

Revista ECONOMICA

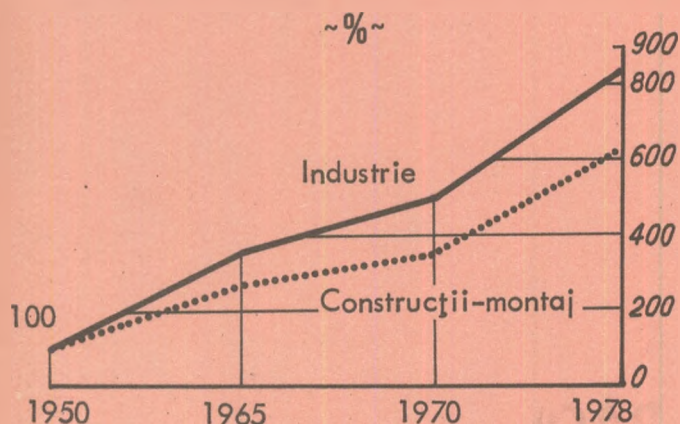
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

cerință de bază în procesul creșterii economice

SPORIREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

CREȘTEREA ÎN RITM ÎNALT A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ÎN ECONOMIA ROMÂNEASCĂ

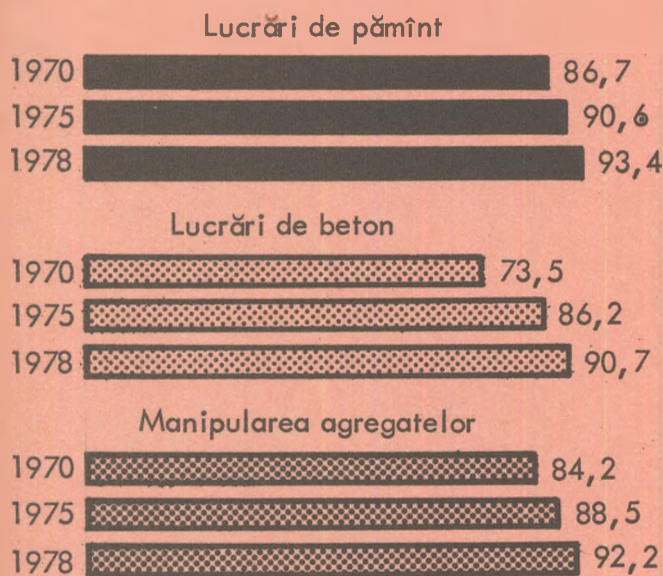
DINAMICA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

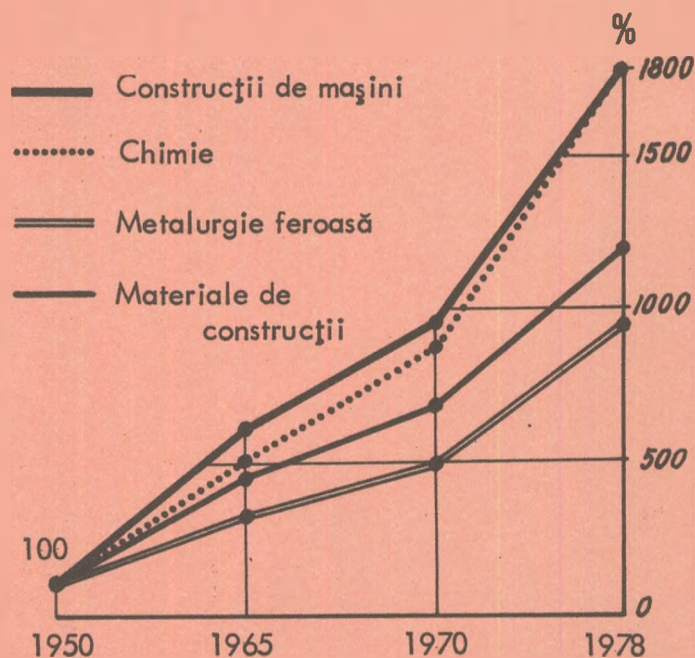
DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE
ȘI A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ÎN INDUSTRIE

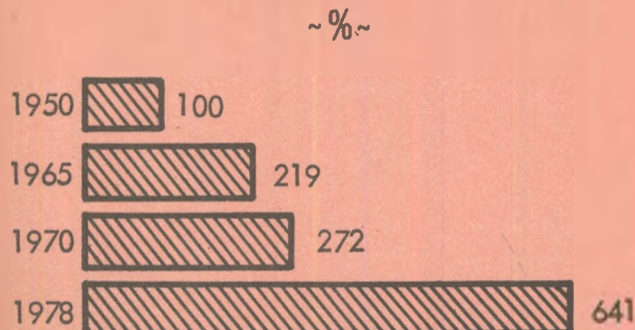
MECANIZAREA LUCRĂRILOR
DE CONSTRUCȚII - MONTAJ
-procente-

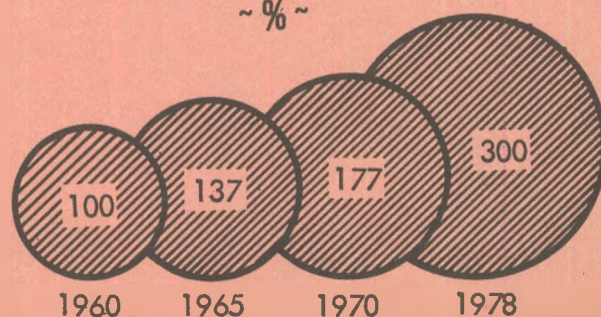
DINAMICA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII
ÎN UNELE RAMURI ALE INDUSTRIEI

DINAMICA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII
ÎN AGRICULTURĂ

DINAMICA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII PE UN
MUNCITOR ÎN INTREPRINDERILE AGRICOLE
DE STAT

Vizita președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, în Regatul Spaniei

NOUĂ ȘI IMPORTANTĂ CONTRIBUȚIE LA DEZVOLTAREA TRADIȚIONALELOR LEGĂTURI ROMÂNNO-SPANIOLE, LA CAUZA NOBILĂ A COLABORĂRII ȘI PĂCII ÎN LUME

INTREGUL NOSTRU POPOR a luat cunoștință cu vie satisfacție și înaltă mândrie patriotică de rezultatele bogate ale vizitei de stat efectuată în Spania de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, la invitația regelui Juan Carlos I și a reginei Sofia. Prin telegrame, mesaje și scrisori adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu, colective de oameni ai muncii și cetățeni de pe tot cuprinsul țării indiferent de naționalitate, își exprimă deplina aprobare și unanima adeviziune față de bilanțul rodnic cu care s-a soldat această vizită — prima vizită întreprinsă în Spania de un șef de stat român și, totodată, prima a unui șef de stat dintr-o țară socialistă —, față de activitatea prodigioasă desfășurată și cu acest prilej de președintele României, personalitate proeminentă a vieții politice contemporane. Materializare strălucită a politicii internaționale a partidului și statului nostru, vizita se înscrie în politica externă activă, de pace și largă conlucrare cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială, mărime, grad de dezvoltare sau apartenență geografică, promovată cu fermitate de România socialistă, în baza orientărilor Congresului al XI-lea și Conferinței Naționale ale P.C.R.

Onorurile cu care președintele Nicolae Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu au fost primiți de suveranii gazdă, de celelalte oficialități spaniole, conferirea unor înalte distincții ca semn de stimă și prețuire reciprocă, spiritul de cordialitate și înțelegere în care s-au desfășurat convorbirile avute atât cu regele Juan Carlos I și cu președintele guvernului spaniol, Adolfo Suarez, întâlnirile cu fruntași ai vieții politice, ca și ai cercurilor economice, manifestările de caldă simpatie ale populației din Madrid, Aranjuez, Valencia și Toledo, reprezintă mărturii elovente ale prestigiului de care se bucură azi pe arena internațională România socialistă și președintele ei, datorită acestei politici realiste și constructive.

Așa cum s-a relevat de numeroase ori pe parcursul vizitei, deși sînt situate în spații geografice diferite, la cele două extremități ale Europei, între cele două

popoare există raporturi tradiționale de colaborare și prietenie, bazate pe originea latină comună, pe profunde afinități de limbă și cultură, ca și pe conlucrarea în multe împrejurări istorice în lupta pentru libertate și progres social. Restabilirea deplină, în urmă cu mai bine de doi ani, a relațiilor diplomatice dintre cele două țări — primele relații de acest gen dintre o țară socialistă și Spania — a constituit un eveniment de importanță istorică, care a deschis noi și largi perspective colaborării multilaterale dintre popoarele român și spaniol.

Din existența acestor tradiții nobile decurge în același timp — așa cum s-a relevat cu ocazia primului dialog româno-spaniol la nivelul cel mai înalt — datoria de onoare de a face totul pentru a da un nou și puternic impuls colaborării și prieteniei dintre cele două popoare. „Trebuie să îmbogățim cu noi realizări — sublinia președintele Nicolae Ceaușescu — patrimoniul trecutului de prietenie și colaborare, dezvoltînd tot mai mult conlucrarea româno-spaniolă, în concordanță cu noile condiții economice și sociale în care trăiesc țările noastre, corespunzător intereselor lor de propășire economică, culturală și științifică, de întărire a independenței și suveranității lor naționale, precum și aspirațiilor lor de a contribui la lupta generală pentru progres și civilizație, pentru destindere și pace în lume“.

PRVITĂ prin prisma acestor exigențe se poate aprecia cu deplină îndreptățire că prin întreaga sa desfășurare, prin rezultatele rodnice cu care s-a încheiat, prin înțelegerile și concluziile la care s-a ajuns, vizita președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, în Spania a constituit un eveniment politic deosebit de important, care a conferit noi dimensiuni, superioare, tradiționalelor relații prietenești româno-spaniole, colaborării pe multiple planuri dintre cele două țări și popoare, raporturi a căror semnificație depășește cadrul strict bilateral.

Așezate pe baza trainică a normelor legalității și

echității internaționale, de deplină egalitate în drepturi, respect al independenței și suveranității naționale, neamstec în treburile interne, avantaj reciproc, renunțare la forță și la amenințarea cu forța, consemnate în Carta Națiunilor Unite și în Actul final de la Helsinki și inserate în **Declarația comună** cu privire la convorbirile dintre președintele Nicolae Ceaușescu și premierul Adolfo Suarez, relațiile româno-spaniole au toate perspectivele de a evolua pe o linie ascendentă, plină de dinamism.

Elogiind aportul personal al președintelui României la procesul istoric al afirmării acestor principii pe arena mondială, regele Juan Carlos I declara: „**Dumneavoastră, înșivă, domnule președinte, în nenumărate ocazii, și foarte recent, în timpul vizitei dumneavoastră în diferite țări africane, ați dat exemplul unei dedicări active și neobosite cauzei destinderii, apărării drepturilor inalienabile ale tuturor popoarelor de a-și hotărî destinele pe calea care servește cel mai bine interesele lor, la deplină folosire a resurselor proprii, eliberate de ingerințe străine care se opun exercitării deplinei lor suveranități.**”

Avind un pronunțat caracter de lucru, vizita a permis identificarea unor noi domenii de colaborare și cooperare între cele două țări, materializată în semnarea Acordului de cooperare culturală și științifică, a Convenției pentru evitarea dublei impunerii și a Acordului privind transporturile rutiere internaționale și în parafarea Convenției de cooperare științifică și tehnică. Așa cum se menționează în Declarația comună, cele două părți au hotărât să întreprindă acțiunile necesare pentru completarea și perfecționarea acestui cadru juridic, finalizând negocierile pentru încheierea Acordului privind transporturile aeriene internaționale, a Acordului privind transporturile maritime internaționale, a Acordului asupra cooperării industriale și a Acordului privind cooperarea în domeniul turismului. Cu ocazia vizitei au fost, de asemenea, semnate Protocolul privind dezvoltarea relațiilor economice între Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini din România și Institutul Național al Industriei din Spania, Convenția de cooperare dintre Radioteleviziunea română și Radioteleviziunea spaniolă, Acordul de schimb de servicii între Agenția română de presă (Agorpros) și Agenția spaniolă de informații (E.F.E.).

DDECLARAȚIA consemnează hotărârea comună ca, pornind de la rezultatele pozitive înregistrate în ultimii ani în dezvoltarea schimburilor comerciale și de la posibilitățile existente, să se intensifice eforturile în direcția creșterii și diversificării acestor schimburi, astfel încât volumul lor să atingă cel puțin 500 milioane dolari în anul 1985. S-a subliniat, în acest context, necesitatea lărgirii contactelor între întreprinderi și firme din cele două țări, a intensificării schimbului de informații economice, inclusiv asupra formelor de cooperare industrială, a organizării de reuniuni de experți și a schimburilor reciproce de documentație.

Ținând seama de posibilitățile în creștere oferite de economiile celor două țări, s-a constatat existența unui teren larg de adâncire și diversificare a cooperării economice, inclusiv pe terțe piețe, o atenție deosebită urmînd să se acorde — potrivit înțelegerilor la care s-a ajuns în timpul vizitei — următoarele domenii: construcțiile de mașini, construcțiile navale, industria chimică, minieră, siderurgică și agroalimentară. Simpla trecere în revistă a acestor domenii este ilustrativă

pentru dimensiunile pe care, prin strădania celor două țări, le poate dobîndi conlucrarea economică româno-spaniolă.

Perspectivă largă în direcția unei mai bune cunoașteri a valorilor materiale și spirituale ale celor două țări și a dezvoltării și pe această cale a tradiționalelor relații de prietenie româno-spaniole creează și acordurile și înțelegerile la care s-a ajuns în domeniul amplificării și diversificării schimburilor culturale și științifice.

REPREZENTIND o contribuție de însemnătate istorică la dezvoltarea relațiilor româno-spaniole, căvora le-a deschis orizonturi noi, ilustrînd convingător posibilitatea conlucrării rodnice între state cu orînduiri sociale diferite, care sînt animate de dorința de a colabora în spiritul coexistenței pașnice, spre binele celor două popoare, al cauzei generale a destinderii, securității și păcii, vizita a prilejuit în același timp un larg schimb de păreri privind situația internațională actuală. Opinia publică din țara noastră a consemnat cu satisfacție concluziile și aprecierile afirmate pe parcursul vizitei în abordarea problematicii majore a actualității internaționale.

În mod firesc, o atenție deosebită a fost acordată securității și cooperării pe continentul european, cu atât mai mult cu cît anul viitor urmează să aibă loc la Madrid reuniunea consacrată acestor probleme, din care se așteaptă să dea un nou impuls procesul inițiat de Conferința de la Helsinki, prin îndeplinirea integrală a tuturor prevederilor Actului final și întreprinderea cu precădere a unor măsuri efective de dezangajare militară și de dezarmare, cu influență pozitivă asupra destinderii în întreaga lume.

Opinii convergente au fost consemnate asupra însemnătății stabilirii unor relații de bună vecinătate înțelegere și cooperare în Balcani și în Mediterana adică în regiunile unde sînt situate cele două țări, ca și în celelalte zone ale Europei; asupra unei reglementări negociate privind situația din Cipru; asupra necesității de a se opri cursa înarmărilor și a se trece la măsuri concrete de dezarmare, îndeosebi nucleară; asupra căilor unei soluționări globale și pașnice în Orientul Mijlociu; asupra imperativului instituirii unui ordinii economice internaționale, bazată pe egalitate și echitate.

Toate acestea îndreptățesc concluzia comună că și în domeniul vieții internaționale există premisele unei și mai strînse colaborări între România și Spania. Este semnificativă astfel, hotărîrea de a se acționa în acest sens la O.N.U. și în cadrul altor organizații și reuniuni, pentru soluționarea complexelor probleme ale lumii de azi, de a se dezvolta mai departe contactele la nivel înalt și alte niveluri, căutînd noi forme și posibilități de amplificare a relațiilor bilaterale, în domeniul de interes comun din cele mai diverse sfere de activitate.

Cu satisfacție și mîndrie patriotică, întregul nostru popor salută și aprobă în aceste zile rezultatele deosebite de rodnice ale vizitei întreprinse de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, în Spania, exprimîndu-și cu acest prilej hotărîrea nestrămutată de a acționa cu însuflețire pentru înlăturarea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, de a întîmpina cu noi realizări apropiatele evenimente majore din viața politică a patriei — a 35-a aniversare a eliberării și al XII-lea Congres al P.C.R.

Dinu DRAGOMIRESCU

O cerință de bază în procesul creșterii economice

SPORIREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

CREȘTEREA în ritm înalt a productivității muncii în toate ramurile economiei naționale — factor de bază în procesul dezvoltării economice accelerate — reprezintă o cerință esențială pentru amplificarea volumului producției și satisfacerea pe această cale într-un grad mai înalt a necesităților beneficiarilor interni și externi, a consumului populației. În acest context, **ridicarea continuă a productivității reprezintă** — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta ședință de lucru de la C.C. al P.C.R. — o sarcină deosebit de actuală, de maximă responsabilitate pentru toate unitățile economice, în care scop valorosul potențial tehnic și uman existent în întreprinderi se cere utilizat complet și intensiv, prin introducerea pe scară largă a mecanizării și automatizării fabricației, extinderea polideservirii utilajelor, participarea directă în producție a personalului auxiliar și neproduc-

tiv. O atenție deosebită se acordă creșterii productivității muncii în industria ușoară, ramură direct implicată în satisfacerea cerințelor populației cu țesături, tricotaje și alte produse, în cantități sporite și într-o gamă sortimentală larg diversificată. În întreprinderile din această ramură creșterea accelerată a productivității reprezintă o premisă absolut necesară, o condiție hotărâtoare a materializării programului de reducere a săptămânii de lucru de care, numai până la sfârșitul anului trecut a beneficiat circa 50% din totalul personalului muncitor din unitățile economice de profil.

Realizările obținute până în prezent demonstrează că prin eforturile susținute ale colectivelor de oameni ai muncii sarcinile planului se îndeplinesc sistematic. În industria textilă în 1978 s-a realizat o creștere a productivității muncii cu 26% față de 1975 (23% planificat), obținându-se pe această cale circa 90% din sporul de producție, ușurarea muncii, creșterea retribuției muncitorilor. Rezultate asemănătoare s-au obținut și în primele 4 luni ale acestui an: la productivitatea muncii,

ca de altfel și la producția netă, creșterile sînt mai mari cu circa 12%, în timp ce numărul personalului muncitor nu depășește pe cel din perioada precedentă. În raport cu sarcinile de plan, cele mai bune rezultate le-a înregistrat Centrala industriei bumbacului, care — cu un personal mediu scriptic de 99,3% față de prevederi — a realizat o depășire la producția netă de 4,1% și respectiv 4,9% la productivitatea muncii (tabelul nr. 1). Alte centrale

Tabelul nr. 1
Realizarea unor indicatori de plan pe 4 luni 1979 — % —

Centrala industrială	Producția netă	Nr. mediu scriptic personal muncitor	Productivitatea muncii la producția netă
Bumbac	104,1	99,3	104,9
Mătase, in, cînepă	98,1	100,0	98,1
Lînă	95,0	100,2	94,9
Tricotaje	99,7	100,2	99,5

însă au influențat nefavorabil nivelurile atinse pe ansamblul ministerului (industria mătăsii, inului și cînepii, industria tricotaajelor și, în mai mare măsură, centrala industriei lînii). Cauzele principale se regăesc în întârzierea intrării în funcțiune a unor capacități sau neatingerea parametrilor proiectați, unele dereglări în procesul de aprovizionare cu materii prime și materiale ca și în organizarea necorespunzătoare a producției și a muncii.

Accelerarea introducerii tehnicii moderne

UNUL DIN FACTORII principali care au adus o contribuție deosebită la sporirea productivității muncii, fără eforturi suplimentare din partea muncitorilor, l-a constituit **promovarea largă în producție a progresului tehnic**. Pentru a marca aportul acestui factor, este de arătat că, numai în acest an, prin creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției, se va realiza peste 13% din economia relativă de personal necesară îndeplinirii prevederilor la productivitatea muncii. Ilustrativ pentru amploarea acestui pro-

ces este faptul că, în 1979, ponderea majoră în totalul mașinilor de țesut o dețin cele automate (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2
Gradul de dotare cu mașini de țesut automate în 1979

Sectorul industrial	Mașini automate în total mașini de țesut	Mașini fără suveică în total mașini automate
Bumbac	83,0	10,0
In și cînepă	90,3	11,3
Lînă	49,0	21,2
Mătase	90,3	21,6

În timpul scurs din acest an, programul de dotare a industriei textile s-a desfășurat în ritm accelerat. Față de termenele planificate de punere în funcțiune a noilor capacități de producție au existat însă și unele restanțe (o capacitate de 5,5 mil. mp/an țesături la Întreprinderea integrată de in-cînepă Botoșani și capacitatea de finisaj de la Întreprinderea integrată in-cînepă Pașcani, din lipsa unor utilaje din import), care au determinat realizarea planului la productivitatea muncii numai în proporție de circa 90% în unitățile respective și au diminuat rezultatele pe ansamblul centralei din care fac parte. Nerealizări la acest indicator au apărut și datorită **neatingerii parametrilor proiectați**. Din această cauză la centrala tricotaajelor productivitatea s-a situat la niveluri mai scăzute, în special în întreprinderile din Cehul Silvaniei și Petroșani (90%). Iată, de ce, în special în aceste întreprinderi, precum și în cele în care se construiesc noi capacități și care au termene de punere în funcțiune și de atingere a parametrilor proiectați în trimestrele III și IV a.c., se cere acționat cu mai multă perseverență pentru **asigurarea utilajelor tehnologice necesare din țară și din import, pentru efectuarea controlului subansamblelor și a funcționării lor înainte de asamblare, creșterea calificării cadrelor de exploatare etc.**

Desigur, introducerea progresului tehnic nu este un scop în sine. Pentru sporirea productivității este necesară, ca o condiție imediată și permanentă, **utilizarea in-**

tensivă, în grad înalt, a capacităților de producție, creșterea indicilor de folosire a utilajelor tehnologice. Pe această bază se prevede să se realizeze în acest an peste 60% din economia relativă de personal. Analiza activității din primele luni scoate în evidență faptul că sînt create condiții ca nivelul indicilor planificați de utilizare a mașinilor pe întregul an să fie nu numai atins, dar și depășit. Astfel, la mașinile de filat din filaturile de lînă s-a obținut în trim. I. a.c. un indice de 89,50% (superior cu 0,20% nivelului planificat pe întregul an), iar la mașinile de țesut tip mătase — peste 88% etc.

Au existat însă și întreprinderi care, în aceeași perioadă, au înregistrat nivele inferioare mediei pe centrale sau sarcinii de plan anual („Industria lînii”-Timișoara 81,60%, întreprinderea textilă „Grivița”-București 63,50% la mașinile de filat, „Garofița”-București 81,40%, „Select”-București 70,50% la mașinile de țesut tip bumbac). Cauzele care au generat un nivel scăzut al indicilor de utilizare constau în înregistrarea unui volum ridicat de opriri neplanificate ale utilajelor datorate, în principal, reparațiilor de slabă calitate, aprovizionării neritmice cu piese de schimb ș.a. Pentru înlăturarea acestor neajunsuri apare necesară **intensificarea ritmului de asimilare și producere în țară a pieselor de schimb** de către întreprinderile specializate ale M.I.C.M. care dispun de potențialul tehnic necesar. În același timp, în atelierele mecano-energetice al întreprinderilor textile trebuie să se facă noi eforturi pe linia asimilării și producerii unora dintre piesele de schimb necesare, întreținerii mai corecte a mașinilor. **Pentru că numai prin creșterea cu 1% a indicilor de utilizare, unitățile din industria textilă pot realiza în acest an o producție suplimentară de 1 800 tone fire tip bumbac, 250 t fire tip lînă cardată și 7,6 mil. mp țesături tip bumbac ș.a.**

Accelerarea ritmului de creștere a productivității muncii depinde și de **introducerea de noi tehnologii și extinderea tehnologiilor avansate**. În acest an au fost prevăzute a fi introduse și extinse un număr de 257 noi tehnologii, din care 94 la bumbac, 64 la lînă, 55 la mătase-in-cînepă și 44 la tricotate: filarea de fire tip bumbac prin sistemul „cu cap liber” și dispozitiv de curățire a impurităților

vegetale (la filatura din Tg. Mureș, unde s-au realizat pe această cale 300 t producție suplimentară de fire față de plan) filarea materiilor prime secundare cu conținut de fibre chimice și realizarea de țesături cu finisaje adecvate (la întreprinderile „Aurora”-București, textilă-Tg. Mureș, fire vignonie-Birlad, la care s-au realizat suplimentar 773 mii mp țesături), tehnologia pentru stabilitatea dimensională a țesăturilor din lînă și tip lînă introdusă la întreprinderile „Argeșana” — Pitești, postav Buhuși, „Industria lînii”-Timișoara, Brașov, „Libertatea”-Sibiu ș.a.

Prin introducerea de noi tehnologii și extinderea procedeelelor avansate se realizează peste 10% din economia relativă de personal muncitor.

Se cere ca, în toate întreprinderile, să se acționeze mult mai hotărît pentru scurtarea duratelor de asimilare, găsirea de noi procedee de lucru care, concomitent cu productivității sporite, să permită diminuarea mai consistentă a consumurilor materiale și de energie, valorificarea mai largă a creativității specialiștilor ș.a.

Valențele perfecționării organizării producției și a muncii

PRIN MĂSURILE adoptate în întreprinderi în direcția perfecționării organizării producției și a muncii, prin îmbunătățirea activității de programare și urmărire operativă a producției, organizarea rațională a transporturilor, îmbunătățirea activității de întreținere și reparații a utilajelor și mașinilor este prevăzut a se obține în acest an cel puțin 26% din economia relativă de personal muncitor necesară pentru realizarea planului productivității muncii. Prevederile respective au devenit realitate în marea majoritate a unităților textile.

Cu toate acestea din analiza rezultatelor obținute pînă în prezent rezultă că există încă multiple posibilități de creștere a productivității pe seama acestui factor, în mod deosebit prin îmbunătățirea ritmicității în aprovizionarea secțiilor de fabricație cu materii prime și materiale, a recepționării produselor finite, prin respectarea întocmai a prescripțiilor de desfășurare a proceselor de fabricație etc. Mai multă atenție se cere acordată și **asigurării unei co-**

relații mai corespunzătoare între nivelul de îndeplinire a normelor de muncă și sarcina de creștere a productivității muncii. Pentru că la întreprinderea integrată de la Pașcani, de exemplu, la o îndeplinire a normelor de muncă în proporție de 104%, s-a înregistrat o realizare a planului productivității muncii de numai 89%, iar la întreprinderea „Borangiul” din București la o depășire a normelor de muncă cu 2%, planul productivității muncii a fost îndeplinit numai în proporție de 92,6%. Evident că, în atari situații, **normarea muncii nu are o fundamentare temeinică** și, deci, nu constituie un element mobilizator în creșterea productivității muncii. Iată, de ce, specialiștii din centralele industriale au datoriat să efectueze analize aprofundate asupra modului cum este organizată activitatea de normare a muncii, cum se elaborează și se aplică normele de muncă unificate și cele locale, în vederea stabilirii de măsuri care să conducă la realizarea unor consumuri de muncă raționale, pe fiecare produs, lucrare și operație strîns legate de nivelul de productivitate atins.

Creșterea productivității muncii este în legătură directă cu ridicarea calificării cadrelor. În diferitele forme de pregătire este cuprins circa 20% din totalul personalului pregătit anual. Pe de altă parte, începînd cu luna mai a.c. se acționează mai intens pentru reducerea numărului de muncitori indirect productivi și de deservire care vor căpăta o a doua meserie și vor acționa direct în producție prin policalificare, pentru ca tehnicienii, inginerii din birouri să lucreze 50% din timp în producție sau în sectoarele de concepție și proiectare, pentru extinderea largă a retribuției în acord global.

În același timp, are loc o intensă activitate de perfecționare pentru polideservirea unor zone mărite de utilaje, în special în acele meserii în care gradul de participare a muncitorului este mai mic (filator-țesător, tricoter-confecționar).

Aplicarea consecventă în practică a acestor măsuri va determina o mai bună utilizare a potențialului existent în întreprinderile textile, creșterea mai accentuată a productivității muncii — baza obținerii unei producții sporite de țesături, tricotate ș.a. în condiții de înaltă eficiență economică.

dr. Ștefan ȘTEFĂNESCU

Soluții pentru îmbunătățirea aprovizionării cu piese de schimb

ASIGURAREA în ultimii ani a unor condiții mai bune de desfășurare a mecanismului aprovizionării nu poate realiza de la sine și o îmbunătățire a fluxului materialelor către producție. Este de aceea necesar un efort considerabil mai mare al tuturor factorilor implicați pentru punerea deplină în valoare a avantajelor create. Această corință își găsește o ilustrare semnificativă în modul în care a fost asigurată baza tehnico-materială pentru anul în curs de către coordonatorul de balanță pentru piese de schimb auto rutiere (exclusiv autoturismele de oraș de fabricație indigenă) din cadrul Ministerului Transportului și Telecomunicațiilor.

IN CALITATE de coordonator al acestei balanțe, Direcția generală pentru aprovizionare și desfacere din minister avea o serie de atribuții și obligații complexe, în exercitarea cărora au apărut anumite neconcordanțe față de prevederi și anume:

— **coordonatorul de balanță nu a asigurat strictul necesar pe economie la un număr însemnat de reperi**, deși aceste piese de schimb sînt fabricate în marea lor majoritate în unitățile din subordinea M.T.Tc. Deficitul de piese de schimb auto s-a mărit și mai mult datorită priorității acordate de coordonator asigurării materialelor pentru unitățile proprii, la care aprovizionarea s-a realizat uneori și prin relații directe pe bază de comandă și contract furnizor-beneficiar, deși conform actelor normative în vigoare asigurarea tuturor unităților economice cu astfel de reperi (cu excepția beneficiarilor din cadrul Centralei industriale de reparații auto București și Centralei canalului Dunăre — Marea Neagră) trebuie realizată prin intermediul a șase baze specializate din subordinea Ministerului Aprovizionării. S-a ajuns astfel în situația că deși M.T.Tc. deține doar 25% din parcul inventar auto republican, totuși 57% din valoarea producției proprii de piese de schimb să fie destinată prin contracte parcului M.T.Tc. și numai 41% să fie alocată aprovizionării restului de 75% din parcul total auto al țării;

— **în unele repartiții, coordonatorul a indicat expres, fără a avea această atribuție, ce cantități urmează să contracteze în mod obligatoriu bazele M.A.C.F. cu unitățile din subordinea M.T.Tc.**, ceea ce a îngreunat considerabil o contractare echitabilă cu ceilalți beneficiari din economie;

— **coordonatorul nu a intervenit și**

nu a luat în calculul resurselor toate reperatele fabricate în economie de către diferiți producători în vederea aprovizionării beneficiarilor la nivelul aprobat prin planul de stat. Ca urmare numai față de obligațiile contractuale de livrare către o singură bază a M.A.C.F., de exemplu, unitățile M.T.Tc., producătoare de piese de schimb auto au înregistrat restanțe în livrări care se ridică la cantități apreciabile: 30 de reperi cu 80 655 buc. în valoare de 8,5 mil. lei în 1978, iar la data de 15.III.1979 restanța a crescut la 250 reperi cu 148 635 buc., în val. de 17,1 mil. lei;

— **neavizarea la termen a tuturor reperelor.** La sondajul făcut la sfîrșitul lunii februarie a.c. erau încă neavizate pentru unitățile proprii ale M.T.Tc. reperi a căror valoare depășea cifra de 20 mil. lei. În acest context, neajunsuri a creat și emiterea repartițiilor pentru reperatele neavizate la producătorii coordonați peste capacitățile de producție ale acestora, fapt ce a dus la formarea unui număr mare de dosare cu litigii precontractuale, la îrosirea unui mare volum de muncă vie;

— **în cadrul acțiunii de accelerare a contractărilor la nivelul cantităților repartizate, coordonatorul de balanță a anulat unele repartiții în litigiu** (în valoare de peste 704 milioane lei) și a emis noi repartiții (în valoare de numai 374 mil. lei) mult diminuate, respectiv de numai 53% din valoarea primelor repartiții. Călea mai ușoară a micșorării repartițiilor a fost preferată celei mai puțin comode — de a căuta și găsi soluții la întreprinderile furnizoare de piese de schimb din subordine pentru sporirea volumului producției la nivelul necesarului.

După părerea noastră acestea sînt cauzele staționării și imobilizării parcului de autovehicule în special de la: M.M.P.G., M.C. Ind., M.I.M., M.E.F.M.C. și întreprinderea de transport București, unități care dețin un parc numeros de autovehicule (la întreprinderea de transporturi Rovinari din cadrul Combinatului minier Oltenia au fost zile în acest an cînd 60% din parcul inventar staționa din lipsă de piese de schimb).

Este adevărat însă că, alături de neajunsuri în activitatea coordonatorului de balanță, au apărut probleme și în activitatea întreprinderilor producătoare și furnizoare de piese de schimb auto. Este vorba în principal de:

a) tergiversarea rezolvării operative a reclamațiilor formulate de beneficiari

asupra unora dintre cantitățile repartizate;

b) executarea de livrări fără recepție, încălcînd dispozițiile Legii contractelor economice, ale Legii calității produselor și serviciilor și ale Hotărîrii pentru aprobarea regulamentului privind recepția, expedierea și primirea mărfurilor etc.;

c) livrarea de produse necorespunzătoare din punct de vedere al mărcării, conservării, împachetării și paletizării, livrarea aceluiași reper la prețuri diferite (fulie pompă apă costă cînd 45 lei, cînd 20 lei buc., placa presiune ambreaj — 115,85 lei și 127 lei buc., un ventilator — 7,20 și 15,70 lei buc.) etc.;

d) acordarea de prioritate realizării utilajelor în detrimentul pieselor de schimb.

ANALIZA neajunsurilor semnificate și a cauzelor care le provoacă pune în evidență cîteva direcții de acțiune necesare, sugestii menite să contribuie la creșterea ritmicității și calității aprovizionării cu piese de schimb auto. Între altele este vorba de:

● **acordarea unui sprijin mai susținut întreprinderilor producătoare de către coordonatorul de balanță** — în sensul sporirii ritmicității aprovizionării, pregătirii mai complete a fabricației, stabilirii celor mai adecvate priorități în producție în funcție de cerințe — pentru realizarea integrală, în cantitățile și sortimentele prevăzute în plan și în contracte a întregului volum de piese de schimb stabilite. Pentru completarea resurselor se impune **inventarierea de către coordonatorul de balanță a disponibilului existent la toți producătorii de piese de schimb**, emiterea de repartiții pentru toate reperatele din nomenclator fie ele noi sau recondiționate precum și interzicerea vînzării pieselor de schimb auto fără repartiție, fie chiar în unitățile din sistemul producătorului;

● **înlăturarea practicii necorespunzătoare conform căreia coordonatorul de balanță anulează uneori repartițiile emise inițial și asigurarea** — pe baza cunoașterii din vreme a prevederilor de plan — a unui echilibru mai adecvat între cantitățile înscrise în repartiții și capacitățile existente la furnizor;

● **creșterea operaționalității în avizarea noilor reperi**, precum și eliberarea obligatorie de către furnizori a unor certificate de calitate pentru orice livrare de piese de schimb, fie nou asimilate, fie din producția de serie;

● **organizarea unui sistem unitar de recepție a pieselor de schimb la M.A.T.M.C.G.F.F.** eventual prin unitatea sa „Filiala de piese de schimb auto” care dispune de o dotare tehnică și umană specializată. Propunerea se justifică și prin faptul că acest organism este cel mai mare beneficiar, și că asigură aprovizionarea celorlalte unități economice;

● **practicarea unui singur preț de vînzare și numai a celui aprobat**, cu respectarea metodologiei în vigoare; aceasta ar contribui la eliminarea numeroaselor reclamații și a litigiilor care ocupă în prezent un fond important de timp.

S. MIHAI

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

Fundamentarea și corelarea prețurilor materiilor prime și reflectarea lor corectă în costurile produselor finale

FUNDAMENTAREA și corelarea judicioasă a prețurilor de producție și de livrare în fiecare unitate economică și ramură a producției materiale constituie o condiție esențială în aplicarea măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar, de sporire a rolului autoconducerii și autogestiei. În acest context se ridică și problema îmbunătățirii corelării prețurilor materialelor cu care se aprovizionează industria constructoare de mașini pentru a asigura reflectarea lor reală în costurile și în prețurile produselor din construcția de mașini.

Analiza prețurilor de producție planificate pentru anul 1978 în industria metalurgică scoate în evidență faptul că rata rentabilității, pe grupe de produse, înregistrează diferențe foarte mari. Aceasta la valori de la -7% pentru grupa „bare laminate din oțel carbon pentru scule” până la +96,5% pentru „piese forjate și matrițate”. Formarea prețurilor produselor din industria metalurgică, prin aplicarea unei rate substanțial diferențiate a venitului net, nu corespunde pe deplin, după părerea noastră, exigențelor impuse de perfecționarea mecanismului economico-financiar.

Situația poate fi generată, pe de o parte, de modul de stabilire și urmărirea a mărimii costurilor de fabricație pe grupe de produse și pe produse, iar, pe de altă parte, de nivelul prețurilor, de mărimea ratei venitului net cuprinsă în acestea. Îmbunătățirea corelațiilor de prețuri la produsele metalurgice necesită fundamentarea mai riguroasă a costurilor, pornind de la consumurile specifice prevăzute în rețelele de fabricație, de la normele de consum de materiale, energie-combustibil și de muncă, ținând seama de succesiunea etapelor procesului tehnologic.

Stabilirea unor corelații judicioase între prețurile planificate de produsele metalurgice presupune, după opinia noastră, aplicarea la costurile de producție — fundamentate prin utilizarea normelor de consum științific stabilite — a unei rate unice de venit net pentru întreaga ramură (rata unică planificată la nivel de ramură). În felul acesta se vor stabili noi niveluri și corelații între prețurile produselor metalurgice ce constituie, în cea mai mare parte, materii prime pentru alte ramuri, în principal pentru industria constructoare de mașini.

Gradul de diferențiere a venitului net planificat pe grupe de produse în cadrul acestei ramuri trebuie să corespundă unor criterii economice care să țină seama de specificul producției și de gradul de omogenitate al structurii cheltuielilor de fabricație. După calcule efectuate de noi rezultă un grad ridicat de omogenitate al structurii cheltuielilor de producție pe diferitele grupe de produse din cadrul industriei metalurgice. Prin urmare, diferențierile mari în nivelul ratei venitului net între diferitele grupe, subgrupe și sortimente nu se justifică din punctul de vedere al specificului de fabricație și implicit al structurii costurilor. De aceea, în fundamentarea și corelarea prețurilor produselor metalurgice considerăm necesară respectarea riguroasă a scării costurilor de fabricație normale, diferențiate în mod obiectiv, la care să se aplice o rată unică planificată de venit net.

Diferențierea prețurilor în funcție de nivelul și corelațiile dintre costuri satisface și necesitatea luării în considerare a valorii de întreținere, a calității produselor metalurgice la fundamentarea și corelarea prețurilor acestora. În acest sens, se impune a fi subliniat faptul că între costurile normale și calitatea acestor produse, determinată în principal de compoziția lor chimică, există o legătură direct proporțională, în costuri reflectându-se cheltuielile necesare pentru realizarea unui oțel de o anumită calitate. Această caracteristică constituie, după părerea noastră, încă un argument pentru susținerea diferențierii prețurilor în funcție de scara costurilor normale, prin aplicarea ratei unice de venit net, determinată în funcție de un complex de obiective de politică economică (stabilite în cadrul ramurii sau al întregii economii naționale).

PE BAZA costurilor planificate și a ratei rentabilității stabilite prin plan pentru diferitele grupe de produse în anul 1978, am elaborat experimental o variantă de prețuri la produsele metalurgice în funcție de scara costurilor normale, considerate obiectiv determinate, la care am aplicat o rată unică de venit net (rezultată ca o medie a ratelor actuale

de venit net existente la grupele de produse din această ramură). Raporturile între prețurile medii astfel determinate și cele practice în prezent (stabilite pe baza aceluiași costuri și a ratei rentabilității diferențiate substanțial) sunt prezentate în tabelul alăturat.

Dispersia ratei rentabilității cuprinse în prețurile medii planificate pentru anul 1978 pe grupe de produse metalurgice și raporturile în care se află prețurile medii determinate prin aplicarea la costurile planificate a ratei unice a venitului net față de prețurile existente

Grupa de produse	Rata rentabilității cuprinse în prețurile de producție planificate (%)	Raporturile în care se află prețurile determinate prin aplicarea la costurile planificate a ratei unice a venitului net față de prețurile existente
Δ	1	2
Fontă brută de primă fuziune	8,5	1,075
— feroaliaje	-4,8	1,225
— oțel brut	-3,1	1,204
Laminele fine pline din oțel	22,6	0,943
Laminele grele fine din oțel	17,5	0,990
Profile groase și semifabricate pentru forje	18,3	0,985
Tagle pentru țevi	17,7	0,991
Sine pentru calea ferată	11,8	1,043
Laminele mijlocii și ușoare finite din oțel	18,7	0,982
Oțel beton	20,9	0,964
Bare laminate din oțel carbon de scule	-7,0	1,253
Bare laminate din oțel aliat	39,9	0,833
Bare laminate din oțel rapid	32,2	0,636
Tablă groasă, mijlocie, subțire, benză lată, mijlocii și subțiri	15,7	1,007
Țevi din oțel pentru conducte	10,5	1,055
Blumuri, țagle, scelțuri și platină de reclaminare	7,7	1,033
Tagle și benzi din oțel laminat la rece	23,3	0,942
Oțel bare trase	3,3	1,071
Bare din blocuri forjate din oțel de scule	63,6	0,713
Construcții metalice pentru construcții industriale	16,5	1,000
Organe de asamblare	4,9	1,111
Vase și rezervoare metalice	1,3	1,151
Piese turnate din fontă cenușie	33,6	0,872
Piese turnate din oțel	71,3	0,678
Piese forjate și matrițate	96,5	0,593

Prin aplicarea unei rate unice a venitului net se produc modificări numai în interiorul ramurii în ce privește prețurile medii pe grupe de produse. Îndeplinirea acestei condiții se realizează prin stabilirea ratei medii a venitului net prin raportarea valorii producției marfă în prețuri de producție la valoarea producției marfă exprimată în costuri de producție, ambii termenii ai raportului fiind determinați la nivelul ramurii. Raporturile supraunitare reliefează creșterea prețurilor medii la unele grupe de produse, iar cele subunitare indică reducerea corespunzătoare a acestora pentru alte grupe, astfel

REFLECȚII

ORGANIZARE ȘI PROGRES TEHNIC

CU APROAPE 80 de ani în urmă, un inginer care trecuse succesiv prin toată ierarhia industriei, de la simplu muncitor manipulant, la strungar, șef de echipă și maistru, obținea rezultate spectaculoase prin **studiul științific al muncii** în diferite întreprinderi americane. Un exemplu mult comentat la timpul său se referea la **raționalizarea operațiilor** de manipulare cu lopata a minereurilor, cărbunilor și a altor materiale, într-o mare oțelărie. Pe baza unor cercetări experimentale sistematice, el a ajuns la concluzia că randamentul lopătării este optim atunci când mărimea șarjei pe lopată este de circa 10 kg. Dat fiind că erau de manipulat materiale cu greutatea specifică diferite, el a construit lopați cu suprafețe diferite, folosind la fiecare material mărimea de lopată care să permită luarea unei șarje de 10 kg, obținând astfel **o creștere a randamentului muncii de 5,9 ori**.

Generalizarea acestei noi tehnologii, din punct de vedere tehnic atât de simplă, nu a fost lipsită de greutate. Interesant este că aceste greutăți nu au apărut în zona execuției, a procesului propriu zis de muncă. Ele au fost determinate de **condițiile noi** necesare aplicării metodei și anume:

a) organizarea distribuției ordonate a lopaților, de dimensiunea necesară lucrărilor de efectuat, condiționată la rindul ei de

b) prevederea cu o zi înainte a lucrărilor de efectuat (astăzi am spune „programarea lucrului”).

Și autorul studiului consemnează cu amărăciune: „cele mai mari dificultăți la aplicarea acestui program nu au venit de la muncitori; ele au venit de la direcțiune”. Conducerea întreprinderii a înțeles greu că pentru obținerea acestei creșteri de productivitate erau necesare nu numai cele 10-15 tipuri de lopați, ci și organizarea unui **birou de pregătire a lucrului** cu sarcina de a programa lucrările pe operații, de a pregăti sculele necesare și de a dimensiona echipela corespunzător sarcinilor de schimb stabilite. Era nevoie de o concepție nouă în organizarea lucrului. Acest lucru pune în lumină un aspect cu valoare principală.

De exemplu, în cadrul unui atelier mecanic, în care revoluția tehnico-științifică

pare a-și fi pus pe deplin amprenta, există un număr mare de mașini unelte cu comandă numerică, judicios alese, mașini apte să asigure precizia ridicată a prelucrărilor, precum și o productivitate înaltă a muncii, în condițiile unei producții diversificate. Dar dacă ne uităm mai bine constatăm că la o mare parte a acestor mașini, dulapul de comandă numerică nu e conectat la sistem, banda perforată nu se mișcă: mașina lucrează ca o simplă mașină convențională. Cauzele ies ușor la iveală: nu s-au pregătit din timp programele necesare, nu s-au pregătit scule potrivite, nu s-a asigurat întreținerea echipamentului electronic etc. etc. Consecințele sînt, de asemenea, clare: un cost al prelucrării cel puțin dublu în comparație cu prelucrarea pe o mașină convențională, calitate necorespunzătoare, productivitate scăzută.

Să trecem în altă hală, la montaj. O linie de montaj automatizată stă nefolosită, în timp ce un număr de muncitori efectuează operații de ansamblu la bancuri de lucru, cu mare consum de energie pentru a minui pila și ciocanul. Linia de montaj e defectă sau nepotrivită pentru produsele care se lucrează? Nicidecum. Cauzele sînt altele: nu s-au asigurat toate piesele necesare montării complete, lipsesc încă repere aflate undeva la prelucrare; alte repere s-au trecut la montaj fără a fi fost controlate - necesită ajustări. Consecințele: manopera de montaj depășește de 2-3 ori pe cea prevăzută; calitatea produselor e instabilă; ciclurile de fabricație se prelungească mult peste normative; spațiile de producție sînt blocate cu piese și ansamble neterminate.

La fel ca în situația curții de materii prime a oțelăriei Bethlehem, și în aceste cazuri soluțiile tehnice au scos în evidență rămânerea în urmă a condițiilor organizatorice. Dacă rezultatele sînt opuse celor scontate, vina nu este a tehnicii, ci a organizării. În aceste cazuri nu s-a înțeles faptul că **tehnica**, înțelegînd prin acest cuvînt procedeul, rețeta, mașina nu poate singură să determine aplicarea generalizată, că recoltarea efectelor economice este condiționată de crearea sistemului care să permită desfășurarea corespunzător

toare a noii tehnici. În toate aceste exemple, și în multe altele, s-a pus accentul exclusiv pe elementele care condiționează direct aplicarea procedurii - mașina-unelă, scula, dispozitivul, fără să se țină seama de ansamblul procesului tehnologic, de relațiile dintre diferitele elemente componente ale procesului, de relațiile dintre proces și ansamblul întreprinderii.

Greșim adeseori cînd nu luăm în considerație faptul că **orice economie de muncă simplă nu se poate face decît cu o cheltuială de muncă mai complexă**. În această compensare muncă simplă - muncă complexă e ascunsă una din cheile promovării dinamice a tehnicii noi. Această muncă complexă se referă nu numai la procedeul de lucru în sine, ci și la **crearea ansamblului organizatoric adecvat**. Și de multe ori, organizarea se dovedește a fi o problemă mai grea decît punerea la punct a tehnicii. La această contribuție faptul că tehnica depinde, în primul rînd, de factorii materiali, concentrați, mai ușor de condus, în timp ce organizarea, crearea relațiilor, interacțiunea subsistemelor prezintă dificultățile caracteristice sistemelor complexe în care omul și subiectivitatea lui joacă rolul principal.

De capacitatea noastră de a crea **condițiile organizatorice pe care le implică** și de care e implicată aplicarea logică a tehnologiei moderne depinde în mare măsură **recoltarea efectelor economice** la care ne dă dreptul tehnica pe care o stăpînim din ce în ce mai bine. Valorificarea tehnicii noi nu înseamnă numai însușirea unui procedeu, ci - mult mai mult decît atât - **crearea sistemului care să integreze noua tehnologie în organismul viu al întreprinderii**. Din aceste considerații apar cerințe radical noi în care trebuie abordat procesul de creare a tehnicii noi, tratînd aceste aspecte împreună cu inovarea sistemelor de organizare.

Dezbaterea organizată de „Revista Economică”, pentru conceperea unor proze tehnologice de tip circular activ aduce în atenția noastră numeroase elemente de reflecție pe coordonatele unor procese de gîndire radical noi, în concordanță cu noile exigențe economice, tehnice și organizatorice.

Ion CRIȘAN

înch abaterile valorice la nivel de ramură - ținînd seama de structura fizică planificată a producției marfă - sînt nule.

Preturile astfel stabilite satisfac condiția menținerii nivelului indicatorilor planificați, inclusiv a valorii producției nete pe ansamblul ramurii, ceea ce asigură aplicarea corespunzătoare a principiului autogestionii la acest nivel.

Un avantaj deosebit pe care îl conferă stabilirea preturilor pe baza costurilor normale și al ratei unice de venit net îl reprezintă asigurarea condițiilor pentru repartizarea echitabilă a valorii producției nete pe unitățile din cadrul ramurii, precum și pentru repartizarea corespunzătoare a acesteia pe grupe de produse și pe produs, ceea ce facilitează sporirea eficacității aplicării măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar la nivelul întreprinderilor.

Fundamentarea și corelarea preturilor pe baza criteriilor prezentate mai sus asigură includerea în costurile produselor finale a materiilor prime la preturi stabilite după criterii unitare la nivel de ramură, indiferent de structura de aprovizionare cît și de furnizori. Aceasta conduce, pe de o parte, la

respectarea structurii ofertei de materii prime stabilite prin plan, iar, pe de altă parte, sporește interesul pentru utilizarea cît mai rațională și eficientă a materiilor prime. Printr-o asemenea stabilire a preturilor se realizează o mai judicioasă corelare a acestora (în funcție de costurile de fabricație și de valoarea de întreținere a produselor), ceea ce contribuie la sporirea rolului pînghiei preturilor în ridicarea nivelului calitativ al producției.

Fundamentarea preturilor produselor din industria metalurgică prin aplicarea la scara costurilor a ratei unice de venit net constituie, totodată, o bază mai corespunzătoare pentru stabilirea prin corelare a preturilor interne ale produselor din această ramură provenite din import, oferind cadrul obiectiv de perfecționare a corelațiilor de preturi din economia noastră

Marin POPESCU

Institutul de finanțe, circulație monetară și preturi

(Continuare în pag. 10)

ANCHETA „R. E.“

CUM ESTE SATISFĂCUTĂ CEREREA DE SERVICII A POPULAȚIEI?

DEZVOLTAREA cantitativă și calitativă a cererii de servicii, determinată în mod nemijlocit de progresul înregistrat în celelalte ramuri ale economiei, proces cu implicații profunde asupra modului de viață al populației, ridică probleme specifice pentru conducerea în profil teritorial a acestui sector. Precupările pentru satisfacerea nevoilor de trai ale tuturor oamenilor muncii își găsesc obiectivarea în echilibrul dintre volumul și structura veniturilor populației, pe de o parte, și volumul și structura desfacerii bunurilor de consum și a prestațiilor de servicii, pe de altă parte. Materializarea acestui echilibru structural constă în aceea că vo-

lumul serviciilor pentru populație va spori în acest cincinal cu 75,3 la sută, față de 68,6 la sută cât se prevăzuse inițial, în timp ce retribuția medie reală va spori cu peste 32 la sută, față de circa 20 la sută, cât stabilise Congresul al XI-lea al partidului. Desigur că aceste proporții, la nivelul economiei, trebuie să se transpună în corelații specifice la nivelul fiecărei localități, după o structură corespunzătoare specificului cererii.

Pentru optimizarea deciziilor privind dezvoltarea rețelei și asigurarea satisfacerii în cele mai bune condiții a cerințelor populației pentru servicii, la nivelul Capitalei a fost inițiat un amplu

studiu de teren, (1978—1979) urmărind stadiul actual al raportului cerere-ofertă în profil teritorial, pe sectoare administrative și zone. În acest scop, laboratorul de studii și cercetări sociologice din I.P.C.T. a realizat, pe un eșantion reprezentativ teritorial, constituit din 1667 de gospodării, o cercetare privind structura, funcționalitatea și organizarea actuală a rețelei de servicii existente, cuprinzând și informații referitoare la comportamentul de consum (de apelare) al populației față de rețea.

În cele ce urmează prezentăm unele concluzii rezultate din ancheta de teren, cu privire la 26 de tipuri de servicii, încadrate în 5 grupe *).

Estimarea cererii potențiale

CALCULUL cererii potențiale pentru servicii s-a făcut pornind de la următorii indicatori: ponderea populației care în ultimii 3 ani a apelat la serviciile din cele 5 grupe, frecvența de apelare la tipurile de servicii studiate și durata de satisfacere (execuție) a unei comenzi. În ce mod au fost determinați cei 3 indicatori, pe baza sondajului efectuat în cadrul unei largi colectivități? Ponderea populației care a apelat la prestații de servicii din cadrul eșantionului de gospodării investigate și care aveau în dotare bunuri din cele 5 categorii reprezintă următoarea structură (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Grupa de servicii	Ponderea populației care a apelat la servicii în intervalul studiat (%)
I. repararea locuinței și a instalațiilor aferente	30,5
II. repararea bunurilor electrocasnice	20,6
III. repararea aparatului electronic	54,6
IV. repararea obiectelor fine	32,3
V. repararea și comanda de îmbrăcăminte și încălțăminte	28,0

Constatăm că pe locul unu, ca solicitări, se situează reparațiile pentru aparatura electronică casnică, explicată prin fiabilitatea unor aparate, prin modul de utilizare a lor ca și prin calitatea reparațiilor precedente. Extrăgând din cele 8 tipuri de servicii ale grupei a V-a, trei tipuri relativ mai puțin frecventate (reparații-marochinărie, reparații-blănărie, și reparații-pălării, căciuli), frecvență datorită între altele și nivelului mai scăzut al dotării populației, această grupă se situează pe locul doi, cu o pondere a adresărilor de 40,6%. Volumul calculat al apelărilor la unele grupe de servicii, în cazul în care toate gospodăriile ar

* Grupele și tipurile de servicii cuprinse în studiu sînt următoarele: grupa I-a — repararea locuinței și a instalațiilor aferente, cuprinzînd reparații pentru a) locuință; b) instalație electrică; c) instalația de încălzire; d) instalația sanitară e) timplăria locuinței; grupa a II-a — repararea bunurilor electrocasnice, cuprinzînd reparații pentru: a) frigider; b) aspiratoare; c) mașini de spălat și d) mașini de cusut; grupa a III-a — repararea aparatului electronic, cuprinzînd reparații pentru: a) televizor; b) radio; c) magnetofon; grupa a IV-a — repararea obiectelor fine cuprinzînd reparații pentru: a) aparatul foto; b) ceasuri c) optică medicală; d) bijuterii; e) cîntare și stilouri; grupa V-a — reparații și comanda de îmbrăcăminte și încălțăminte; cuprinzînd — reparații pentru: a) încălțăminte; b) îmbrăcăminte; c) marochinărie; d) blănărie; e) pălării-căciuli; f) remaiat; comandă pentru: g) îmbrăcăminte; h) încălțăminte.

fi avut în dotare bunuri de uz îndelungat și în condițiile menținerii aceluiași nivel de fiabilitate al bunurilor și existenței unor condiții de instruire privind exploatarea, s-ar fi prezentat ca în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Grupa de servicii	Volumul adresărilor (%)
II. repararea bunurilor electrocasnice	39,1
III. repararea aparatului electronic	55,8
IV. repararea obiectelor fine	49,6

Această structură are o semnificație deosebită în perspectiva creșterii rapide a gradului de dotare a gospodăriilor cu bunuri de uz îndelungat, pentru dimensionarea corespunzătoare a capacităților prevăzute în planul de dezvoltare a rețelei de servicii și uneori și a măsurilor pentru ameliorarea calității serviciilor.

Al doilea indicator important în organizarea prestațiilor de servicii îl reprezintă **frecvența de apelare**, care, conform rezultatelor anchetei, prezintă configurația din tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

Grupa de servicii	Două sau mai multe ori pe an	Frecvența apelării (%)			
		anuală	la 2 ani	la 3 ani și peste	Total
I. repararea locuințelor și a instalațiilor aferente	43,2	29,4	6,6	18,6	100,0
II. repararea bunurilor electrocasnice	44,0	22,3	16,2	17,5	100,0
III. repararea aparatului electronic	55,3	20,0	9,7	15,0	100,0
IV. repararea obiectelor fine	57,4	22,5	10,9	9,7	100,0
V. repararea și comanda de îmbrăcăminte și încălțăminte	71,0	19,2	5,3	4,5	100,0

Datele tabelului nr. 3 evidențiază că în ultimul an, populația din gospodăriile investigate a apelat în proporție de aproximativ 66% la serviciile de reparare a bunurilor electrocasnice, în proporție de aproximativ 75% la serviciile de reparare a aparatului electronic, în proporție de aproape 80% la serviciile de reparare a obiectelor fine și în proporție de aproximativ 90% la serviciile de reparații și comandă de îmbrăcăminte și încălțăminte; rezultă că frecvența de apelare la servicii este determi-

nată nemijlocit de ciclul de viață al produselor și de fiabilitatea acestora.

Corelând cei trei indicatori prezentați mai sus, cu structura distribuției în profil teritorial a populației, am calculat numărul de unități necesare pe tipuri și grupe de servicii, în cadrul sectoarelor administrative și al zonelor Capitalei (considerate în număr de 50).

Stabilirea abaterii față de necesar

PORNIND de la extrapolarea rezultatelor anchetei, s-a putut formula concluzia că nivelul minim al echipării urbane cu unități de servicii ar putea fi, considerând ca etalon o populație de 100 000 de locuitori: 5 unități din grupa I, 15 unități din grupele II-IV; 8 unități din grupa a V-a. Comparând apoi nivelele obținute pe zone și sectoare prin multiplicare cu numărul real al populației, respectiv cererea potențială cu existentul ca număr de unități ale rețelei, a rezultat necesitatea redimensionării volumului și structurii actuale ale rețelei de servicii, în cadrul sectoarelor, după cum se arată în tabelul nr. 4.

Tabelul nr. 4

Sectorul administrativ	Rețeaua existentă			Necesar extindere rețea		
	I	II-IV	V	I	II-IV	V
I	12	35	36	+1	+ 4	+ 1
II	15	21	30	+3	+11	+ 2
III	14	48	50	+2	—	+ 1
IV	22	110	113	+3	+10	+ 3
V	16	59	32	+7	+11	+ 6
VI	13	49	48	+2	+ 7	+ 2
VII	19	47	50	+7	+14	+10
VIII	13	40	44	+2	+ 4	+ 3

Conform datelor din tabelul nr. 4 rezultă că există sectoare (IV, V și VII) în care necesarul de noi unități de servicii variază între 20 și 30 de unități precum și sectoare (I, III și VIII) în care acest necesar se situează între 3 și 9 unități.

Sub aspectul amplasării, studiul relevă că la nivelul Bucureștiului, există încă o distribuție necorespunzătoare în teritoriul a unităților prestatoare de servicii, atât la nivelul sectoarelor administrative cât și la nivelul zonelor rezidențiale (având în vedere că o zonă are, în medie, o populație de 36 000 de locuitori). Astfel, în timp ce în zonele 1, 5, 15, 23 din perimetrul central există una sau mai multe unități pentru fiecare tip de servicii, în unele zone din cartierele noi (ex. zonele 44 și 45 din Drumul Taberei; zonele 27, 28 și 30 din Bereni; zonele 18, 19 și 20 din Titan etc.) nu există nici o unitate din unele grupe de

Tabelul nr. 5

Grupa de servicii	Căile de rezolvare (%)				
	prin unitățile socialiste	prin ateliere particulare	prin persoane particulare	prin forțe muncii individuale	Total
I	44,1	2,3	26,1	27,5	100,0
II	61,3	2,5	13,9	21,3	100,0
III	69,9	1,3	13,3	12,0	100,0
IV	31,1	3,2	6,0	4,4	100,0
V	74,5	9,0	9,8	6,7	100,0

servicii — de ex. servicii pentru repararea locuinței și a instalațiilor aferente și sau servicii personale (frizerie, coafură, cosmetică etc.). În scopul asigurării unor condiții asemănătoare de servicii, indiferent de zona de rezidență, se recomandă ca fundamentarea amplasării în teritoriul a prestărilor de servicii să se facă pe baza volumului și structurii cererilor populației pe zone, iar în cadrul zonelor pe baza identificării și descrierii sistemului centrelor de interes, constituit pe cel puțin 4 nivele: 1. în apropierea locuinței; 2. în zonă; 3. în cartier; 4. în afara cartierului (zona centrală). Din fig. 1 reiese că în prezent, cererea populației din gospodăriile investigate, pentru o serie de servicii care de fapt trebuiau amplasate în totalitate în perimetrul cartierelor, este spațial distribuită pe toate cele 4 nivele (ultimele 2 nivele — în afara cartierului și în zona centrală — fiind reprezentate în grafic însumate în al doilea inel). Spre exemplu, adresarea pentru reparații de îmbrăcăminte, pentru obiecte fine (ceasuri, optică) în proporție de peste 30% în afara cartierului

sau în zona centrală grevează în mod serios bugetul de timp al populației, după cum transportul aparatului electrocasnic și electronice în afara cartierului sau în zona centrală duc la efortului și eforturi suplimentare.

Se constată că alegerea unităților prestatoare de servicii este determinată și de traseul pe care circulă populația între domiciliu și locul de muncă. Astfel, cu cât procentul celor care trec prin zona centrală este mai mare, cu atât cererea adresată unităților amplasate în acest teritoriu este mai ridicată.

Un alt factor care contribuie la configurarea cererii în teritoriu îl constituie programul de lucru al unităților, care, fiind în multe situații identice sau apropiat de cel al solicitanților, determină într-o anumită măsură familiile în care toate persoanele sînt încadrate în muncă, să se adreseze în punctele cele mai accesibile lor, din perspectiva orarului de funcționare. În acest caz consecințele sînt negative, atât pentru unitățile prestatoare de servicii cât și pentru populația beneficiară, întrucît crește durata de așteptare de la prezentare pînă la satisfacerea cererii, unitățile nu pot să execute în termenele stabilite comenzile primite, din cauza aglomerației, iar în cazul serviciilor care asigură asistență la domiciliu, crește durata de deplasare a personalului lucrător, în detrimentul timpului de lucru.

Calitatea serviciului pe furnizori

UN ALT OBIECTIV al anchetei I-a constituit modul în care se distribuie pe furnizori actuala ofertă de servicii în Capitală. Datele din tabelul nr. 5 relevă că, cu cît sînt mai complexe bunurile care urmează a fi reparate, cu atât procentul adresărilor la unitățile de stat și ale cooperăției este mai mare, iar procentul rezolvărilor pe alte căi (inclusiv prin forțe proprii) este mai scăzut. Pe ansamblul grupelor de servicii, rezolvarea prin forțe proprii se situează pe locul 2, urmată îndeaproape de rezolvarea prin intermediul persoanelor particulare. Atelierele particulare — deși sînt reprezentate, pentru unele grupe de servicii, printr-un număr mare de unități (de exemplu: la sfîrșitul anului 1976, peste 50% din numărul unităților grupei a V-a erau reprezentate de ateliere particulare), — cumulează totuși un procent mic de adresări fapt care se datorează în principal capacității reduse a ofertei, precum și costului ridicat al lucrărilor.

Raportînd rezultatele actualii cercetări la datele publicate în 1977 de Revista economică, se observă că din 1977 pînă în prezent, la repararea bunurilor electrocasnice procentul rezolvărilor prin forțe proprii a crescut cu aproximativ 10%, în timp ce procentul adresărilor la persoanele particulare, inclusiv la atelierele particulare a scăzut cu aproape 4%. Principala cauză a formării pieței necontrolate a prestărilor de servicii constă după cum a rezultat din cercetare, în disfuncționalitățile și modul de organizare și amplasare, uneori deficitar, al pieței serviciilor din sistemul cooperatist. Modul de funcționare al unităților și felul în care acestea răspund la exigențele beneficiarilor reiese și din aprecierea pe care persoanele investigate au făcut-o cu privire la calitatea serviciilor (vezi tabelul nr. 6).

Tabelul nr. 6

Grupa de servicii	Aprecierea calității serviciului (%)		
	satisfăcătoare	nesatisfăcătoare	Total
I	81,0	16,0	100,0
II	36,7	13,3	100,0
III	73,3	26,2	100,0
IV	—	—	—
V	88,0	12,0	100,0

Extrapolînd datele cercetării la populația Bucureștiului, vedem că este însemnat numărul celor nemulțumiți de calitatea serviciilor prestate. Unele lucrări de slabă calitate executate de către unitățile cooperăției și de către persoanele particulare, ca de exemplu menținerea funcționării proaste a instalațiilor casnice în cazul primei grupe de servicii, duc nu numai la nemulțumirea populației, la apariția unor eventuale conflicte de vecinătate, dar și la accentuarea uzurii fizice a locuințelor.

Corelînd, în cazul serviciilor pentru locuință și a reparărilor instalațiilor aferente, cu tipul de unitate care a executat lucrarea de reparații, aprecierea calității serviciilor, care rezultă este următoarea: (1) 41% și respectiv 12% din cei care au utilizat serviciile unităților de stat, respectiv cooperatiste sînt nemulțumiți de calitatea prestației; (2) 36% apreciază ca nesatisfăcătoare lucrările executate de atelierele particulare și persoanele particulare neautorizate; (3) 11% declară ca nesatisfăcătoare lucrările executate pe cont propriu.

Acestea au fost cîteva din aspectele investigate în cadrul

Cerințe curente și de perspectivă

PE LÎNGA propunerile tehnice, de lucru, pe care le-am formulat în cadrul studiului, mai sînt o serie de propuneri de un interes mai larg, ce pot servi ca indicii în abordarea problemei dezvoltării serviciilor și în alte localități și pe care le prezentăm mai jos :

1 Necesitatea de a se evita consumurile inutile și neplanificate de materii, materiale și combustibili impun prevenirea uzurii fizice premature a locuințelor și a instalațiilor aferente acestora, precum și a altor bunuri de folosință îndelungată. Creșterea duratei de utilizare a bunurilor de consum are un rol important nu numai în economisirea de energie și materiale, dar și în realizarea unor economii bănești de către populație.

2 Ancheta a evidențiat că la nivelul Capitalei există încă o distribuție necorespunzătoare în teritoriul a unităților prestatoare de servicii, fapt pentru care propunem organizarea teritorială a acestora pe baza unui sistem al centrelor de interes, constituit pe 4 niveluri, amplasate uniform, corespunzător configurației cererii în toate cele 50 de zone.

3 Perfecționarea modelului de utilizare a timpului liber al populației, prin : (a) reducerea duratei de deplasare de la domiciliu la unitatea prestatoare ; (b) reducerea duratei de așteptare de la apelare la satisfacerea cererii ; (c) degrevarea rețelei de transport în comun prin eliminarea deplasărilor nejustificate dintr-o zonă în alta pentru servicii.

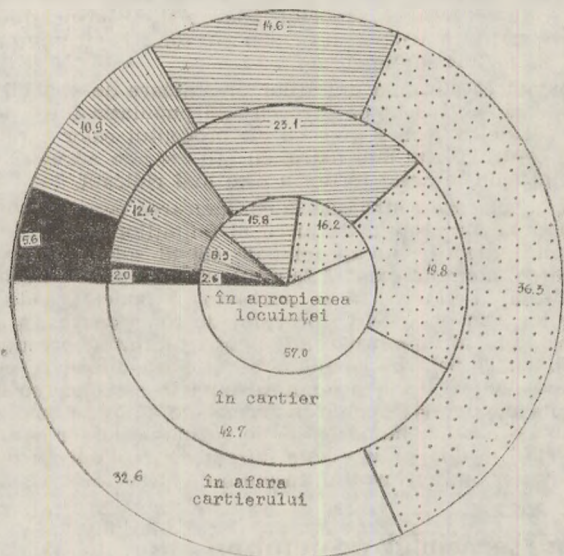
4 Calitatea serviciilor — apreciată de o parte importantă din populație ca fiind necorespunzătoare — (aproximativ 2/3 din propunerile și cerințele persoanelor investigate se referă la ridicarea calității serviciilor, inclusiv respectarea și scurtarea termenelor de execuție) — trebuie îmbunătățită prin măsuri pe linia organizării și controlului, a pregătirii profesionale a personalului muncitor din unitățile prestatoare.

5 Diversificarea prestărilor prin : înființarea, cu titlu experimental, a unor noi tipuri de servicii ca : design pentru locuință ; ateliere mobile pentru repararea mijloacelor de transport personale ; experimentarea unor tipuri de servicii totale (abonament).

6 Crearea condițiilor care să stimuleze populația pentru a-și executa prin forțe proprii unele lucrări de reparații (inclusiv materiale și scule a căror utilizare să nu necesite decât minimum de cunoștințe practice).

7 Faptul că, la data efectuării anchetei de teren, populația investigată nu cunoștea toate tipurile de servicii existente în București arată necesitatea unei publicități și informări corespunzătoare cu privire la piața prestărilor de servicii.

Trăilă CERNESCU

LEGENDA

- I. Repararea locuinței și a instalațiilor aferente
- II. Repararea bunurilor electrocasnice
- III. Repararea aparatului electronic
- IV. Repararea obiectelor fine
- V. Repararea și comanda de îmbrăcăminte și încălțăminte

anchetei, care pot sugera interesul pe care-l prezintă pentru decidenți obținerea unor asemenea date privind fizionomia pieței serviciilor.

1) D. Patriche, G. Stănculescu : Exigențe față de prestările de servicii „Revista economică”, nr. 26/1977, p. 15.

Fundamentarea și corelarea prețurilor materiilor prime

(Urmare din pag. 6)

și de apreciere a lor în comparație cu corelațiile de prețuri din alte țări.

STABILIREA prețurilor medii planificate pe grupe de produse prin aplicarea la costurile medii ponderate la nivel de ramură a ratei unice a venitului net (determinată ca medie la acest nivel) constituie numai una din condițiile esențiale pentru evaluarea socială a activității economice în unitățile productive din cadrul industriei metalurgice. Diferențierile ce există pe linia dotării întreprinderilor cu mijloace de producție, cu procedee tehnologice și cu forță de muncă, precum și în ceea ce privește amplasarea unităților față de sursa de materii prime, determină, în principal, amplitudinea abaterilor costurilor efective individuale pe grupe de produse față de medie.

Între nivelul mediu al costurilor de producție și cel al condițiilor medii obiective de desfășurare a activității productive există o relație directă. În mărirea costurilor se reflectă, cu caracter de legitate, nivelul calitativ al condițiilor obiective de producție. În acest cadru, adoptarea prețurilor fundamentate pe mărirea medie a costurilor și a ratei unice a venitului net face necesară dar și posibilă utilizarea mai eficientă și a altor pîrghii economico-financiare de stimulare a economisirii muncii sociale. În acest sens, introducerea cotelor de prelevare către societate a unei părți din valoarea producției nete constituie o modalitate concretă de dimensionare echitabilă a beneficiului

ce revine unităților în strînsă legătură cu eforturile proprii depuse și de mobilizare corespunzătoare la dispoziția statului a fondurilor necesare îndeplinirii funcțiilor sale. Menținerea unui grad ridicat de diferențiere a ratei venitului net cuprinse în prețuri nu este de natură să răspundă pe deplin acestor cerințe.

Evaluarea rezultatelor muncii prin prețuri stabilite după criterii unitare la nivel de ramură prin eliminarea diferențierii ratei venitului net cuprinse în prețuri oferă un cadru mai propice pentru stabilirea cotelor de prelevare către societate a unei părți din valoarea producției nete, asigurîndu-se astfel o legătură direct proporțională și stimulatorie între scara cotelor de prelevare și cea a venitului net realizat, diferențiat ca urmare a abaterilor costurilor individuale față de cele medii ponderate pe grupe de produse ce au stat la baza prețurilor. Scara cotelor de prelevare astfel stabilite se va afla într-un raport de invers proporționalitate cu scara costurilor pe întreprinderi în cadrul unei anumite grupe de produse.

Aplicarea acestui criteriu la toate grupele de produse din cadrul industriei metalurgice conduce, în final, la o mai temeinică fundamentare economică a cotelor de prelevare din valoarea producției nete la nivelul fiecărei unități din cadrul ramurii, în relație directă cu gradul de înzestrare tehnică a acestora. În acest fel se poate constitui un cadru de cointerdependență mai deplină a întreprinderilor pentru utilizarea cât mai eficientă a fondurilor de care dispun.

Abordarea problemelor perfecționării prețurilor în ramura industriei metalurgice, prin fundamentarea și corelarea lor prin prisma celor prezentate mai sus, constituie o modalitate de îmbinare mai deplină a acțiunii sistemului de pîrghii economico-financiare. Ea răspunde și scopului impulsivității economisirii muncii sociale și aplicării corespunzătoare a principiului gestiunii economice la nivelul ramurii și al fiecărei unități din cadrul ei.

1 Iunie — ZIUA COPILULUI

DINAMISM ȘI CREATIVITATE ÎN FORMAREA NOILOR GENERAȚII

Z IUA INTERNAȚIONALĂ A COPILULUI (1 iunie) este împlinită de tînăra generație a patriei noastre cu realizări și angajamente deosebite, atît în domeniul instructiv-educativ, cît și în cel al creației tehnico-științifice și al producției propriu-zise de bunuri materiale. Pionierii țării și-au mobilizat energiile și hotărîrea pentru a cinsti cu rezultate de excepție cele două evenimente naționale majore ale anului 1979: a 35-a aniversare a Eliberării și Congresul al XII-lea al P.C.R. Totodată, cei mai tineri cetățeni ai țării dedică munca și creația lor altor două evenimente importante ale anului, evenimente ce-i privesc în modul cel mai direct: a 30-a aniversare a organizației de pionieri din țara noastră și Anul internațional al copilului.

Urmînd exemplul muncii depuse cu pasiune de întregul popor pentru a-i asigura țării un viitor înfloritor, școlarii și pionierii participă din plin, după puterile lor, la edificarea unei economii dezvoltate și a unei civilizații înaintate pe pămîntul României, dînd contur practic tot mai accentuat principiului esențial al societății noastre socialiste, privind educația revoluționară prin muncă și pentru muncă.

Munca generatoare de bunuri și valori importante

INTEGRAREA școlarilor și pionierilor în munca concretă producătoare de bunuri materiale capătă dimensiuni cantitative și calitative tot mai ridicate, care, dincolo de cantitățile fizice și corespondentul lor valoric realizate, de certă importanță și ele, marchează acele mutații superioare necesare în formarea omului de tip nou, socialist: responsabilitate deplină, respectul pentru munca proprie și pentru a semenilor, aprecierea muncii ca singurul izvor al bunăstării colective și al celei personale, realizarea personalității umane în procesul de creație, sentimentul utilității în societate.

Munca depusă permanent de pionieri și școlari, submatată cel mai adesea sub titulatura „activității de muncă patriotică”, are cu adevărat o semnificație înalt patriotică, cetățenească, ea concretizîndu-se în sute și mii de tone de produse utile societății, milioane de bucăți de ambalaje recuperate, toate valorînd zeci de milioane de lei și o economie apreciabilă de muncă socială. Totodată, prin participarea școlarilor și pionierilor la unele munci de construire a școlilor, grădinițelor, căminelor culturale, de amenajare a terenurilor și bazelor sportive, la curățenia, înfrumusetarea și întreținerea

parcurilor, a străzilor din satele și orașele patriei, ca și prin participarea intensă la muncile agricole în perioadele de vîrf ale acestora (mai ales la recoltat) se realizează, pe lîngă efecte economice certe și valoroase în ansamblul economiei naționale, acea eficiență educativă proprie numai procesului muncii, care garantează creșterea unei noi generații dinamice, sănătoase și responsabile.

În curs sînt cu 30% mai mari, fapt ce vorbește suficient de sugestiv despre mobilizarea tînerei generații pentru participarea tot mai intensă la progresul economico-social al țării.

Pentru a sugera și mai clar importanța muncii depuse în diferite domenii, vom arăta că, potrivit evaluărilor făcute de specialiști, cele 23 126 tone de metal vechi pe care școlarii și pionierii țării s-au angajat să le strîngă

FAPTE DE MUNCA ALE PIONIERILOR ȚĂRII (1978)

- Au strîns : 1 642 t de plante medicinale și 1 391 t de fructe de pădure
- Au crescut : 3 202 familii de albine și 406 mii de păsări și animale mici
- Au colectat : 21 457 t de metale vechi, 9 301 t de hîrtie, 773 t de textile, peste 15 mil. buc. de sticle, peste 20 mil. buc. de borcane
- Participare la construirea, amenajarea și întreținerea a peste 6 100 de obiective social-culturale și edilitare
- Participare la amenajarea și întreținerea a 678,6 km de diguri și canale de irigații
- Participare la stringerea recoltei, partea realizată fiind evaluată la o cifră apropiată de 190 mii tone de produse agricole
- Organizații județene ale pionierilor frunțașe : Dolj, Ilfov, Cluj, Constanța, Galați, Ialomița, Sibiu, Timiș, municipiul București.

ANGAJAMENTE (1979)

- Stringerea a 2 059 t de plante medicinale și a 1 536 t de fructe de pădure
- Colectarea a : 23 126 t de metale vechi, 12 841 t de hîrtie, 2 098 t de textile, peste 18 mil. buc. de sticle și peste 21 mil. buc. de borcane
- Participare la construirea, amenajarea și întreținerea a peste 5 700 de obiective social-culturale și edilitare
- Participare la amenajarea și întreținerea a 618,6 km de diguri și canale de irigație
- Participare la stringerea recoltei, conform solicitărilor adresate de unitățile agricole.
- Organizarea a 2 969 de tabere de muncă patriotică

Pentru a marea dimensiunea economică propriu-zisă a muncii depuse de pionieri și școlari în anul 1978, vom arăta că numai din stringerea plantelor medicinale, a fructelor de pădure, din colectarea materialelor secundare și ambalajelor din sticlă s-au realizat economii de 33,5 mil. lei ; de asemenea, ei au participat la construirea a 2 392 de obiective social-culturale și la amenajarea și întreținerea altor 3 736 de obiective ; au recoltat, în campania de vară și cea de toamnă, 190 mii tone de produse agricole.

Trebuie subliniat că angajamentele asumate pe anul 1978 au fost depășite cu aproape 50%, iar cele pentru anul

în acest an se pot transforma în următoarele produse de bază ale economiei naționale: 3—4 cargouri de 4 500 t d w, sau 200 de locomotive Diesel electrice, sau 920 de vagoane pe 4 osi, sau 7 500 de autocamioane de 3 tone.

În afara acestor activități, pionierii și școlarii, întregul tineret școlar, participă la construirea și amenajarea de ateliere și laboratoare școlare, în care se obține o microproducție notabilă, destinată atît autodotărilor în școli cît și, atunci cînd este cazul, deslăcerii prin unele magazine proprii. Activitatea economică a cercurilor tehnico-aplicative în o amplasare din ce în ce mai mare, creația tehnică a tinerilor

concretizându-se în bunuri importante (piese, subansamble, aparate) ce fac obiectul unor contracte ferme cu unități industriale și de cercetare care solicită și apreciază bunurile și serviciile furnizate de unitățile școlare.

Un însemnat potențial științifico-tehnic

CREATIVITATEA tineretului școlar reprezintă una din preocupările centrale ale politicii partidului și statului nostru, privitoare la procesul instructiv-educativ și cel tehnico-științific al

de calitate din care să se înprospăteze continuu economia și societatea. Și, fapt pe deplin îmbucurător și semnificativ, totodată, pentru societatea în care trăim, cerințele și condițiile necesare dezvoltării creativității pionierilor și școlărilor au depășit de mult stadiul de deziderat, fiind o realitate permanentă și vie, cu rezultate generale foarte bune, iar în unele cazuri cu rezultate de excepție.

Amploarea deosebită a procesului, caracterul său de masă, marchează așii democratismul societății noastre privind șansele reale acordate tuturor, fără nici o discriminare, cit și întinsă aria de selecție pentru rezultatele deosebite: în prezent, în școli, unități economice și case ale pionierilor își des-

zvoltat 63 750 de lucrări tehnico-aplicative, în marea lor majoritate cu aplicabilitate în procesul instructiv-educativ și în diverse domenii ale economiei naționale.

În afara unui substanțial sprijin material și de asistență tehnico-științifică asigurat de stat, întreprinderi, profesori și specialiști din cercetare și din practică, activitatea creativă a pionierilor și școlărilor beneficiază de un puternic cadru de stimulare și emulație, în special prin sistemul de concursuri inițiat și organizat la diferite niveluri de către Consiliul Național al Organizației Pionierilor și Ministerul Educației și Învățământului. Astfel, „Concursul de creație tehnico-științifică a pionierilor și școlărilor”, „Atelier 2000” (creație și anticipație tehnico-științifică), „Mâini de aur” etc. reunește în competiție, dialog și împărtășire de experiență, cele mai valoroase lucrări și idei ale copiilor creatori. Fără a mai vorbi de premii și diplome, prezentări în presă și volume speciale, recomandări către O.S.I.M. pentru înregistrare ca invenții etc., însăși selecția foarte riguroasă pentru a intra în faza pe urmă a concursurilor respective reprezintă un puternic stimulent și o mareă de apreciere a lucrărilor și autorilor acestora. De exemplu, la ultimul concurs de creație tehnico-aplicativă a pionierilor și școlărilor, din câteva mii de lucrări intrate în faza inițială, pentru faza pe urmă au fost selecționate: 47 de lucrări cu aplicabilitate în procesul de învățământ, 59 de lucrări cu aplicabilitate în economie, 20 de jucării, 9 lucrări de modelism și 6 lucrări de anticipație.

Lucrările deosebit de valoroase, cu coeficient înalt de originalitate și ingeniozitate, sînt o permanentă a creației tehnice pionierești din țara noastră, demonstrînd că țara poate conta și în viitor pe un contingent valoros de inteligență științifică și tehnică, pe o generație serios pregătită pentru a prelua ștafeta de la părinții lor. Premiile acordate în aceste concursuri și obținerea brevetelor oficiale de inventatori de către cei mai buni dintre copiii creatori vin să răsplătească cel mai potrivit realizări de excepție, fiind un puternic stimulent pentru întreaga masă de pionieri și școlari către autoperfecționare, de a fi minți cîi mai iscoditoare și de a munci cu seriozitate și ambiție sporită.

Pentru viitor se are în vedere extinderea puternică a caracterului de masă al activității tehnico-aplicative și științifice a pionierilor și școlărilor, care în 1980 va trebui să cuprindă 75% din totalul acestora, iar în 1985 se va realiza cuprinderea integrală a populației școlare în asemenea activități.

Ample acțiuni de muncă patriotică, care se desfășoară în prezent sub genericul „Fiecare pionier — o faptă de muncă pentru înflorirea patriei”, preocuparea deosebit de intensă și fertilită a celei mai mari părți a tineretului școlar pentru creația tehnico-științifică vin să probeze societății românești contemporane că se sprijină pe un tineret de nădejde, muncitor, capabil și cu înaltă responsabilitate pentru destinele patriei sale.

Ion SOARE

DIMENSIUNI ALE PARTICIPĂRII LA CREAȚIA ȘTIINȚIFICO-TEHNICĂ (ANUL ȘCOLAR 1978-1979)

- Total cercuri și activități tehnico-aplicative : 52 157, din care în mediul rural 30 825
- Total copii cuprinși în aceste activități : 1 233 349, din care în mediul rural 647 833
- Total cercuri și activități științifice : 39 716, din care în mediul rural 24 766
- Total copii cuprinși în cercuri și activități științifice : 887 583, din care în mediul rural 534 415
- Electrotehnică și radio-electronică : 5319 cercuri, cu 153 841 participanți
- Prelucrări mecanice, creație și construcții de aparate și mașini : 3 193 cercuri, cu 75 072 participanți
- Activitate științifică pe probleme de matematică, fizică, chimie, biologie și geografie-istorie : 23 310 cercuri, cu 532 569 participanți

școlii și organizației de pionieri. Creativitatea științifico-tehnică reprezentînd, în condițiile epocii contemporane, unul din factorii-cheie ai dezvoltării și progresului, ea trebuie stimulată deopotrivă la cei mai tineri cetățeni ai patriei, pentru a avea mereu la dispoziție acel rezervor sigur și

fășoară activitatea peste 90 000 de cercuri tehnico-aplicative și științifice, care cuprind peste 70% din populația școlară de vîrstă pionierească, adică peste 2,1 milioane de copii.

La prima ediție a Festivalului național „Cîntarea României” au participat și 134 000 de pionieri, care au pre-

CREAȚII DE EXCEPȚIE ÎN DOMENIUL TEHNICO-APLICATIV

Lucrări brevetate ca invenții :

- Aparat pentru verificarea cunoștințelor elevilor (Mihai Chelaru, — Ploiești)
- Penar didactic (Ovidiu Coza, Sorin Polgar, Radu Șerban ș.a. Baia Mare)
- Aparat pentru determinarea nivelului apei (Gabriel Varodi, București)
- Dispozitiv de acupunctură, detecție a punctelor de acupunctură, anestezie și terapie (Ovidiu Ciovică, Cristian Pivoschi ș.a., Ploiești)
- Aparat pentru somnoterapie (Sorin Rădulescu, Ploiești)

Premii la ediția din 1978 a concursului de creație tehnico-științifică a pionierilor și școlărilor, din cadrul festivalului național „Cîntarea României” :

- Marele premiu individual și medalia de aur : „Sistem electronic pentru irigația automată diferențiată și determinarea salinității solului (Tanța Rășpopa, Cașin — Bacău)
- Marele premiu colectiv și medalia de aur : „Centrală solară” (Valentin Pintilie, Stanca Neacșa, Adrian Popescu ș.a., Brașov)

Consumuri

ARTICOLUL „Consumul cumulat de resurse materiale primare și energetice – criteriu de „stabilire a eficienței pe produs” („Revista economică” nr. 16/1979) îl consider foarte interesant. Apreciez că problemele ridicate cit și metodologia elaborată au o importanță deosebită pentru economisirea energiei și combustibilului, pentru orientarea producției spre produse cu consumuri mici.

În legătură cu cele de mai sus aș dori să fac câteva sugestii. După părerea mea, pentru obținerea corectă a consumului total-cumulat pe produs este necesară omogenizarea fluxurilor informaționale ce reflectă cheltuielile pe elemente primare și pe stadii de fabricație. Pentru aceasta se impun două condiții metodologice și anume: a) introducerea unei calculații unitare care să ajute la evidența cheltuielilor pe elemente primare de consumuri, pentru fiecare produs important din economie; b) determinarea stadiilor de fabricație pentru fiecare produs.

Abordarea matricială a determinării consumurilor cumulate ar mai prezenta și alte avantaje: planificarea, evidența și controlul costurilor și respectiv al consumurilor se va face cu un instrument unitar, modern; se vor utiliza calculatoarele electronice, consumul cumulat obținându-se prin inversarea matricei; se va elabora anual bilanța legăturilor dintre ramuri atât în unități naturale cât și în expresie valorică; se va introduce mai rapid Sistemul Conturilor Naționale și se va crea și introduce treptat sistemul informațional integrat pentru toate întreprinderile industriale.

M. VOICA

economist în Ministerul Finanțelor

Bilanț

ÎN ACTIVITATEA de întocmire și de analiză a bilanțului contabil pe trimestrul I/1979 am întâmpinat greutăți determinate de: primirea cu mare întârziere a instrucțiunilor de lucru și formularelor; lipsa unui instructaj din partea organelor competente cu șefii compartimentelor financiar-contabile pentru însușirea problemelor deosebite față de perioadele anterioare; existența unui grafic de corelații obligatoriu cu foarte multe poziții – 83 poziții la formularele comune-generale și 22 poziții la formularele specifice pentru industrie, față de 16 poziții în 1977 și 18 poziții în 1978.

Propun ca în perioada următoare să se reanalizeze de către organele competente atât conținutul instrucțiunilor, cât și graficul de corelare. De asemenea, propun reducerea numărului de poziții – corelări, a căror completare solicită creșterea nejustificată a volumului de muncă.

GH. BLIDAR

șef birou contabilitate
Întreprinderea „Dero”-Ploiești

Livrări

ÎN SUPLIMENTUL „R.E.” nr. 3/1979 am citit un grupaj consacrat unei probleme de mare actualitate: calitatea produselor. Este de un real folos în activitatea practică.

Doresc însă să relev o neconcordanță în reglementările actuale. Legea nr. 7/1977 aduce o nouă orientare în ceea ce privește modalitatea de rezolvare a problemelor pe care le ridică produsele necorespunzătoare calitativ, citându-se în ordine – remedierea, înlocuirea și restituirea contravalorii produsului respectiv. Cu aceeași claritate materialul publicat scoate în evidență că remedierea și înlocuirea sînt formele preferate celei de restituire a contravalorii produsului. Beneficiarul nu poate pretinde restituirea contravalorii produsului decît dacă furnizorul refuză remedierea sau înlocuirea produselor necorespunzătoare calitativ.

În practică se procedează însă altfel. Invocîndu-se prevederile pct. 90 din Normele Metodologice nr. 2/1977 ale BNRSR pentru produsele din țară și pct. 101 pentru produsele din import, prima reacție a beneficiarilor la primirea unor produse necorespunzătoare calitativ este refuzul plății.

Eu sînt de părere că organele competente să clarifice această problemă, în sensul ca procedeul restituirii contravalorii să fie precedat de celelalte două forme de rezolvare (remedierea sau înlocuirea).

Constantin COLEA

director adjuncț comercial Baza de aprovizionare pentru construcții și montaje energetice București

ECOURI

Cooperare

PRIN CONȚINUTUL SAU, articolul „Realizarea producției nete în condițiile unei largi cooperări interuzinale”, apărut în „Revista economică” nr. 1/1979 a reușit să sublinieze principalele probleme cu care se confruntă întreprinderea „Tractorul”-Brașov privind cooperarea interuzinală și eficiența economică a acesteia.

Susținem punctul de vedere cuprins în articol, de a se întreprinde de către Comitetul de Stat pentru Prețuri și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, o analiză a prețurilor de livrare, a reperelor și subsansamblurilor din cooperare pentru producția de serie, în scopul de a se stabili măsuri care să asigure tuturor întreprinderilor care cooperează condiții pentru obținerea unei rentabilități corespunzătoare. În legislația actuală există o contradicție. Astfel, prevederile Decretului nr. 200/1975 (art. 9) menționează că prețurile de producție și de livrare ale pieselor și subsansamblurilor aprovizionate prin cooperare se stabilesc în limita costurilor prevăzute în prețul produsului finit, în timp ce normele de stabilire a prețurilor prevăd că întreprinderile cuprind în structura prețului beneficiul planificat la grupa respectivă de produse.

În ceea ce privește stabilirea prețurilor la produsele noi, propunem ca pînă la aprobarea prețurilor produsului finit, pentru ansamblele și subsansamblele care se procură prin cooperare pentru respectivul produs prețurile să fie stabilite provizoriu pentru o perioadă determinată.

Virgil FLOREA

director general
Centrala industrială tractoare și mașini agricole Brașov

Construcții

ÎN CURSUL ANULUI 1978, Trustul de construcții industriale și agrozootehnice București s-a confruntat cu greutățile evidențiate în articolul „Ritm susținut, eficiență ridicată pe șantierele de construcții”, apărut în „Revista economică” nr. 4/1979.

Cunoscînd aceste date am sprijinit trustul să-și pregătească bine lucrările anului 1979. Prima acțiune a fost aceea de a menține în plan numai lucrările care sînt pregătite de beneficiar și au condiții de începere la termenele stabilite.

Introducerea progresului tehnic pe șantierele de construcții, factor determinant în realizarea indicatorului productivității muncii, stă în centrul preocupărilor trusturilor noastre, iar T.C.I.Az. este unul din cele mai receptive. În cursul acestui an vom acorda în continuare sprijin acțiunii pentru avizarea și introducerea în practică a soluțiilor și materialelor noi, ușoare la acoperșurile de hale industriale, închiderile de hale, luminatoarele, instalații interioare, prefabricate etc.

Pentru obținerea unor bune rezultate în realizarea producției nete, T.C.I.Az. a întocmit de la începutul acestui an un program directiv cu măsuri concrete și responsabilități pe oameni. Dintre acestea menționăm: reducerea cheltuielilor materiale la utilajele uzate și fără utilizare curentă pentru care se plătesc amortismente în mod inutil; organizarea de poligoane de prefabricate și precomprimate, ateliere de producție industrială pe lingă șantierele importante sau extinderea celor existente pentru obținerea unei eficiențe economice sporite etc.

Mihai ȚENEA

adjuncț al ministrului
construcțiilor industriale

★

ÎN LEGĂTURA cu articolul „Punerea la termen în funcțiune a noilor obiective”, apărut în nr. 2/1979 al „R.E.”, subliniem că pentru investițiile din planul pe anul 1979 al Ministerului Agriculturii și Industrializării Produselor Agricole s-au stabilit pentru fiecare obiectiv de investiție termene concrete pe luni pentru predarea întregii documentații de execuție pe șantier. Concret, construcția complexului industrial de creștere a porcilor de la Brazi a început în anul 1978 și s-au realizat lucrări în valoare de 1 200 mii lei. Sînt predate la constructor detaliile de execuție pentru un volum de lucrări de 26 000 mii lei, la un plan pe anul 1979 de 10 000 mii lei. Din păcate, Trustul de construcții industriale Ploiești nu a finalizat la timp contractul de execuție din cauza discuțiilor privind termenele de punere în funcțiune a capacităților corelate cu fluxul tehnologic de producție.

La nivelul ministerului nostru se urmărește decadal asigurarea documentațiilor și execuția investițiilor și se stabilesc măsuri concrete și operative de soluționare a problemelor care condiționează bunul mers al execuției pe șantier.

P. CHITILĂ

director în Ministerul Agriculturii și Industrializării Produselor Agricole

Tehnici și metode

în sprijinul sporirii eficienței

OPTIMIZAREA TRANSPORTURILOR. o componentă de bază a economiei moderne

ABORDIND problemele esențiale ce trebuie avute în vedere pentru modernizarea și dezvoltarea în continuare, în ritm înalt, a întregii economii naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, la Consfătuirea cu cadrele de conducere din industrie, construcții, transporturi și agricultură (martie 1979): „Este necesar, totodată, să se acționeze mai hotărât în direcția îmbunătățirii activității în transporturi, pentru înlăturarea ordinii și disciplinei, pentru lichidarea unor transporturi inutile, încrucișate, pentru organizarea corespunzătoare a transportului, care are un rol deosebit de important în buna desfășurare a întregii noastre activități economice”.

Înțelegerea acestor indicații în sectorul transportului feroviar, vizând satisfacerea operativă a cerințelor beneficiarilor de transport, utilizarea intensivă a materialului rulant, reducerea consumurilor de energie și combustibil, creșterea productivității muncii, necesită — pe lângă măsurile operative de ordin organizatoric — și abordarea complexă, de perspectivă a problemei optimizării, făcând uz de metodele și tehnicile moderne de calcul.

Optimizarea procesului de transport feroviar este, practic, posibilă numai pornindu-se de la elaborarea unor normative de bază ale exploataării feroviare, cât mai economice. Este necesar ca acestea să fie întocmite în etape (secțiuni-module), cu modele matematice pentru fiecare modul în parte.

Clasificarea principalelor probleme

ÎN FUNCȚIE de metodele matematice folosite pentru rezolvare, se poate încerca o clasificare a problemelor de bază din transportul feroviar, în următoarele categorii:

- probleme ce se pot exprima prin formule pe baza cărora se determină o serie de valori particulare ale funcției; funcția poate fi liniară (de exemplu, mărimea parcului activ de vagoane necesar, în funcție de activitatea căii ferate pentru o anumită valoare a rulaajului vagonului) sau neliniară (de exemplu, valoarea rezistenței de rulare a vagoanelor în funcție de viteza);

- probleme în care dependența matematică între variabile este dată printr-o ecuație sau un sistem de ecuații diferențiale, după rezolvarea cărora, printr-o metodă exactă sau aproximativă, se găsește funcția căutată sub forma unui tabel al valorilor ei (de exemplu, ecuația de mișcare a trenului sau

a vagoanelor care coboară liber pe instalația de triere);

- probleme de extremum condiționat, pentru a căror rezolvare se folosesc metodele matematice ale programării liniare sau neliniare (se urmărește găsirea punctului de extrem al unei funcții obiectiv); tipică pentru acest grup de probleme este planificarea transportului unui anumit fel de marfă, de la diferite puncte de expediție la diferite puncte de destinație, astfel încât funcția obiectiv dorită (de exemplu costul transportului, durata acestuia, parcursul vagoanelor) să fie minimă;

- probleme cu mai multe variante de rezolvare și probleme logice pentru care nu există metode generale de tratare; ele se rezolvă fie prin calculul direct al tuturor variantelor posibile, fie după metode special elaborate pentru fiecare problemă concretă în parte (adeseori printr-un procedeu de apropiere succesivă de rezultatul căutat). În această categorie a problemelor combinatoriale poate fi inclusă elaborarea graficului și a planului de formare a trenurilor;

- probleme de probabilități, care se rezolvă aplicând metodele generale ale statisticii matematice (determinarea probabilității evenimentelor, funcția de distribuție, funcția de corelație etc.), ale teoriei fiinelor de așteptare și metoda experimentărilor statistice (Monte Carlo) — de exemplu: studierea caracterului variației de mărime a curenților de vagoane față de valoarea medie; determinarea timpului probabil de așteptare a cuplării unor canale de comunicații în funcție de încălzirea acestora; calculul capacității de tranzit a unei zone mai complexe a unei stații; studiul unor sisteme cu fire de așteptare (case de bilete și de mărfuri, stații de cale ferată, pietre de containere, puncte de transbordare de la un fel de transport la altul etc.);

- probleme de strategie (dezvoltare, sistematizare, proiectare etc.) pe termen mijlociu și lung (ani), pentru a căror rezolvare se pot folosi cu succes modele de simulare (traje de cale ferată, mijloace și pare material rulant necesar, linii magistrale, trafic global etc.).

Modelarea matematică a normativelor de bază ale exploataării feroviare

NORMATIVELE DE BAZA ale exploataării feroviare se pot determina în mod științific și optim printr-un ansamblu de modele matematice, care constituie de fapt cadrul modelului matematic pentru optimizarea operativă a procesului de transport.

- **OPTIMIZAREA RUTELOR DE ÎNDRUMARE.** Actualul îndrumător de rute, folosit la căile noastre ferate începând din anul 1964, se bazează pe o metodă relativ nouă, potrivit căreia: concepția inițială a îndrumării transporturilor pe rute unice de la un grup de stații a fost înlocuită de aceea de a respecta „legea poligonului”; s-a înființat îndrumătorul de rute analitic; s-a folosit drept criteriu al economicității rutelor de îndrumare, costul în lei pe tona brută transportată (incluzând și durata de transport). Modelul matematic al elaborării acestui principal normativ de bază precizează, pentru fiecare relație de transport (originea-destinație), rutele cele mai economice (optime) din următoarele puncte de vedere: lungimea rutei (distanța reală); greutatea liniei (distanța virtuală — cost); durata de transport (viteza comercială — staționari și prelucrări minime). Folosind un fișier pe bandă magnetică,

cu toate elementele de cost (total: circa două milioane) aferente fiecărei relații, se poate determina automat, cu ajutorul unui program pe calculatorul electronic, ruta cea mai economică. Între două puncte date ale rețelei, Rețeaua de cale ferată este echivalentă cu un graf (transpus în memoria calculatorului cu ajutorul unei matrici) ale cărei noduri sunt nodurile rețelei, iar arcele sunt costuri (distanța reală, distanța virtuală, cost, timp parcurs etc.). Pentru a se stabili ruta cea mai scurtă, se explorează, plecând de la stația de expediție, toate drumurile în graf ce conduc la stația de destinație; drumul cel mai scurt este obținut atunci când o nouă iterație nu aduce nici o îmbunătățire a nici unui din drumurile cele mai scurte ce leagă primul nod cu toate nodurile grafului, inclusiv cu nodul destinație.

- **OPTIMIZAREA TRANSPORTURILOR DE MĂRFURI OMOGENE** se poate executa folosindu-se programarea liniară, după modelul matematic cunoscut, partea specifică rămânând fixarea restricțiilor, respectiv modelarea economică a problemei. Căile ferate române aplică pe calculatorul electronic de aproape 10 ani optimizarea transporturilor de mărfuri omogene, dar rămân încă de rezolvat urmărirea și controlul aplicării întocmai a soluțiilor optime.

- **OPTIMIZAREA DIRIJĂRII VAGOANELOR GOALE DE LA LOCURILE DE DESCĂRCARE LA LOCURILE DE REÎNCĂRCARE.** Problema este complicată datorită cerințelor privind, pe de o parte, o rezolvare avantajoasă în funcție de locurile unde se află vagonul gol, respectiv marfa de transportat, iar pe de altă parte operativitatea deosebită a calculelor, dat fiind caracterul procesului de transport, care se desfășoară continuu, funcționând ca un sis-

Determinarea planului tehnic de transport

PLANUL tehnic de transport, în sensul general al noțiunii lui, cuprinde întreg ansamblul de **normative de bază** ale exploatarei feroviare; el poate fi determinat printr-o serie de **modele matematice** care se referă la optimizarea acestor normative și anume:

- determinarea celor mai economice rute (trasee) de circulație a vagoanelor de la stațiile de expediție la stațiile de destinație (optimizarea rutelor de îndrumare);
- optimizarea transporturilor de marfuri omogene (eliminarea transporturilor neraționale);
- optimizarea dirijării vagoanelor de marfă în stare goală (paretură minimă al vagoanelor goale);
- determinarea tonajelor optimizate pentru toate trenurile de marfă;
- compunerea optimă a trenurilor de marfă (determinarea necesarului de astfel de trenuri);
- trasarea optimă a trenurilor de marfă în graficul de circulație;
- determinarea turusului optim la locomotivele de remorcare.

Modelele corespunzătoare normativelor de bază (prezentate în subșolul acestor pagini) vor trebui să furnizeze, pe rând, rezultatele parțiale aferente modelului general, adică împreună să redea planul tehnic de transport. Acesta poate fi obținut într-un număr foarte mare de variante, ce urmează să fie simulate, începându-se cu cea optimă din punct de vedere analitic (teoretic), până se obține o variantă posibilă de aplicat în practică, cu cheltuieli minime.

Modelarea matematică a optimizării operative a procesului de transport feroviar, care constă în întocmirea și realizarea unor programe de circulație

și turnusuri minimale, este legată de existența unui sistem de echipamente de transmitere-recepție a datelor, respectiv de prelucrare automată a acestor date. Baza o constituie totuși ansamblul normativelor de bază (modele matematice) constituite în planul tehnic de transport. Considerăm oportunitatea mai întâi să fie pus la punct planul tehnic de transport (cu optimizarea secțiunilor sale, deci a normativelor de bază), după care se poate trece la proiectarea modelului de optimizare operativă a procesului de transport (optimizare în sens operativ — în timp util) — de asemenea treptat, pe secțiunile sale aferente.

În perspectiva apropiată, un sistem informatic global

ORICE EXPEDIȚIE pe calea ferată utilizează un număr mare de formule, pentru completarea cărora se consumă multă muncă. Pentru transportul unui vagon încărcat complet cu marfă, imprimările folosite totalizează circa un kilogram de hârtie scrisă, iar în cazul vagoanelor încărcate cu marfuri de colectare se ajunge chiar la zeci de kilograme. La transportarea unei anumite mărfuri, același gen de informații sînt rînd pe rînd preluate și tratate manual, conform anumitor prescripții normative, instrucțiuni de serviciu și documente de referință, după care sînt abandonate. Un vagon complet, pe tot timpul efectuării transportului, se găsește identificat de mai multe ori cu aceleași date constante (de bază); la fel o expediție de colectare, care este transbordată de mai multe ori — și, în fine, pentru un tren, în fiecare stație de tranzit se efectuează operații de înregistrare strict identice. Ne dăm seama ce înseamnă aceasta, considerînd, de pildă, volumul activității unei regionale de cale ferată, într-o singură zi: 5 000 expediții de vagoane complete; 4 000 expediții de colectare; compunerea a sute de trenuri dintr-un parc de circa 30 mii vagoane de marfă, circa 1 000 vagoane de călători și circa 300 de locomotive.

În mod firesc se naște ideea de a se

stoca undeva toate aceste date, pentru a le regăsi și refolosi la nevoie. Un asemenea punct de stocare ar trebui să conțină enorme cantități de date, care să poată fi consultate rapid de la oricare punct din exterior. Datorită mijloacelor moderne de calcul, se pot realiza nu numai colectarea și restituirea datelor, ci și prelucrarea lor, furnizîndu-se elemente necesare luării deciziilor sau chiar decizii propriu-zise și putîndu-se ajunge, în final, la conducerea parțială sau totală a procesului de transport.

Ca și majoritatea căilor ferate dezvoltate din lume, sectorul nostru feroviar se preocupă astăzi de realizarea unui sistem cibernetic pentru conducerea centralizată și optimizarea operativă a procesului de transport, utilizînd metode moderne de calcul. Realizarea unui model global pentru optimizarea operativă a exploatarei feroviare este, principial, posibilă — după cum am amintit — numai în trepte și cu asigurarea unor echipamente adecvate, deci realizîndu-se un sistem care să corespundă atât din punct de vedere al hardware-ului, cît și al software-ului. În acest sens, în afară de modelul global — care să cuprindă într-un tot întreg ansamblu de decizii necesare desfășurării optime a procesului — este nevoie și de aparate terminale, circuite capabile să transmită datele, dispozitive de acumulare și transfer de date la și de centrul de calcul etc., iar (întrucît omul este veriga cea mai slabă din lanțul de prelucrare automată a datelor) procesul de exploatare a sistemului informatic global să fie astfel organizat, încît cele mai multe activități să fie automatizate.

În prezent calea noastră ferată experimentează un astfel de sistem informatic, pe o porțiune de rețea considerată ca test (o regională de cale ferată) și se află în fază avansată de proiectare și realizare sistemul global, pe întreaga rețea feroviară, urmînd extinderea gradată a dotării cu echipamente terminale de transmitere-recepție, care să permită ca sistemul informatic să lucreze în timp real.

dr. Iosif SANDULESCU
din Ministerul Transporturilor
și Telecomunicațiilor

teia stohastică (nedeterminist). Modelul matematic și logica generală a tratării acestei probleme, sînt, de fapt, similare celor de optimizare a transporturilor de marfuri omogene. După multe încercări de a rezolva această problemă la nivelul întregii rețele feroviare, acțiunea — în esență — a fost abandonată; este necesară schimbarea ei, mai întâi la nivel de regională de cale ferată.

• **OPTIMIZAREA TONAJELOR LA TRENURILE DE MARFĂ.** Cunoșcîndu-se curentul de vagoane încărcate și goale la nivel de stație, se poate trece — în funcție de lungimile utile ale liniilor de garare de pe fiecare secție de circulație — la determinarea tonajului optim de realizat și, implicit, a numărului de vagoane convenționale pe tren (nucleul trenului de remorcare). Problema este tratată atât din punctul de vedere al cheltuielilor generale, cît și din punctul de vedere al exploatarei curente (operative), potrivit marșrutului traficului la un moment dat.

• **OPTIMIZAREA PLANULUI DE FORMARE A TRENURILOR DE MARFĂ.** Datele obținute prin aplicarea modelelor matematice anterioare permit să se treacă la compunerea optimă a trenurilor, în așa fel, încît să rezulte cît mai puține prelucrări și staționări de vagoane în triaje. Optimizarea trebuie să abordeze, în ordine: compunerea trenurilor marșrutizate de la locul de încărcare (marșrute comerciale, navete etc.); compunerea trenurilor în triaje (marșrute tehnice monogrup și grupate); compunerea trenurilor cu vagoane goale, în triaje; formarea trenurilor locale de marfă. La căile noastre ferate, în urma elaborării unor metode originale, apropiată în țări dezvoltate și de specialiști cu reputație mondială, planul de formare a marșrutelor tehnice monogrup se determină, de peste 10 ani, pe calculatorul electronic după modelul matematic și algoritmul de calcul elaborate cu aproape două decenii în

urmă; este în curs de perfecționare metodologia de elaborare a planului de formare a trenurilor, simultan și global pe întreaga rețea.

• **OPTIMIZAREA TRASĂRII TRENURILOR DE MARFĂ ÎN GRAFICUL DE CIRCULAȚIE.** Cunoșcîndu-se necesarul de trenuri de marfă în relații tren, se continuă în mod logic cu trasarea acestora în grafic, urmărindu-se să se obțină o durată minimă de parcurs, respectiv un minim de staționări la înlocușări și treceri înainte pe secțiile de circulație. Pînă în prezent au fost întocmite un model matematic și un algoritm de calcul programat pe calculatorul electronic, pentru circulația trenurilor de marfă (o singură categorie) pe liniile duble, cu trasee fixe ale trenurilor de călători; acestea constituie un modest început și, deci, nu se poate vorbi încă de rezolvarea practică a problemei. Se studiază extinderea metodei și la celelalte feluri de grafice; în orice caz, este necesară cercetarea în continuare a acestui domeniu, întrucît optimizarea acestui normativ de bază al exploatarei feroviare poate aduce economii foarte importante.

• **OPTIMIZAREA EXPLOATĂRII LOCOMOTIVELOR DE REMORCARE.** Avînd necesarul de trenuri de marfă trasate în graficul de circulație, se poate trece la elaborarea unui turnus optim al locomotivelor de remorcare, care să redea capacitatea maximă de remorcare (locomotive — tren), respectiv un minim de așteptări în depouri (domiciliu și întoarcere) în vederea introducerii la tren. Un asemenea model matematic, elaborat de curînd, a fost experimentat pe raza depoului București — călători pentru locomotivele de remorcare Diesel-electrice de 2100 CP la trenuri de călători și este în curs de generalizare pe întreaga rețea, putînd fi extins la trenurile de marfă și la probleme de studii privind amplasarea, dezvoltarea și sistematizarea depourilor de locomotive.

Procesul circular activ

ECONOMISIREA ENERGIEI, CRITERIU FUNDAMENTAL ÎN APRECIEREA CREȘTERII EFICIENȚEI ECONOMICE (III)

La dezbateri au participat: dr. ing. Aurel CONSTANTINESCU, director în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, ing. Adrian LEUCUȚIA, director adjunct, Comitetul de Stat al Planificării, ing. Aurelian MANLICI și dr. ing. Titos RUSIN, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, ing. George PILIPAȘ, directorul Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci, dr. ing. Radu NEGRU, director general adjunct, Institutul central de cercetare, proiectare și directivare în construcții, dr. ing. Liviu DUMITRESCU, inspector general la același institut, dr. ing. Emil COSTIN, Institutul de Studii și Proiectări Energetice, dr. ing. Mircea GURAN, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, prof. dr. Gheorghe ȘICLOVAN, Academia „Ștefan Gheorghiu”, dr. arh. Mircea ENACHE, Institutul de arhitectură „Ion Mincu”, ing. Violeta COCOȘATU, Centrula industriei articolelor casnice: din partea „Revistei economice” au participat dr. Maria POPESCU și dr. Dan POPESCU. Începem, de asemenea, publicarea contribuțiilor primite pe această temă de la cititori cu materialele trimise de inginerii Leontin PESCARU, Iulia ZAVODSZKY, Ștefan CICHU și P. JITARU.

Complexitatea și dificultățile evaluării eficienței în lumina noilor restricții

Gheorghe Șiclovan — Îmi permiteți câteva cuvinte în legătură cu tema dezbaterii care este de mare actualitate pentru economia noastră și pe plan mondial. Dacă este sau nu, cu adevărat, criza a resurselor de energie și de materiale rămâne să ne convingem în viitor; dar că ne izbim de greutatea în producerea ori procurarea acestora este o realitate incontestabil de dificilă pentru noi în momentul de față, acest lucru este clar. Că problema materiilor prime, a economisirii lor trebuie să ne preocupe, cred că nu mai trebuie să fie nimeni convins despre acest lucru. Realitatea acestor milioane de tone de țiței importante, scotite la un anumit preț la timpul când au fost concepute capacitățile de rafinare, și care au cu totul alte prețuri în momentul de față, ridică probleme serioase, care nu mai sînt de ordinul de mărime care să însemne doar aspecte lăturale ale dezvoltării economice; ele sînt **probleme majore**, care se reflectă sensibil în volumul și repartizarea venitului național, sînt de acum probleme macroeconomice.

Planurile, chiar în principiu, trebuie construite ținînd seama de condiții ce se prevăd a fi reale în momentul îndeplinirii lor, deci toate elementele de calcul este necesar să fie prinse în modul în care ele pot fi prevăzute că vor apare în decursul timpului, pe baza cunoașterii tendințelor schimbărilor care vor interveni în viitor. Sînt cunoscute obiectivele mari ale dezvoltării țării — cel al creșterii economice, al depășirii nivelului de dezvoltare în care ne găsim și, condiționat de creșterea economică, obiectivul fundamental al sporirii bunăstării materiale și spirituale a poporului, el însuși avînd caracterul de factor stimulator al creșterii economice. Ori dacă acestea sînt obiectivele mari, atunci baza materială pentru realizarea lor nu poate să fie oferită, astfel după cum au arătat și anteriorii mei, decît de o **activitate eficientă din punct de vedere economic**. Dar în acest fel se ajunge din nou la o temă mult dezbătută în teoria și practica economică, aceea a modalităților de apreciere a eficacității muncii din economie, la tema însăși a categoriei eficienței economice. Ce însemnează a lucra eficient? Ce însemnează eficiența economică?

Despre eficiența economică s-au spus multe lucruri: că ea ar fi exprimată de productivitate, costuri, cheltuieli materiale, utilizarea fondurilor fixe, de fonduri circulante, competitivitate, participare la comerțul exterior — toate acestea sînt invocate drept elemente ale eficienței economice. Nu este locul aici ca să fac o discuție asupra conținutului fiecăreia dintre aceste categorii care sînt invocate drept purtătoare, drept expresii ale eficienței economice. Aici mă voi referi doar la

conceptul de eficiență economică, problemă fundamentală atât pentru teoria cît și pentru practica economică. Cu această ocazie voi încerca să formulez un răspuns, și la întrebarea pusă de tov. Dan Popescu în legătură cu teza dacă aprecierea eficienței economice poate să fie făcută sau trebuie să fie făcută prin intermediul mai multor indicatori și cum s-ar putea face acest lucru, sau dacă eficiența este posibil să fie relectată printr-un singur indicator.

Poate că pare paradoxal dar eu susțin că eficiența economică trebuie să fie cunoscută și poate să fie cunoscută prin intermediul unui singur indicator, dacă nu pentru alt motiv, pentru unul de domeniul logicii. Afla timp cît o decizie sau procesul cunoașterii se realizează pe bază de mai multe elemente, care intră în concurență unele cu altele, toate avînd aceeași putere cognitivă, situația devine nedeterminată; logic nu poți să cunoști un rezultat economic, eficiența, decît alegînd din toate variantele acea variantă care într-adevăr permite cunoașterea fenomenelor sub toate aspectele, care integrează toate datele parțiale ale proceselor economice. În ce mă privește, nu pot decît să îmi repet convingerea că rezultatul economic final, cu toate aspectele sale cantitative și calitative, este reflectat în **raportul dintre venitul net și fondurile de producție**.

Că această expresie este cea mai completă formă de redare a eficienței economice și că în consecință asupra ei trebuie să se concentreze cea mai mare atenție în toate lucrările de analiză economică, fie că este vorba de trecut, fie că este vorba de planuri privind viitorul, rezultă din însăși constatarea că la determinarea ei sînt prezenți toți factorii care ei însăși prezintă unele aspecte parțiale sau mai cuprinzătoare, ale eficienței unei întreprinderi sau ramuri economice, rezultatele sale. Se regăsește astfel aici producția, atât ca volum fizic cît și ca sortiment și calitate, a căror mărime influențează direct proporțional mărimea venitului net, un anumit nivel de productivitate, costul producției, el însuși o sinteză a consumurilor materiale, de forță de muncă, respectiv de retribuiri și a celorlalte cheltuieli determinate de conducerea și realizarea producției, precum și totalitatea mijloacelor unităților producătoare, reprezentate de valoarea fondurilor fixe și circulante. Rezultă în acest fel cu toată claritatea că elementele arătate mai sus trebuie să constituie obiectul analizei eficienței economice, fiecare din ele cu specificul său, cu cauzele proprii de îmbunătățire în timp, și influența sa în acest fel asupra eficienței economice. Este necesară această analiză, uneori foarte amănunțită, întrucît o analiză a eficienței economice trebuie să se întemeieze pe elemente concrete și mărimi bine definite și nu doar pe aprecieri calitative. Conducătorul unității economice este obligat de necesitățile cunoașterii posibilităților reale ale întreprinderii să opereze cu toate aceste date, în alt caz judecățile ce se pot face sînt trunchiate, neduse în mod consecvent pînă la capăt.

Dar orice decizie luată pe baza unor termeni intermediari prezintă posibilități de alegere a unor soluții care nu sînt dintre cele mai întemeiate, pentru că, repet, numai în raportul

dintre venitul net și fondurile de producție avem tot ceea ce ați spus și dv., și eu sînt de acord cu tot ceea ce ați spus, despre necesitatea cunoașterii materialelor care să fie alese, a competitivității produselor, problema desfacerilor, problema alegerii tehnologiilor celor mai corespunzătoare. Evident că raportul acesta trebuie să fie judecat nu pe un singur an, și nu pe trei ani, ci pe o perioadă de timp concludentă, care poate să fie, de exemplu, în cazul investițiilor, durata de serviciu a fondurilor fixe care intră în funcțiune.

Dan Popescu — Consider că în aprecierea eficienței economice trebuie neapărat luate în considerare câteva aspecte. Așa cum s-a arătat aici este, practic, unanim acceptată părerea potrivit căreia eficiența economică exprimă raportul dintre efectul util și efortul — cheltuielile de muncă socială depuse — pentru producerea acestui efect. Ori munca este socială dacă răspunde nevoii sociale. Cum problema economisirii resurselor materiale și a energiei se ridică astăzi în mod acut, situîndu-se la rangul de primă prioritate a dezvoltării, concretizînd practic componenta principală a nevoii sociale, este dezi- lirez ca aprecierea drept eficiența a unei activități sau a unui produs să se bazeze pe **evaluarea măsurii în care se economisește prioritar materiile prime și energia**; desigur, fără să se neglijeze ceilalți factori care determină obținerea unui efect util cu cheltuieli de muncă socială cît mai mici.

Vreau să mă refer și la o anumită influență, incontestabilă, asupra eficienței, influență determinată de relația între oferta globală și utilitatea efectivă a producției și care nu se în- de obicei în calcul. Pornesc de la ceea ce se cheamă în litera- tura economică **valoare amulată**, noțiune concepută nu de multă vreme. Ea reflectă situația — semnificată în unele studii *) pen- tru țări dezvoltate ale lumii — creșterii nominale a produsului național ocazionată de producerea și utilizarea unui bun sau serviciu a cărui destinație este să evite sau să compenseze de- teriorarea unui alt bun, sau serviciu, ceea ce din punct de vedere al utilității efective a produselor — și nu relative — se traduce în termenii unei „valori adăugate în mod artificial”. Se mărește deci în mod artificial produsul național, fără ca în realitate să se satisfacă prin aceasta o nevoie directă de consum; în aceste condiții în calculul de eficiență reală a activităților se operează cu un grad mai mare sau mai mic de eroare. Un exemplu prin care se reflectă categoria de valoare amulată îl ilustrează includerea în produsul național a costu- rilor de tehnologii necesitate de prevenirea poluării sau de remedierea unor efecte ale acesteia. O ipoteză, o cale de înlă- turare, practic de prevenire a acestui neajuns o constituie conceperea proceselor de producție, a tehnologiilor potrivit **principiilor procesului circular activ**, asigurîndu-se, din faza de concepție, proiectare, producție un echilibru cît mai sensibil între intrările necesare în producție, tehnologii și ieșirile utile.

Problema definirii corecte a conținutului categoriei de eficiență economică în condițiile actuale, ale restricțiilor ener- getice și de materii prime, este cît se poate de stringentă și în același timp de dificilă. **Aplicarea metodelor curente de cal- cul a eficienței**, absolutizarea sau exagerarea lor la nivelul microeconomic și la un moment dat, **neluarea în considerare a elementelor de corelare la nivel macroeconomic și nici a celor de spațiu și timp a făcut imposibilă reflectarea corectă a eficienței reale a unor produse**, a eficienței lor sociale. Legat de aceasta am făcut un inventar al indicatorilor considerați că exprimă, sub o formă sau alta, eficiența economică. Am ob- servat astfel că productivitatea muncii, producția sau venitul net la 1.000 lei fonduri fixe, nivelul cheltuielilor materiale la 1.000 lei producție marfă, beneficiul și rentabilitatea, cursul de revenire brut și net pentru produsele destinate comerțului ex- terior precum și investiția specifică sau termenul de recupe- rare a investiției sînt **indicatori care reflectă parametri ai pro- cesului, îndeosebi de producere a bunurilor materiale și pentru realizarea investițiilor**. Ori în realitate **eficiența economică a aparatului productiv al țării se oglindește în procesul final al reproducției largite**, în timp ce calculele sus-menționate — ne- cesare, desigur — dar parțiale, concretizează numai — cum am văzut — un moment sau altul al acesteia. Deși în ultima perio- adă s-au elaborat și se utilizează indicatori cu o sferă mai largă de agregare, ca de exemplu consumul cumulat de resurse, lipsesc încă, în bună măsură, **instrumente adecvate pentru a- precierea eficienței tuturor componentelor procesului de re- producție cît și a reproducției privită în ansamblu**.

Maria Popescu — Problema definirii corecte și mai ales cea a calculării cu maximă exactitate a eficienței economice la nivel de întreprindere, de produs chiar, ținînd seama de toate cheltuielile pe care le face societatea pentru ca produsul respectiv să fie conceput de cercetător, sau plătită licența, pro- iectat, realizat în uzină, transportat, depozitat și în fine

*) Vezi, de exemplu, Roger Coste, La crise des economies des pays industrialises, Europearque in Problemes economiques, nr. 1598/1978.

desfăcut prin comerț prezintă o importanță deosebită în zilele noastre. În **condițiile restricțiilor energetice și de mate- rii prime nu mai este posibil să elaborăm judecăți de valoare asupra eficienței unui produs exclusiv pe baza calculelor in- globînd numai costurile din segmentul strict de producție a acestuia și să nu ținem seama de costurile din celelalte faze ale reproducției largite, costuri care — oricîtă abstracție am face de ele — se reflectă în final în bugetul statului**. Așa se și explică de ce unele unități produc bunuri de larg consum ce nu corespund cerințelor cantitative ori sortimentale, calitative ale pieței interne (care poate fi relativ mai ușor evaluată pen- tru perspectivă). Efectele acestei activități nu se reflectă în bugetul de cheltuieli și venituri al unităților respective ci fo- careă (altă fază a reproducției) depozitele (de mărfuri nevân- dabile) ale comerțului.

Gheorghe Șiclovan — Mi-am exprimat părerea în ceea ce privește componentele care trebuie să fie cunoscute în calcu- lele de eficiență; acestea explică, pe de o parte, nivelul eficienței economice și, pe de altă parte, ele atată căile, factorii care pot să ducă la o îmbunătățire. Luînd ca exemplu numai unul din indicatorii deja folosiți la noi în planificare, raportul dintre venitul net și fondurile fixe, este o problemă fundamen- tală pentru noi cunoașterea și folosirea lui. Pe bună dreptate este urmărit acest indicator, care el însuși este un indicator de sinteză, pentru că el cuprinde plusprodusul, care implică cuprinde și productivitatea în el, este un indicator al cunoaș- terii utilizării intensive și extensive a fondurilor fixe, cunoaș- terea lui este necesară.

Deci, ca o concluzie la această problemă, a formulei efici- enței, ca este dată de expresia finală arătată, însă care pre- supune cunoașterea tuturor componentelor sale, care pot fi și trebuie să fie cunoscute. Formula o consider valabilă pentru toate ramurile economiei naționale, pentru că toate ramurile au același specific economic, nu există nici o deosebire de e- sență economică între ele. Oricare ramură are în dolare fon- duri, parte de avuția națională pe care trebuie să o folosească, fonduri fixe și circulante, trebuie să dea un volum de producție cît mai mare cu un volum de cheltuieli cît mai mic. Eficiența poate fi calculată pe fiecare unitate economică. Ajungem și la nivelul de economie națională.

Aurel Constantinescu — Dar poate să apară o investiție aparent ineficientă în ramura respectivă dar eficiență în ce privește ansamblul economiei.

Gheorghe Șiclovan — În cazul respectiv aceasta înseamnă că prețurile nu sînt corespunzător stabilite, așa cum se întîm- plă în multe situații în construcții și atunci de ce să vorbim de ineficiență? În condițiile unor prețuri corespunzătoare, care exprimă cheltuielile de muncă socială, eficiența economică tre- buie determinată pentru fiecare unitate economică pe baza acestor prețuri, pe care eu le presupun, în toată discuția noas- tră de pînă acum, juste.

Maria Popescu — Adică, dacă îmi permiteți, dv. conside- rați raportul dintre venitul net și fondurile de producție ca **expresie, formulă de calcul a eficienței economice** în aspec- tele sale cantitative și calitative. Însă, în același timp, condi- ționali veridicitatea acestei formule de existența unei situații ideale în care prețurile ar reflecta în mod absolut corect valoarea produselor, situație care, cum știm, nu corespunde rea- lităților. Dar dacă luăm în seamă faptul că modul actual de calcul al prețurilor în diverse domenii ale economiei nu mai corespunde situației create de restricțiile energetice și condi- țțiile concrete ale anului 1979, (altfel nici n-ar fi fost necesare măsurile de corectare și reasezare a prețurilor la unele bunuri) atunci formula aceasta a dv. ideală...

Gheorghe Șiclovan... se transformă în non-formulă, dacă instrumentul de măsură nu există. Există și asemenea situații în anumite domenii, și am dat ca exemplu industria construc- ților.

Implicațiile schimbării condițiilor producției materiale

Maria Popescu — Nu cred că e cazul să inventariem do- menii, instituțiile sau ramurile, să căutăm cum s-ar spune vinovatul. Vinovatul real este **schimbarea, ritmul schimbării. Condițiile producției materiale**, prețurile materiilor prime — îndeosebi ale combustibililor — s-au modificat în ultimii ani într-un ritm în care altădată nu se modificau în secole. De aici pornesc multe contradicții. Noi discutăm problema **corelării aspectelor evaluării eficienței economice la nivelul ansamblului economiei naționale cu aspectele concrete, parti- culare ale reflectării eficienței în diverse ramuri și unități economice**. În acest scop noi discutăm aici despre necesitatea

găsirii formulării și definiții unui **critériu unic** și a unei metodologii adecvate de calcul a eficienței economice care să poată fi utilizată atât la nivel macro cât și micro economic. Ori ținând seama de evoluția spre complexitate și adăncire a interdependențelor dintre ramurile economiei, de tendința de depășire a barierelor dintre ramuri, de marea diversitate de particularități și condiții, de relațiile de determinare și de unele contradicții ce apar în mod firesc între ramuri în ceea ce privește structura, nivelul și metodologia de calcul a prețurilor, formula propusă aci de tov. Șiclovian pare a fi aptă să conducă la evaluări, relativ corecte, la nivel macro economic însă nu și la nivelul unităților și al ramurilor. Nu numai în domeniul construcțiilor ci aproape în toate ramurile formula respectivă poate conduce la judecăți de valoare aparent logice dar neveridice și de aceea pot induce în eroare. Pentru a argumenta această apreciere, ce poate părea subiectivă, îmi permit să vă sugerez a reflecta asupra unor dificultăți ce s-au ivit în procesul aplicării noului mecanism economic, faptul că în anumite unități productive apare tendința de opoziție față de progresul tehnic tocmai datorită unor metodologii de calcul a producției nete, metodologii care în loc să permită utilizarea acestui indicator ca pîrghie a progresului și stimulente al eficientizării activității productive se dovedește în anumite domenii necorespunzătoare condițiilor concrete, realităților particulare ale vieții economice, care este atât de diversă și uneori contradictorie.

Gheorghe Șiclovian — Am reținut observația. În ceea ce privește prețurile și posibilitatea comparării eficienței economice între anumite ramuri ale economiei naționale nu se poate compara nivelul din construcții cu celelalte ramuri, în schimb se poate compara nivelul eficienței din construcții între unitățile de construcții și mai ales în dinamică la aceeași unitate, pentru a vedea cum evoluează aceasta, și atunci chiar cu prețurile pe care le avem putem dispune de destule elemente de cunoaștere a eficienței economice. Deci există limite determinate de prețuri, cum este cazul industriei construcțiilor, dar care nu sînt chiar așa de grave pentru calculele de eficiență, fără să mai vorbesc de faptul că foarte bine se poate discuta în același fel și despre metalurgie, pentru că există rate de eficiență foarte diferențiate.

Emil Costin — Chiar în cadrul ramurii comparațiile pot duce la concluzii neveridice dacă prețurile se abat de la realitate. Așa se explică de ce uneori se împiedică sau întârzie adoptarea unor soluții strict necesare din cauză că prețurile respective sînt necorelate cu realitățile. Uneori nu pot compara nici rezultatele aceleiași unități pe termen mai lung datorită modificărilor ce apar în structura de prețuri.

Gheorghe Șiclovian — Problema aceasta a prețurilor eu am menționat-o ca o condiție care trebuie să fie analizată, ca o premisă a cunoașterii pentru tot procesul pe care noi îl discutăm aici, al economisirii cheltuielilor de muncă socială.

Adrian Leucuiș — Realitatea dovedește că tocmai înțelegînd limitele și deficiențele actuale ale prețurilor politica economică a statului nostru în domeniul prețurilor se concretizează în măsuri prin care se urmărește ca acestea să devină reale pîrghii economice.

Gheorghe Șiclovian — Ar fi cel mai bine dacă prețurile ar fi corecte, dacă ele ar fi un bun instrument de măsură în primul rînd. Deci pornim de la premisa că acestea sînt prețurile și că trebuie să judecăm totuși pe baza lor eficiența, deocamdată așa cum ea ne apare, fiind limitată în comparațiile între ramuri. Însă sînt foarte multe domenii în care prețurile de producție, care sînt mai unitare, fac posibilă această comparație și în tot cazul aceste prețuri, chiar imperfecte în unele domenii, oferă posibilitatea unor judecăți intraramuri și în cadrul aceleiași întreprinderi în evoluția sa.

Revenind însă la celelalte aspecte în legătură cu lipsa de omogenitate a ramurilor, în ceea ce privește împrejurările diferite în care ele lucrează, condițiile în care ele sînt puse, socotesc că aceasta este tocmai calitatea expresiei amintite că toate aceste împrejurări favorabile și nefavorabile sînt reflectate în rezultat, ori noi și acest lucru vrem să-l vedem, să vedem dacă condițiile în care lucrează întreprinderile duc la rezultate bune sau nu. Fiecare unitate și ramură trebuie judecată în condiții reale, rezultatul să fie comparat ca atare. Deci tocmai în acest fel folosesc luării deciziei. Acest lucru este valabil și pentru activitatea obișnuită și pentru investiții, trebuie să fie avute în vedere toate elementele reale, pentru a putea lua o decizie corespunzătoare. În cazul dumneavoastră, al energiei și construcțiilor, eu nu cunosc amănuntele problemei care s-a discutat, însă în ceea ce privește economicitatea unei soluții privind locuințele, aici este vorba de două aspecte: pe de o parte avem investiția făcută în clădiri, în al doilea rînd avem exploatarea acestora. Ambele aspecte trebuie să fie reflectate tot în prețuri. Prin prețuri, o dată corespunzătoare pentru constructor, în același timp aceste prețuri trebuie să țină seama

de valorile sociale, reale, care țin cont de valorile de întreținere ale produselor. Diferențierea prețurilor trebuie realizată în concordanță cu cheltuielile de muncă socială cit și cu valorile de întreținere; trebuie totodată să acționeze **principiul corelării prețurilor**. În felul acesta s-ar elimina și această teorie a efectelor propagate, care servește unificării care lucrează slab să poată arunca vina asupra altora.

Radu Negru — Pe plan practic există o oarecare întârziere în acțiunea unor lucrători din economic față de mutațiile ce se impun ca necesare în domeniul economiei de energie. Reacția la creșterea prețului țițeiului pe piața mondială a provocat în alte țări măsuri drastice în domeniile în care se puteau obține principalele efecte. La noi, cu toate **indicațiile și măsurile ferme luate de conducerea statului** în această privință, reacția s-a axat, într-o oarecare măsură, asupra unor aspecte care apar la prima vedere, în timp ce domeniile care să ducă la efecte de substanță, așteaptă să fie investigate de acum înainte. Punerea lentă în mișcare a unor pîrghii de acționare în aparatul nostru economic relevă faptul că sporirea eficienței unor măsuri luate pe parcursul îndeplinirii planului ar necesita o aprofundare și o confruntare mai atentă cu restricțiile energice, cu toate implicațiile crizei de materii prime și un reflex mai rapid de adaptare al planificatorilor.

Consider că pentru a putea transpune în viață **indicațiile conducerii statului nostru, în spiritul lor, avem nevoie de o mai mare adaptabilitate la realitățile** existente (deosebit de complexe și în continuă schimbare, mai ales cînd acestea înfirmă anumite ipostaze adoptate inițial).

Gheorghe Șiclovian — Mai doream să spun în legătură cu posibilitățile de creștere a eficienței economice și de stimulare a economisirii resurselor de materii prime, de combustibili un lucru pe care-l socotesc de importanță covîșitoare. Deci rata eficienței economice este compusă dintr-o multitudine de elemente componente; în dimensionarea lor acestea trebuie astfel optimizate încît rezultanta să fie maximă, așa fel încît raportul final să fie bun. În ce privește constituirea structurilor viitoare, criteriul pe care îl socotesc indicat este tot cel al eficienței economice, judecată în perspectivă. Soluția? Cum ați spus și dumneavoastră: problema intensificării cercetării științifice, a creativității, a invenției, dar toate acestea sînt muncă trecută și cu aceasta ajung la o problemă de care m-am izbit în ultimul timp, la o problemă fundamentală. În teorie se consideră munca vie drept singura creație a valorilor și plusprodusului. Dar în legătură cu acestea nu se poate să fie trecut cu vederea faptul că, în producția modernă, munca directă de multe ori nici pe departe nu mai este un hotărîtor în crearea plusprodusului, în creșterea volumului acestuia. Munca vie nemijlocit participantă în procesul de producție propriu-zis are o accentuată tendință de scădere ca pondere a complexității ei și ca atare și a importanței în producție. Marea mecanizare complexă, dotarea muncii vii cu utilaje și aparatură, automatizarea producției fac ca rolul principal în obținerea rezultatelor economice să fie transferat muncii de cercetare și creație științifică, proiectării noilor tehnologii, muncii de organizare a producției și fluxurilor tehnologice. Chiar în unitățile productive devine tot mai precumpănitoare munca de concepție și conducere științifică a producției ajutată și ea de un adevărat arsenal electronic de coordonare a unei funcționări a agregatelor, liniilor tehnologice etc.

Pe baza acestor date se ajunge la o **problemă fundamentală, aceea a locului și rolului muncii vii** în crearea valorii și în special a plusprodusului sau venitului net al societății. Să ajunge la o întrebare a cărei pertinență este tot mai evidentă. Și arune dacă în condițiile actuale ale producției de înaltă tehnicitate și organizare crearea plusprodusului este în **exclusivitate datorită „muncii vii”**; dacă munca trecută este adevărat inertă, „moartă”, ea participînd în crearea valorii doar prin faptul că valorile produse de munca trecută, materializate în materiale de producție felurite — materii prime, materiale auxiliare, combustibili, energie, în capacități de producție, tehnologii etc., sînt transferate în valoarea noilor produse de către munca vie? Aceasta întrebare trebuie pusă și ea se impune să fie pusă, mai mult în prezent decît în trecut. Acum, fapt evident, participarea celei de muncă vie, a părții variabile a fondurilor de producție este incomparabil inferioară valorii elementelor de muncă trecută, care participă ca fonduri de producție și costuri de producție în procesul productiv. Această realitate este pusă în evidență atât de compoziția cheltuielilor curente de exploatare, pentru munca vie și pentru munca trecută, a valorii create, cît și a fondurilor de producție avansate pentru procesul de producție, valori încorporate în mijloacele de producție și în fondurile folosite pentru retribuirea forței de muncă. Însesi noile date statistice cunoscute demonstrează că **explicatia nașterii plusprodusului — concepută ca un secol în urmă — ca rezultat în exclusivitate al**

muncii vii, curente, este necesar să fie revăzută. Cele mai obișnuite exemple de la nivelul macroeconomic, dar și din viața de toate zilele a unităților din economie, impun aceasta. Și este necesar să subliniem deosebita importanța a regândirii și redefinirii acestei chestiuni de bază a economiei politice materialiste — nu numai pentru a respecta spiritul dialectic al teoriei și a o actualiza, ci în mod deosebit pentru implicațiile de stringență majoră pentru practica economică.

Maria Popescu — Într-adevăr, sublinierea stringenței necesității de a confrunta unele teze teoretice cu realitățile economice și de a duce astfel mai departe cunoașterea științifică în scopul stăruirii practicii economice, și accelerării progresului economic al țării este pe deplin justificată. Dar amploarea și profunzimea teoretică a acestei chestiuni ne determină să vă propunem să încercăm să o abordăm într-o dezbateră consacrată special acestui subiect. Întrucât la această dezbateră un număr mare de specialiști în domeniul tehnicii s-au referit la importanța creativității pentru creșterea competitivității produselor și deci pentru creșterea eficienței, aș adăuga aici un aspect care mă preocupă și care poate să fie rezolvat prin eforturi corelate și anume acela că la noi nu există o instituție, unitate care să asigure lansarea ideii, a invenției rapid în producție. Revista noastră, presa în general a întreprins anchete și a urmărit o serie întregă de brevete de invenții, de noutăți care au fost confirmate prin premii, medalii, în expoziții internaționale și care întâmpină greutăți în introducerea în producție, deși ele sînt stringente necesare producției interne și ar putea să realizeze produse în volum însemnat pentru export.

Am încercat să vedem care sînt cauzele care conduc la această situație. Sînt cauze, unele de ordin subiectiv care există în toată lumea — inerția, teama de insucces. Altele însă sînt obiective, decurgînd din aceea că în economia noastră și în metodologia noastră de calcul nu se întreprind suficiente acțiuni pentru cunoașterea riscului și calcularea coeficientului de risc în privința lansării produselor noi. Neluarea în considerare a riscului conduce și la neasumarea riscului. În afară de aceasta există unele necorespinderi administrative și funcționale. Cei mai mulți conducători din ramurile economiei și îndeosebi cei din domeniile de producție nu sînt informați la zi asupra invențiilor românești atestate ca atare. În sistemul de planificare nu știu dacă există o **informare operativă** și amănunțită în legătură cu brevetele de invenții care să fie luate în considerare în procesul planificării. De asemenea, în dezbateră noastră s-a relevat faptul că nici institutele de cercetare și proiectare nu sînt la curent întotdeauna cu aceste informații. Aceasta întrucît nu există o instituție care să facă ceea ce trebuie făcut după ce a fost brevetată o invenție în țară și în străinătate, adică cineva care să **calculeze ce efecte economice** ar avea exploatarea invenției sau ideii respective la nivelul economiei naționale, să investigheze ce șanse are de penetrare pe piața mondială, să întocmească studii de fundamentare și calcule care să justifice intrarea în producție a produselor bazate pe idei noi pentru că țara noastră nu duce lipsă de creativitate. O dovadă a creativității tehnice, a aptitudinilor inventive ale poporului nostru o aduce printre altele și foarte mare răspîndire a acțiunii de autodotare.

În societatea capitalistă proprietarii particulari vinează ideile noi și le exploatează pentru că numai prin aceasta își mențin competitivitatea. Din păcate, uneori avantajele planificării, confortul pe care-l oferă planul la noi nu stimulează suficient creativitatea. Nici marja de posibilități de înglobare în plan a creativității nu este pe deplin utilizată întotdeauna.

Aurel Constantinescu — Legat de informația tehnico-științifică, pe plan mai general, există și alte anomalii și anume că proiectanții noștri propun uneori produse care să fie importante deși acestea se fac în țară și aceasta pentru că nu știu. Din păcate, ce anume produse se fac la ei acasă. Am fost la uzina de electromotoare din Pitești și am remarcat că se aplicau încă soluții vechi: se făceau unele repere din țeavă laminată ceea ce antrena consumuri mari și precizie scăzută. Realizarea uclorasi repere din țeavă sudată, produs care se fabrică la Iași, ar permite o economie de materiale de 50% și, evident, și de manoperă. Exemplele pot fi multiplicabile. Să ne informăm asupra noului, dar să ne informăm operativ măcar asupra a ceea ce avem în grădina noastră!

Radu Negru — Problema implicațiilor economice ale deficiențelor din documentarea tehnico-științifică devine o chestiune stringență.

Emil Costin — În afara slabei informații tehnico-științifice este o lipsă de informare tehnică, de reclanș în sens larg. Impetuoasa dezvoltare economică a țării noastre din ultimii

ani, creșterea nomenclatorului de produse realizate face necesară informarea reciprocă a producătorilor interni asupra acestora. Nu trebuie să înțelegem greșit problema reclamei în economia noastră — aceasta este un **mijloc obiectiv necesar de informare** asupra sortimentelor de produse realizate în țară. Dacă nu-i face reclamă produsului, lumea nu are de unde să știe să-l folosească. așa cum s-a întîmplat cu țevile sudate. Noi n-am avut suficientă preocupare, din păcate, pentru reclamă în ultimii ani.

Maria Popescu — Revista noastră a propus acum cîteva ani să scoatem cîteva suplimente pe an în care să prezentăm producția unor întreprinderi pentru a face cunoscute pieței interne produsele întreprinderii respective și ne-am izbîit de lipsa de înțelegere a rolului informației de producție pe calea reclamei. 90 la sută din unitățile productive din țară ar putea rezolva unele probleme mult mai bine dacă și-ar publica nomenclatorul de produse la fiecare 2 ani și noi am pus la dispoziție paginile revistei în acest scop dar n-am găsit încă o unitate care să dorească acest lucru.

Adrian Lencuția — Nu cumva există impresia că sobrietatea revistei ar suferi dacă ar da asemenea informații?

Maria Popescu — Nu aceasta este problema ci faptul că adesea fondurile pentru reclamă se folosesc într-un mod lamentabil, întreprinderile vin cu informații generale, indeseabilabile, nefericit prezentate.

Participarea efectivă a populației la acțiunea de economisire a energiei

Mireea Enache — Dorește să mulțumesc redacției Revistei Economice pentru invitația de a participa la dezbaterile privind reevaluarea aprecierii eficienței în lumina restricțiilor energetice și de materii prime. Am urmărit cu mult interes expunerea făcută de dr. Maria Popescu, punctele de vedere ale antevorbitorilor, mă asociez la cele formulate aici. În această lumină voi încerca să punctez unele exemple de interes din domeniul sistematizării teritoriului și localităților. De altfel, observații deosebit de interesante pe această temă a făcut tov. Adrian Lencuția, referitor la amplasarea obiectivelor în teritoriu, gruparea lor, zonare, etc. precum și la consumurile energetice urbane și valorificarea deseurilor orașenești. Eu aș vrea doar să punctez cîteva elemente și acțiuni care ar trebui avute în vedere, după părerea mea, în domeniul sistematizării localităților pornind de la principiile de valorificare circulară activă a resurselor. În primul rînd, faptul că valoarea obținută prin utilizarea resurselor depinde de conservarea și dezvoltarea lor și efectiv, de investițiile care sînt efectuate în acest sens, ceea ce face ca eficiența acestora din urmă să trebuiască să fie apreciată și din acest punct de vedere. În al doilea rînd, **este necesar ca în procesul de valorificare a resurselor să se țină seama de eficiența economică și socială considerată pe termen lung (incluzînd deci cheltuielile de exploatare)**: acest lucru este cu atît mai pregnant în ramura construcțiilor și a sistematizării, unde durata produsului poate depăși 100 de ani. În al treilea rînd, mi se pare absolut indispensabilă participarea efectivă a populației la realizarea procesului circular activ. Ceea ce spunea tov. Emil Costin referitor la posibilitatea de realizare a unei mai bune izolării termice a locuințelor de locatarii înșiși, este valabil și pentru o acțiune de reciclare a fondului locuibil existent. O asemenea acțiune ar putea pune în mișcare energii uriașe și ar putea oferi o puternică motivație pentru participarea populației la rezolvarea propriilor probleme. Pentru aceasta sînt însă necesare nu numai unele produse inexistente în prezent pe piață (subansambluri și repere de instalații, materiale izolatoare, sortimente mai largi și cantități suficiente de lacuri și vopsele, chituri, scule și instrumente etc.), dar și o educare a populației în sensul autogospodăririi (cursuri, manuale, broșuri, emisiuni TV etc.), iar în cazul unor acțiuni ample, și complexe, ca cea de reciclare a locuințelor, chiar unele modalități administrative și financiare care să faciliteze acțiunea (reduceri de impozite, împrumuturi apreciable, stimulente pentru conversiunea sau prelungirea durabilității fondului locuibil existent pentru îmbunătățirea izolării termice).

În al patrulea rînd mă gîndesc la necesitatea imperioasă a rezolvării interdepartamentale, în comun, a acestor tipuri de probleme (valorificare superioară a resurselor, care depășește capacitatea de soluționare a unei ramuri sau domeniului. As exemplifica acest principiu cu modul remarcabil de organizare pe

scară largă (regională) a reciclării active a resurselor din regiunea Ruhr din R.F.G. unde, într-o zonă cu o populație de 10 milioane locuitori și care concentrează 30% din industria grea a țării, costul apei potabile este cel mai scăzut din întreaga țară, deși debitul apelor curgătoare este foarte scăzut, iar o parte din traseul lor a fost amenajat în scopuri recreative. Sistemul, unic în R.F.G., asigură reciclarea deșeurilor urbane și industriale la nivelul întregii țări, oferind astfel mari avantaje economice*).

Importanța energetică a unor componente pe nedrept neglijate

Violeta Cocosatu — Încă din anii 1964—1967 s-a făcut un prim studiu privind combustibilii ce pot fi utilizați economic în gospodăria în consumul casnic; ponderea cea mai însemnată urma să o definească combustibilul solid — bineînțeles combustibilii inferiori — într-o anumită măsură combustibilul lichid și foarte puțin energia electrică. Au fost introduse în fabricație unele tipuri de sobe care funcționau pe bază de combustibil inferiori, randamentele relativ scăzute ale acestora fiind influențate de calitatea cărbunilor utilizați; creșterea randamentelor de ardere la cărbunii inferiori de care dispune economia a cerut aparate de construcție specială.

Anul trecut a apărut necesitatea de a dota noile apartamente cu mașini de gătit electrice. Bineînțeles, au fost luate toate măsurile de către constructor, respectiv industria ușoară pentru a fi introduse în fabricație mașini electrice tri-fazate care să funcționeze în aceste apartamente. Noi, ca producători, nu eram pregătiți în momentul respectiv pentru o astfel de producție, întrucât mașinile de gătit pe care le realizăm funcționau cu randament scăzut: la plită 60 la sută, la cuptor 70 la sută și o fiabilitate redusă — de circa 1 000 de ore. S-a acționat rapid pentru a face față situației, complicată și de faptul că se construiau apartamente în care era record trifazic, în timp ce noi produceam mașini de gătit monofazice. Problema principală a rămas însă randamentul, fiind seama deopotrivă de imperativul economiei de combustibil.

Într-un studiu care a fost aprobat în anul 1978 s-a prevăzut cumpărarea unei licențe pentru realizarea plitelor pastate, piesa principală în creșterea randamentelor mașinii. Între timp a fost înregistrată o invenție care a permis rezolvarea acestei probleme în țară, respectiv pastarea plitelor, ceea ce asigură acestora un randament cu circa 10 la sută mai mare. Dacă la această creștere de randament se mai adaugă încă zece procente prin termostatare, se ajunge la un randament final de 80%, apropiat de produsele similare din țările dezvoltate. Termostatarea numai a cuptorului este realizată deocamdată numai la o parte din producție. Generalizarea acestei perfecționări tehnice întârzie, din mai multe motive: pe de o parte, importul; pe de altă parte, promptitudinea colaboratorilor noștri din sectorul construcțiilor de mașini — ministerele cu care avem un program de asimilare a unor accesorii ce contribuie direct la sporirea randamentului și la reducerea proporțională a consumului energetic. Dar aceste produse nu se consideră importante și nu li se acordă atenția cuvenită, fapt care creează în continuare dificultăți în realizarea lor. Iată doar câteva, cu care, noi, producătorii de aparate casnice, ne confruntăm în prezent.

Liviu Dumitrescu — Sînt și alte aspecte legate de utilizarea mașinilor de gătit electrice cărora nu li s-a acordat atenția cuvenită. Randamentul de 70 la sută pe care îl au mașinile de gătit termostate este condiționat de realizarea unui contact intim între plită și oalele de gătit. În condițiile în care există un strat izolant de aer, prin noțanșezarea dintre oală și plită stratul acela chiar de ordinul milimetrilor înseamnă o rezistență și deci o scădere apreciabilă de randament, pe de o parte, iar pe de altă parte conduce la creșterea timpului afectat preparării hranei. Dacă pînă acum, la flacăra deschisă, o gospodină gătea 2—3 ore, în cazul gătitului electric timpul se dublează. Nu trebuie neglijat nici costul, pentru că costul gătitului electric este de 5—8 ori mai mare decît la gaz. Anul trecut s-au executat câteva zeci de mii de apartamente care erau prevăzute cu gătit electric. Trebuie să se stabilească valoarea reală a costului gătitului electric deoarece, deși calculele inițiale au fost favorabile gătitului pe curent electric, în practică se vedește că o mare parte din cei care au apartamente prevăzute cu plită electrică apelează la alte mijloace de preparare a hranei cum sînt gătitul cu petrol, gătitul cu aragaz etc.

*) Vezi mai larg în acest sens Mircea Enache, Valorificarea integrală a resurselor — criteriu prioritar în acțiunea de sistematizare a teritoriului și localităților, „Revista Economică” nr. 18/1979.

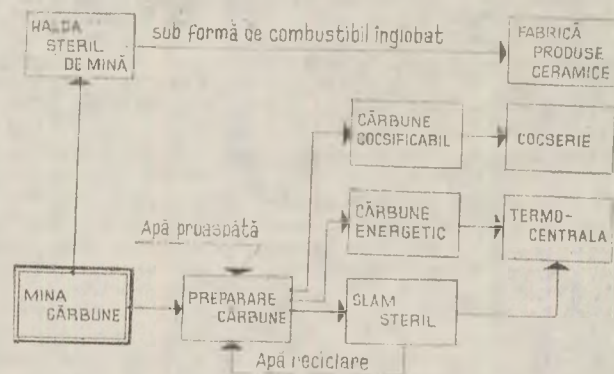
Valorificare complexă, integrală, superioară

Mircea Guran — Permiteți-mi ca în cadrul dezbaterii referitoare la o problemă, de arzătoare actualitate pentru economia națională — ea cea despre necesitatea adoptării economisirii energiei, materiilor prime și materialelor drept criteriu esențial al eficienței economice, să mă refer la unele aspecte specifice domeniului în care activez — industria minieră. Așa cum este cunoscut, exploatarea produselor miniere sub formă de diferite sorturi de cărburi și diferite tipuri de concentrații metalifere și nemetalifere încorporează o mare cantitate de energie, manoperă și materiale. Cauzele sînt știute: necesarul în continuă creștere și tendința de acoperire pe cît posibil în întregime din resurse proprii în condițiile în care zăcămintele de substanțe minerale utile din țara noastră sînt în general sărace, greu exploatabile, fiind situate la adîncimi mari, puternic tectonizate și în zone carstice-acvifere. Iată de ce în domeniul minier, ca de altfel în toate celelalte sectoare ale economiei, problema eficienței constituie de la început un criteriu imperios necesar de realizat.

Unitățile de concepție — de cercetare și proiectare, au un rol de mare răspundere în analiza detaliată și în alegerea celor mai optime variante tehnologice atît din punct de vedere al valorificării complexe-integrale, cît și în ceea ce privește con-

Fig. 1

Schema valorificării integrale a cărbunilor din Valea Jiului

sumul de energie. În cadrul ministerului nostru există câteva cazuri concrete care au demonstrat în mod practic că activitatea continuă a concepției, de aplicare a „ideilor noi”, conduce la valorificarea rentabilă a ceea ce era considerat nerentabil, la reducerea consumului de energie, la creșterea eficienței. Pe domenii principale, ideile noi se grupează în: 1) modernizarea unităților existente prin perfecționarea utilajelor, introducerea de tehnologii, toate acestea cu efecte salutare în ce privește valorificarea mai bună a materialelor și economisirea energiei; 2) concepții noi asigurînd încă din faza proiectării o valorificare complexă, integrală și superioară a potențialului material, reducerea la minimum a necesarului de energie.

Din prima categorie amintită, menționăm acțiunile pentru modernizarea uzinelor existente; un exemplu elocvent îl reprezintă în acest sens modernizarea tehnologiei de preparare la Flotația Centrală din Baia Mare. Am să mă refer însă cu deosebire la aspecte din cea de-a doua categorie menționată. Prin valorificarea complexă, tehnologiile aplicate urmăresc pe lîngă recuperarea metalelor de bază cum sînt plumbul, zincul și cuprul și a metalelor rare însoțitoare. Din minerurile neferoase românești, cercetările efectuate pînă în prezent au arătat că pot fi recuperate: cadmiul, seleniul, bismutul, telurul și indiu pentru care s-au și luat măsuri de producție și micro-producție.

Valorificarea integrală, include și soluții de recuperare a tuturor produselor rezultate în procesele tehnologice. În minieră, alte produse sînt reprezentate de ape reziduale și sterile constituite în proporție de 93—99% din minerale nemetalifere (cuarț, calcit, dolomit, argile etc). Problema utilizării apelor reziduale a fost rezolvată în proporție de 90% prin recirculări în proces, ceea ce conduce la reducerea în final a consumului de energie și de reactivi de flotație. Pentru valorificarea stericilor cercetările sînt parțial încheiate iar soluțiile de proiectare pentru cele în curs de desfășurare se orientează către „plătoforme integrate” pentru reducerea cheltuielilor de transport

și pentru conjugarea eforturilor cu ministerele consumatoare de substanțe nemetalifere, în sensul celor relevate în dezbaterile anterioare din revistă. Un exemplu de valorificare integrată în minieră se prezintă în schema din fig. 1, care privește sectorul cărbuni-energetici. Pentru minereurile metalifere realizările sînt numai parțiale — schema din fig. 2. Valorificarea superioară, prevede creșterea în special a calității produselor atît în scopul sporirii valorii lor cît și în ceea ce privește reducerea consumurilor energetice în procesele de prelucrare ulterioară. Toate cele trei ipostaze sînt realizate cu însemnate economii de energie.

Experiența practică arată că există încă numeroase posibilități de rentabilizare a unor întreprinderi și de valorificare eficientă a multor zăcăminte considerate neeconomice prin aplicarea tehnologiilor clasice. Activitatea de concepție — fiind elementul hotărîtor, se apreciază că ar fi necesare unele măsuri la nivel superior atît în vederea creșterii raportului dia-

blocurilor din panouri mari aflate în folosință, care au propriețai termotehnice necorespunzătoare *).

Se cere îmbunătățită calitatea tîmplăriei de lemn exterioare nu în puține cazuri, după 1—2 ani de funcționarea ferestrelor prezintă fante de 3—4 mm. Pe lîngă proiectarea și fabricarea unor tipuri de ferestre mai etanșe, considerăm necesar să s-livreză și comerțului piese de feronerie de tipul celor montate la blocuri, pentru înlocuirea celor ce se defectează.

Consumul de apă caldă menajeră — în prezent exagerat de mare — poate fi diminuat prin aplicarea unor scheme și a unor aparaturi eficiente de reglaj automat pentru prepararea apei calde, prin introducerea conductelor de recirculare, eventual și prin contorizarea individuală.

Trecerea la mașini de gătit electrice impune fabricarea de vase de gătit adaptate dimensiunilor plitei și cu fundul perfect plan, a căror folosire să reducă timpul de preparare a mîncării și, deci, consumul de energie. În privința corpurilor de iluminat, semnalăm lipsa sticlei și materialelor plastice cu performanțe luminotehnice superioare, care ar avea un randament luminos mai ridicat.

Soluții de economisire a energiei în locuințe există și mai pot fi găsite, dar reușita lor depinde în mare măsură de o colaborare unitară direcționată între cercetători, proiectanți, producători de elemente, materiale, aparataj, constructori.

Amplificarea contribuției industriei și comerțului la acțiunea de economisire a combustibilului

Ing. Ștefan Cichi (director) și ing. P. Jitaru (șeful atelierului de instalații), din Institutul de proiectare județean Bacău — importante reduceri ale pierderilor de căldură se pot obține prin creșterea gradului de izolare termică a suprafețelor perimetrice, ceea ce va elimina și cazurile de condens, de disconfort. Propunem, în această privință ca :

— INCERC să efectueze studii experimentale și să elaboreze instrucțiuni tehnice de utilizare a materialelor termoizolante (polistiren expandat, vată minerală semirigidă, beton celular autoclavizat a.c.) la frontoane, calcane portante etc., realizate în sistemul diaframelor de beton armat ;

— să se realizeze un studiu termic experimental și să se introducă în producție tipul de panouri mari prefabricate conceput de I.C.P.J Iași, care, eliminînd punțile termice (acestea reprezintă circa 23% din suprafața la actualele panouri de fațadă), reduce cu aproape o treime pierderile de căldură și condensul.

Intrucît sistemul de vitrare fabricat curent are un grad de etanșare și izolare termică foarte scăzut în comparație cu restul suprafețelor perimetrice, se impune cercetarea și fabricarea unor tipuri de ferestre mult îmbunătățite (eventual, un număr sporit de foi de geam ; etanșare cu cauciuc sau poliuretan), la prețuri acceptabile ; de asemenea, industria și comerțul să pună la dispoziția populației garnituri, panglici, chituri etc., pentru etanșare și conservarea căldurii în apartamentele existente.

Intervenții substanțiale sînt necesare în ce privește sistemul de producere și distribuire a căldurii. Avem în vedere :

— dezvoltarea rapidă a termoficării de la centrale care să utilizeze, în condiții de randament ridicat, combustibili inferiori și deșeuri ; industria să asimileze mai rapid fabricația de serie a echipamentelor termoenergetice necesare, iar organele de planificare să prevadă fondurile de investiții necesare încă din cincinalul următor ;

— lărgirea gamei de echipamente care, pentru consumatori mici și izolați (îndeosebi în mediul rural), să utilizeze cu bun randament combustibili inferiori și să se înscrie în costuri de investiție acceptabile ;

— asigurarea și extinderea fabricației de echipament și aparataj A.M.C. pentru reglarea automată a temperaturii agentului termic în funcție de temperatura exterioară ;

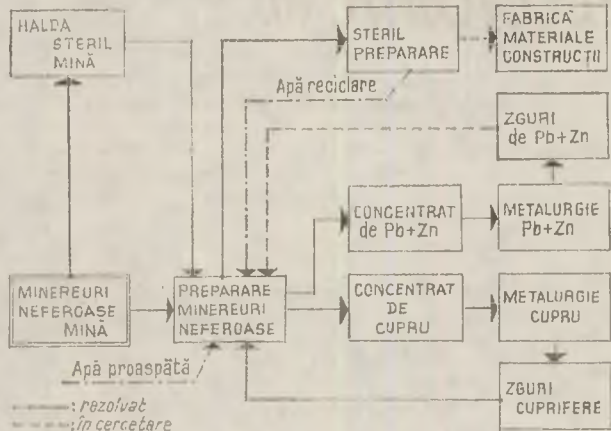
— specializarea personalului de exploatare a centralelor și punctelor termice (în prezent nu există nici o școală de calificare pentru meseriile specifice) și organizarea, de către întreprinderile de gospodărie comunală, a unor subunități de întreținere, revizie și reparații pentru aceste sisteme (care, prost exploatate, înregistrează pierderi alarmante de resurse energetice).

În sfîrșit, considerăm necesar să se treacă de urgență la fabricarea de lămpi electrice (becuri) avînd filament cu recuperare de căldură, prin folosirea cărora consumul de energie electrică pentru iluminatul apartamentelor poate fi redus cu 40—45%.

* N. red. : O astfel de metodă a fost pusă la punct de cercetătorii de la INCERC și experimentată cu rezultate bune : aplicarea unei tencuieli exterioare de 1.5—2 cm grosime, din mortar de var-ciment cu perlit (agregat termoizolant), cu adăug de lichid hidrofobizant. La Giurgiu va intra în funcțiune o stație de producere a perlitului gata hidrofobizat.

Fig. 2

Schema valorificării integrale a minereurilor neferoase (cercetare)

tre personalul de cercetare — proiectare și cel productiv, cît și în ceea ce privește îmbunătățirea actualului sistem de stimulare a unor lucrări valoroase de cercetare și proiectare, de invenții și inovații.

Soluții de reducere a consumului de energie în locuințe

Maria Popescu — În încheierea acestui ciclu al dezbaterii noastre publicăm contribuțiile tovarășilor ingineri Leontin Pescaru, Iuliu Zavodszky, Ștefan Cichi și P. Jitaru care urmîrind discuțiile publicate în revistă ne-au adresat următoarele rînduri conținînd argumente convingătoare precum și propuneri de măsuri și acțiuni concrete, sugestii privitoare la posibilitățile de creștere a eficienței economice. Așteptăm în continuare participarea cititorilor revistei la continuarea dezbaterii atît în aspectele ei teoretice cît și — mai ales — în privința soluțiilor practice.

● Ing. Leontin Pescaru (director) și ing. Iuliu Zavodszky (C.T.T.), din Centrul de proiectare al județului Bihor — Accepțînd ideea — perfect rațională sub aspectul unei reale eficiențe — de a majora cu un procentaj minim costul de investiție pentru a realiza economii masive în funcționarea locuinței în condițiile asigurării unui nivel adecvat de confort, apare necesară revizuirea unor normative de proiectare, standarde de producție și norme de muncă, stabilite în funcție de alți parametri.

Astfel, în frecvente cazuri, la clădirile din prefabricate din beton armat — care dețin ponderea principală între structurile constructive pentru locuințe — panourile de închidere au o insuficientă rezistență la transfer termic, din care cauză în timpul iernii, în unele încăperi (deși instalația de încălzire funcționează bine) se ating temperaturi scăzute, în jurul a 15°C și apare condens. Pierderi calorice suplimentare au loc și datorită imperfecțiunilor de execuție la îmbinarea panourilor mari. Înălțarea acestor neajunsuri presupune îmbunătățirea izolației termice a panourilor exterioare, dotarea atelierelor de prefabricate cu o aparatură simplă pentru determinarea operativă a caracteristicilor termo-tehnice ale acestora, îmbunătățirea tehnologiei de îmbinare. De asemenea, trebuie pusă la punct o metodă acceptabilă sub raport tehnic și economic, pentru remedierea

UNITATEA DINTRE TEORIE ȘI PRACTICĂ — PRINCIPIU AL PERFECȚIONĂRII MECANISMULUI ECONOMIC (II)

Știința — premisă esențială a înțelegerii și realizării raționalității economice

ȘTIINȚA constituie una din premisele esențiale ale înțelegerii și realizării raționalității economico-sociale în socialism. Studiul Programului și al celorlalte documente ale Partidului Comunist Român, al scrierilor tovarășului Nicolae Ceaușescu pun, cu elocvență, în lumină preocuparea permanentă și contribuția substanțială adusă la elaborarea și fundamentarea științifică a **conceptului** de raționalitate economică și socială, a **sferii** sale de manifestare în societatea socialistă, a **necesității obiective și căilor concrete** de accentuare a raționalității economice în condițiile edificării și dezvoltării noii societăți, a rolului pe care **raționalitatea și raționalizarea** gândirii, intereselor, idealurilor și acțiunii umane îl au în afirmarea superiorității socialismului și comunismului.

Conținutul principal al conceptului

RATIUNEA, raționalul sau raționalitatea, raționalizarea economică și opusele lor: iraționalitatea, lipsa de raționalizare și iraționalizarea, exprină, după părerea noastră, înainte de toate, **atribute, caracteristici, laturi, momente definitorii** ale esenței unei formațiuni social-economice, ale existenței, funcționării și evoluției sistemului economico-social, ale unor fenomene, raporturi și procese economico-sociale, ale scopurilor gândirii, mentalității, atitudinii și acțiunii, deci ale comportamentului subiecților, agenților economice.

În plan **teoretico-metodologic** raționalitatea sau raționalismul științific constituie un **atribut esențial** al concepției materialist-dialectice și materialist-istorice despre natură și societate și al metodei materialist-dialectice de cercetare. **Fînd singura concepție științifică** despre lume, materialismul dialectic și istoric demonstrează, susține și proclamă posibilitatea cunoașterii veridice a realității, caracterul logic al evoluției, existența ordinii în viața economico-socială, sensul real și logica obiectivă a istoriei, posibilitatea oamenilor de a folosi acțiunea legilor obiective, de a stăpîni și a supune controlului lor procesele sociale, de a făuri în tot mai deplină cunoștință de cauza propria lor istorie. În gândirea economică, la fel ca și în filosofie, **raționalismul științific** constituie **forma superioară** a raționalismului; el **nu se identificează** cu concepțiile care socoteau rațiunea ca izvorul unic și singurul temel al cunoașterii, ca origine a cunoștințelor cu valoare de universalitate și certitudine și nici cu simpla afirmare a încrederei în capacitatea rațiunii, a intelectului de a cunoaște realitatea, de a recunoaște caracterul ei logic, în afara legăturii cu experiența, cu perceperea sensorială, cu cunoașterea empirică. În același timp, raționalismul științific este radical opus concepțiilor teoretico-metodologice iraționaliste, reacționare și agnostice din gândirea economică, care, rupînd teoria de practică, negînd legăturile lor dialectice, neagă posibilitatea de a cunoaște realitatea pe cale rațională, opunîndu-i contemplarea, intuiția, instinctul, starea de spirit.

În planul **acțiunii**, al **actului sau procesului economic**, raționalitatea apare ca **atribut, trăsătură principală a scopului urmărit, a obiectului** asupra căruia acționează, a **mijloacelor** cu ajutorul cărora se acționează și a **modului** în care se acționează.

După părerea noastră, în condițiile socialismului, actele, procesele economice sînt **raționale**, au **caracter rațional** atunci cînd și în măsura în care **asigură** :

a) **concordanța** dintre scopul urmărit și acțiunea legilor obiective, dintre scop și trebuințele și interesele economice fundamentale generale, colective și individuale, primatul și înfîietatea intereselor generale ;

b) **cea mai eficientă folosire** a obiectelor și mijloacelor atrase în circuitul economic ;

c) **cea mai judicioasă și multilaterală** manifestare a omenilor în calitatea lor de coproprietari ai avuției naționale, producători socialiști asociați, conducători și organizatori ai proceselor economice și beneficiari ai roadelor muncii comune ;

d) **cea mai eficientă** realizare a scopului propus.

Desigur, aceste **critereii** dobîndesc determinări concrete în cadrul fiecărui act și proces economic în parte, ca și în înfîntuirea logică și interacțiunea dialectică a proceselor economice deoarece, raționalitatea în condițiile socialismului reprezintă un atribut intern și al întregului proces de reproducție socială. Totodată, aceste criterii au determinări calitative și cantitative care trebuie de fiecare dată apreciate, măsurate cît mai exact.

Simpla înfățișare a conținutului și al criteriilor raționalității economice în socialism, pune în lumină **condiționarea ei obiectivă** (cauzele care o generează se află în însăși esența orînduirii socialiste), **imperativul conștientizării** ei de către societate și valoarea ei de **principiu normativ** în conducerea, organizarea și desfășurarea activității economico-sociale.

Raționalitatea nu reprezintă un atribut static al proceselor și raporturilor economice, ci unul **dinamic**, ea este influențată de numeroși factori care acționează cu intensitate diferită în diferite momente, și, de aceea, comportă comparații în timp și cunoaște deosebiri de grad sau nivel.

Raționalitatea — trăsătură definitorie a Programului și politicii partidului

DUPA CUM SE ȘTIE, funcționarea și dezvoltarea economiei naționale, se realizează printr-o multitudine enormă de procese și raporturi de producție, repartitie, schimb și consum. Aceasta însoamnă că sfera de manifestare a raționalității economice în socialism trebuie, ca necesitate obiectivă, să se extindă asupra tuturor actelor ce se desfășoară în interiorul spațiului economic național cît și asupra acelor care exprima și concretizează participarea economiei naționale la diviziunea internațională a muncii, la circuitul economic mondial. De aceea, Programul și politica partidului nostru cuprind în calitate de **părți organice ale lor** „organizarea rațională a activității economice”, „folosirea rațională a tuturor resurselor țării”, „repartizarea rațională, armonioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării”, „unirea și coordonarea rațională, cu maximum de randament a forțelor societății pentru înfăptuirea Programului partidului”, „gospodărirea rațională a mijloacelor materiale și financiare din sectorul cooperatist al agriculturii”, „folosirea rațională a fondului financiar agricol”, „satisfacerea în mod optim a necesităților stabilite în mod rațional”, „folosirea rațională a timpului liber al oamenilor muncii, atît pentru odihnă cît și pentru educație”, „stabilirea unui raport cît mai rațional între producția bunurilor de consum și producția mijloacelor de producție” etc.

Rațiunea edificării orînduirii socialiste

ISTORIA societății omenesti atestă că înaintarea omenirii pe treptele seîrii istorice a fost în același timp, **obiectiv necesară și rațională**. Obiectiv necesară și rațională a fost și trecerea de la o orînduire socială la alta. Așa cum a demonstrat tovarășul Nicolae Ceaușescu, **rațiunea construirii socialismului este „creșterea bunăstării materiale și spirituale a maselor, satisfacerea cît mai deplină a nevoilor întregului popor, asigurarea condițiilor pentru manifestarea pleneră a personalității umane“**⁷⁾

Edificate în concordanță cu acțiunea legilor obiective socialismul și comunismul reprezintă potențial cea mai **rațională orînduire socială, orînduirea celei mai raționale organizații societății socialiste și comuniste** — scria secretarul general al partidului nostru —, **trebuie să fie societatea celei mai înalte productivități, a celei mai raționale organizații a producției și a vieții sociale, a celui mai înalt nivel de civilizație materială și spirituală**⁸⁾.

Socialismul este **societatea muncii**, se construiește de oamenii muncii, pentru oamenii muncii și se întemeiază nemijlocit pe munca creatoare a tuturor membrilor săi. De aceea, eforturile reoatere ale poporului sînt îndreptate spre înfăptuirea **scopului nemijlocit al producției sociale** — satisfacerea cît mai deplină a trebuințelor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, dezvoltarea multilaterală și afirmarea pleneră a personalității umane. Realizînd acest scop fundamental comunismul „este adevărată rezolvare a conflictului dintre om și natură și dintre om și om, adevărată soluționare a conflictului dintre existență și esență, dintre obiectivare și autoafirmare, dintre libertate și necesitate, dintre individ și specie. El este dezlegarea enigmei istoriei și este conștient că este această dezlegare“⁹⁾.

În condițiile societății socialiste **raționalitatea economică** constituie un atribut esențial al manifestării **libertății**. În domeniul economic: „Libertatea — scria K. Marx — constă numai în aceea că omul obiectiv, producătorii asociați **reglementează în mod rațional**, schimbul de substanțe cu natura, îl controlează, nu mai sînt dominați de el ca, de o forță oarbă, îl realizează cheltuiînd minimum de energie în condițiile cele mai demne și mai adeverate naturii umane“¹⁰⁾.

Satisfacerea cît mai deplină a trebuințelor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, dezvoltarea multilaterală și afirmarea pleneră a personalității umane în condițiile socialismului și comunismului nu constituie o dorință utopică, un scop subiectiv ci sînt **obiectiv condiționate** de însăși natura și esența acestei formațiuni social-economice. Așa cum sublinia Engels — „în istoria societății, factorii activi sînt numai oamenii înzestrați cu conștiință, care acționează cu rațiune sau cu pasiune în vederea unor scopuri anumite; nimic nu se întîmplă fără o intenție conștientă, fără un scop voit. Dar această deosebire (față de natură A.N.) oricît ar fi ea de importantă pentru cercetarea istorică, mai ales, a diferitelor epoci și evenimente, nu poate schimba faptul că mersul istoriei este guvernat de legi generale interne“¹¹⁾. Conștientizarea scopului producției sociale reprezintă înțelegerea necesității obiective și acțiunea conjugată și coordonată a maselor în concordanță cu legea economică fundamentală a formațiunii social-economice comuniste și guvernată de această lege.

Conștientizarea necesității obiective și orientarea eforturilor sociale ale producătorilor bunurilor materiale și spirituale în concordanță cu legile obiective constituie momentul intențional al raționalității economice sau raționalitatea intențională. Rațio-

⁷⁾ Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, Ed. politică, București, 1973, p. 491.

⁸⁾ Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Ed. politică, București, 1974, p. 929.

⁹⁾ K. Marx, F. Engels — Scrisori din tinerețe, Ed. politică, București, 1960, p. 576.

¹⁰⁾ K. Marx, F. Engels — Opere, vol. 25, p. II-a, Ed. politică, București, 1973, p. 358.

¹¹⁾ K. Marx, F. Engels — Opere, vol. 20, Ed. politică, București, 1964, p. 295 (sublinierea ns. AN).

¹²⁾ K. Marx, F. Engels — Opere, vol. 20, Ed. politică, București, 1964, p. 307.

¹³⁾ Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 11, Ed. politică, București, 1975, p. 65—66.

¹⁴⁾ Nicolae Ceaușescu — România pe drumul desăvîririi construcției socialiste, vol. 2, Ed. politică, București, 1968, p. 527.

nalitatea economică a unei orînduirii sociale, nu se reduce însă la latura ei intențională ci exprimă și **capacitatea sistemului, a organismului economico-social de a asigura funcționarea, dezvoltarea sa normală și realizarea scopului nemijlocit al producției sociale**. Înfulptuirea acestui scop, înseamnă manifestarea în fapt a esenței celei mai profunde a societății socialiste, realizarea economică și proprietății întregului popor asupra mijloacelor de producție și manifestarea coneretă a membrilor societății în calitate de proprietari colectivi (coproprietari) ai avuției naționale, producători asociați la scara întregii societăți, conducători și organizatori ai producției sociale și beneficiari ai roadelor muncii comune.

De aceea, **nivelul raționalității economice în socialism își găsește expresia în și trebuie determinat prin gradul de concordanță dintre comportamentul subiecților economici pe de o parte și interesele economice fundamentale ale societății și membrilor săi, pe de altă parte**. Raționalitatea economică își găsește expresia în conștientizarea legilor economice ca necesitate obiectivă, **ca posibilitate reală și ca acțiune științific fundamentată de transformare a posibilității în realitate**. Pentru ilustrare ne vom opri asupra raportului dintre **producția mijloacelor de producție și producția bunurilor de consum**. Așa cum a demonstrat tovarășul Nicolae Ceaușescu, stabilirea unui raport cît mai rațional între ele, impune cu necesitate:

a) înțelegerea locului pe care mijloacele de producție îl ocupă și a rolului pe care ele îl îndeplinesc în funcționarea normală și dezvoltarea armonioasă, echilibrată a economiei naționale și în ridicarea standardului de trai material și spiritual al membrilor societății. Orice absolutizare, fetișizare a producției mijloacelor de producție și subapreciere a bunurilor de consum duc la disproporții, la apariția „producției pentru producție“, la apariția de fenomene economice iraționale;

b) înțelegerea clară a necesității obiective ca fiecare producător să creeze mai mult decît consumă, să contribuie la formarea surselor de acumulare pe care F. Engels o numea, pe bună dreptate, „funcția progresistă cea mai importantă a societății“¹²⁾.

c) stabilirea judicioasă, pe temelul unor **criterii științifice, raționale** economico-sociale și fiziologice a nivelului trebuințelor populației, determinarea riguroasă a consumului socialmente necesar și a dinamicii sale în timp și spațiu. Aceasta înseamnă în același timp, respingerea pentru conținutul lor eronat din punct de vedere teoretic și pentru urmările păgubitoare din punct de vedere economic, social și fiziologic a viziunilor, mentalităților și atitudinilor consumatoriste. Așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu „**scopul întregii noastre activități economico-sociale — țelul suprem al politicii partidului nostru, esența misiunii sale istorice de transformare revoluționară a societății și de făurire a noii orînduirii — este ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, în concordanță cu necesitățile fiziologice științifice determinate și cu cerințele spirituale generate de progresul neînterupt al cunoașterii umane**“¹³⁾.

Socialismul generează atît **necesitatea obiectivă cît și posibilitatea reală** a manifestării raționalității economice, a organizării și desfășurării raționale a activității economice la micro și macroscară, în profil vertical și orizontal. „**În socialism — scria tovarășul Nicolae Ceaușescu —, cînd mijloacele de producție devin proprietatea socialistă, cînd întreaga economie se transformă într-un organism unitar, apare pentru prima dată în istoria societății posibilitatea cunoașterii și utilizării conștiente a legităților sociale, a organizării raționale a activității economice, în conformitate cu interesele generale ale societății**“¹⁴⁾. Avem aici o formulare concisă, clară și veridică a factorilor care generează **posibilitatea organizării și funcționării raționale** a vieții economico-sociale: — cunoașterea legilor obiective care guvernează evoluția vieții economico-sociale și a condițiilor concrete în care ele acționează și se manifestă: proprietatea socialistă a întregului popor asupra mijloacelor de producție care unește producătorii bunurilor materiale la scara întregii societăți; caracterul unitar al complexului nostru economic național istoricește constituit și sudat puternic în anii construcției socialiste; programul partidului și politica sa economică prin a căror înfăptuire se asigură orientarea și desfășurarea acțiunii sociale a maselor în concordanță cu legile obiective și, deci, folosirea acestora de către societate în interesul societății.

prof. dr. Aurel NEGUCIOIU
Cluj-Napoca

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

EVOLUȚIA contemporană a instrumentelor bănești, observată atât în plan național cât și internațional, învederează diversificarea acestora, precum și instituirea unor mecanisme neautomate de realizare a funcțiilor și echilibrul bănesc. Cauzele acestui proces istoric sînt multiple, economice, politice, tehnice etc., dar sensul pare a fi unic; constrînsă de necesități imediate să fie mai curajoasă decît teoria, practica monetară introduce și proliferază modalități și instrumente de plată inedite, a căror natură și funcționare, de regulă, nu pot fi explicate prin teoriile tradiționale. Ca urmare, problema conținutului categoriei de bani și a măsurii în care diferitele instrumente bănești, utilizate în prezent, corespund definițiilor teoretice acceptate revine, periodic, în centrul atenției economiștilor contemporani. În ceea ce-i privește pe economiștii occidentali, interesul acestora pentru problematica monetară se manifestă, mai ales, în perioadele de crize profunde ale circulației bănești din economia capitalistă. Pentru combaterea crizelor se propun sau se aplică anumite reforme monetare, inclusiv modalități și instrumente de plată noi, considerate mai adecvate. Deoarece acestea intră, frecvent, în contradicție cu concepțiile teoretice anterioare, iar starea de criză monetară și valutară a devenit, în ultimii ani, o caracteristică permanentă a economiei capitaliste, incompatibilitatea dintre teoria și practica monetară constituie o problemă mereu la ordinea zilei căutîndu-se mereu noi explicații și soluții.

Recenta intensificare a investigațiilor

CATEGORIA DE BANI
ÎN GÎNDIREA ECONOMICĂ
OCCIDENTALĂ (I)

monetare întreprinse de economiștii occidentali este determinată obiectiv de complicarea sistemului financiar și de credit din economia capitalistă contemporană. Activele generate de numeroasele organisme financiare și de credit se combină imprevizibil în mecanismul economic de ansamblu, provocînd grave perturbații și crize. Oferind o pluralitate de alternative pentru plasament, aceste active influențează rotația capitalurilor și formarea veniturilor, dezechilibrînd raporturile clasice dintre aparatul bancar și economie. Dintr-un alt punct de vedere, perfecționarea tehnicii plăților, mai ales prin utilizarea masivă a calculatoarelor și a transferurilor electronice de fonduri, permite o circulație bănească nu numai prin structurile organizatorice tradiționale ci, mai ales, prin mișcarea impulsurilor magnetice în rețelele electronice ale calculatoarelor, toate acestea generînd noi necesități de a reconsidera sensul teoretic al noțiunii de bani.

Se poate spune că dezbaterile actuale pe această problemă constituie o continuare directă a controverselor începute încă în anii 40-60 ai secolului trecut și care, au marcat întreaga istorie moder-

nă a gîndirii monetare nemarxiste. Problema de fond discutată în toată această perioadă este măsura în care semnele bănești fără valoare intrinsecă (bancnotele, moneda de hirtie), biletele cu curs forțat, emise de stat (hirtia monedă), titlurile de credit, moneda scripturală etc., consacrate de practica plăților interne și externe, sînt bani autentici. Determinate de dezvoltarea sistemului financiar și de credit al economiei capitaliste, intrată în faza monopolistă, și de manifestarea limitelor automatismelor etalonului-aur în noile condiții, dezbaterile monetare ample, care au avut loc în a doua jumătate a secolului trecut și prima parte a secolului nostru, au conturat doctrinele nemarxiste tradiționale (metalismul, cantitativismul, teoria circulației, teoria bancară, nominalismul, keynesismul etc.). Tezele unora dintre acestea domină și în prezent cercetările monetare occidentale, fiind detaliate și amplificate de economiștii contemporani.

Unele din teoriile burgheze tradiționale despre bani au fost cunoscute și analizate, la vremea sa, și de către Marx. Acesta a evidențiat limitele generale ale posibilității cunoașterii conținutului categoriei de bani de către economiștii burghezi. Limitele cognitive respective provin din deformarea adevărului ca urmare a presiunii intereselor de clasă pentru satisfacerea cărora se întreprind cercetările respective. Ca urmare a acestui fapt, după cum remarcă W. Jevons la sfîrșitul secolului trecut, „banii au rămas pentru știința economică - nemarxistă, n.a. - același lucru ca și cvadratura cercului pentru geometrie”.¹⁾

FIȘE

Timișoara : simpozion pe tema „Perfecționarea mecanismului economico-financiar”

● În zilele de 25-26 mai la Timișoara s-au desfășurat lucrările simpozionului „Perfecționarea mecanismului economico-financiar, factor al creșterii eficienței economice”, organizat de Cabinetul județean pentru activitatea ideologică și politico-educativă și Centrul de cercetări economice din localitate, la care au participat activiști de partid și de stat, conducători ai unor instituții centrale, cadre didactice din învățămîntul superior și cercetători științifici, specialiști din producție din București și 12 județe ale țării.

În tematica simpozionului: probleme teoretice generale ale perfecționării mecanismului economico-financiar; rolul pierghiilor valorice; perfecționarea indicatorilor economici și a sistemului informațional; conducerea și organizarea producției și a muncii; creșterea eficienței economice; sporirea eficienței folosirii fondurilor fixe și a forței de mun-

că; perfecționarea mecanismului economico-financiar în agricultură.

Prin însemnătatea problematicei și amploarea participării (circa 200 comunicări) simpozionul se înscrie în eforturile generale ale cercetătorilor din domeniul economiei pentru elucidarea unor aspecte teoretice și elaborarea unor soluții practice, a unor căi și metode care să contribuie la funcționarea eficientă a mecanismului economico-financiar, la ridicarea pe o treaptă superioară a activității economice.

Sistemul valutar și lumea a treia

● T. Vilcev încearcă în studiul Rozvivașcite se strani i reformata na kapitalisticesketa valutna sistema (Țările în curs de dezvoltare și reforma sistemului monetar capitalist), apărut în revista IKONOMICESKA MISL (1/1979), o analiză a realizărilor obținute de țările în curs de dezvoltare în eforturile de introducere a principiilor unei noi ordini internaționale în domeniul sistemului valutar. Spre deosebire de trecut, se spune în studiu, țările lumii a treia militează pentru reforma sistemului valutar ca un grup organizat cu poziții bine definite. Ele sarijina ideea întăririi rolului DST și insistă asupra

stabilirii unei legături între alocarea drepturilor speciale de tragere și „asistența” pentru dezvoltare. În această privință însă autorul apreciază că nu s-ar fi obținut pînă în prezent vreun succes. El o cer, de asemenea, să se mărească cotele și capitalul Fondului Monetar Internațional și să se liberalizeze creditul. În acest domeniu s-au obținut unele rezultate - s-a creat un fond al petrolului și s-a lărgit finanțarea în compensații. Autorul apreciază că aceste rezultate au deocamdată caracterul unor mici reforme și că raportul de forțe în sfera monetară este deocamdată de așa natură încît țările dezvoltate pot să stabilească locul, timpul și quantumul concesiilor parțiale.

Microprocesorul - motorul probabil al viitorului „ciclu Kondratiev”

● George F. Ray continuă în CHRONIQUES D'ACTUALITE DE LA S.E.D.E.I.S. (15 IV 1979), după Michel Lutfalla (aceeași revistă, 15 XI 1977), studiul raportului dintre inovații și ciclurile economice lungi (Kondratiev). În articolul Innovations et „cycle de Kondratiev”, G.F.R. ajunge la următoarele concluzii:

1) istoria economică furnizează dovezi suficiente asupra importanței insuficienței asupra ciclurilor economice lungi, asupra rolului ei de forță motrică a creșterii, precum și asupra consecințelor negative ale desconsiderării ei - chiar dacă relația causală sau identificarea inovațiilor majore, care au declanșat în trecut o fază de avînt, sînt foarte complexe, încurcate și greu de determinat; inovația ar fi un proces constant; fie că marile descoperiri și invenții științifice se produc sau nu prin „salturi”; aplicarea și difuzarea lor pe scară mare, se produc gradual; numeroși experți consideră că viitoarea mare inovație, de ordinul forțelor motrice ale ciclurilor Kondratiev precedente, va avea la bază microprocesorul. Acesta din urmă se anunță drept candidatul cel mai probabil al viitoarei înnoiri tehnologice, de natură să dea un impuls suficient pentru a se ieși din „impasul tehnologic”.

Pădurea „industrială”

● Pădurea - scrie Roger Duimon în cartea sa La forêt. Sources d'énergie et d'activités nouvelles (Pădurea. Surse de energie și de activități noi), Editura Masson, 1979, 132 p. - acoperirea altă dată două treimi din suprafața uscatului. Timp îndelungat, ea a constituit teritoriul

Deși de la data acestei observații, cercetarea monetară occidentală s-a perfecționat incontestabil, poziția de clasă în utilizarea rezultatelor nu s-a modificat esențial. Ca urmare concepțiile teoretice de care dispune gândirea economică occidentală, în legătură cu esența și funcțiile banilor contemporani sînt afectate practic de aceleași limite cognitive generale. De aici rezultă necesitatea reluării frecvente a subiectului, precum și pluralitatea și divergența tezelor enunțate. Formele actuale de manifestare a acestor limite pot fi puse în evidență analizînd unele din curentele și orientările ce se conturează în acest important domeniu al gândirii economice nemarxiste contemporane. Cu riscul unei simplificări excesive, se pot distinge trei orientări mai importante: clasică, keynesistă și monetaristă.

Școala monetară burgheză clasică, formată încă în a doua jumătate a secolului trecut, conține banii ca fiind o categorie ce reflectă anumite relații economice. Conținutul categoriei nu este dedus, însă, din analiza naturii relațiilor respective, ci din funcțiile pe care banii le îndeplinesc în economia capitalistă contemporană. Teza tautologică ce sintetizează această concepție este că „Banii se definesc prin funcțiile lor, adică banii sînt ceea ce se utilizează ca bani”, afirmație cu care debutează una din analizele lui J. Hicks²⁾, considerat printre cei mai competenți specialiști contemporani în problemele monetare.

Dacă în lucrările de la începutul secolului erau acceptate, în general, funcțiile de măsură a valorii, mijloc de schimb,

mijloc de plată și mijloc de conservare a valorii, în prezent se manifestă tendința fie de a mări, fie de a micșora numărul acestora. În primul caz, seria amintită, considerată principală, se completează cu alte funcții bănești, ca de exemplu, funcțiile de tranzitare în timp și în spațiu a valorii, de asigurare a creditelor, de circulație a capitalului și averii, de stingere a creanțelor, de efectuare a plăților fiscale, etc. În cel de al doilea caz, mai frecvent, toate funcțiile sînt reduse la una sau cîteva, mai puține la număr, acestea, la rîndul lor, concepute diferit față de maniera tradițională. De exemplu, funcția de măsură a valorii devine funcția de unitate abstractă de calcul, funcția de acumulare și economisire (conservare a valorii în terminologia anglo-saxonă) se transformă în funcție de activ de rezervă etc. În general, caracteristic este acceptarea a două funcții delimitative – mijloc de circulație și mijloc de conservare a valorii – și a mai multor funcții complementare. Această poziție se întâlnește la un mare număr de autori de orientare clasică, printre care J. Hicks³⁾, T. Scitovsky⁴⁾, D. Patinkin⁵⁾ etc.

Limitarea analizei calitative a banilor contemporani exclusiv la studiul funcțiilor acestora și explicarea esenței banilor prin caracteristicile funcțiilor pe care le îndeplinesc, conduce, inevitabil, la unele concluzii superficiale. Indiferent de numărul și denumirea funcțiilor bănești acceptate, trăsătura comună a lucrărilor autorilor occidentali de orientare clasică, este că explică cu deosebire proprietățile bănești rezultate nemijlocit din modul concret de exercitare a funcțiilor alese și numai în

măsura în care, caracteristicile bănești observate concordă cu reprezentarea apriorică a funcțiilor respective.

Este incontestabil că analiza funcțiilor pe care le îndeplinesc în sistemele economice contemporane, constituie o etapă prealabilă strict necesară pentru cercetarea conținutului banilor actuali. Cum însă analiza acestor determinări dialectice îi conduce la problema caracterului exploatare al relațiilor economice în formă bănească din capitalismul contemporan, autorii occidentali de orientare clasică o evită, substituind cercetarea autentică a esenței banilor contemporani printr-o analiză a formelor lor exterioare. În aceste condiții, oricît de precise ar fi descrierile manifestărilor tactice ale anumitor funcții și instrumente bănești, nu se relevă ca satisfăcătoare răspunsurile la întrebări de tipul: „de ce banii actuali îndeplinesc tocmai acele funcții și nu altele?”, sau, „de ce funcția cutare este îndeplinită numai de anumite instrumente bănești?”.

asist. univ. Silviu CERNA
Timișoara

1) W. S. Jevons, „Money and the Mechanism of Exchange”, (Londra, 1875, p. 1).

2) J. Hicks, „Critical Essays in Monetary Theorie”, (Londra, 1967, p. 1).

3) J. Hicks, Op. cit. „Readings in Monetary Theorie”, (Homewood, Ill, 1951); „A Rehabilitation of 'Classical' Economics?”, Economic Journal, (67, iun. 1957)

4) T. Scitovsky, „Money and the Balance of Payment”, (Chicago, 1969).

5) D. Patinkin, „Money, Interest and Prices”, (Evanston, Ill, 1956).

indispensabil al vieții umane. Cu timpul i s-a rezervat doar rolul de depozit al deșeurilor și de obiect de agrement în vecinătatea orașelor, dar ca teren neorganizat, sustras oricărei utilități. Abia în ultimul timp omul a început să ocrotească pădurea și să o organizeze. Silvicultura s-a născut în secolul al 19-lea, dar pădurea n-a început să fie recunoscută ca adevărată ca o binefacere a naturii, sub aspect psihic și practic, decît din primele decenii ale secolului nostru. În cariere se prezintă amplu potențialitățile economice ale pădurii. După autor, pădurea „industrială” abia rămîne să fie creată și ar putea deveni de deplin rentabilă. Ea nu ar fi tot una cu pădurea virgină, inaccesibilă, inospitalieră, cu specii parazite care le depășesc pe cele nobile. A condamna pădurea modernă, pe temeiul că nu este naturală, spune R.D., ar fi tot una cu a condamna lanurile de grâu și a reveni la epoca culesului și a vîntorii. Pădurile moderne, bine întreținute și exploatate, pot oferi omului atît o odihnă reconfortantă în sîmul naturii, cît și izvoare de materii prime indispensabile și permanent regenerabile.

„Sistem de modele cibernetico-economice”

● Sub auspiciile Ministerului Educației și Învățămîntului și ale Academiei Republicii Socialiste România, pe de o parte, și al Ministerului Învățămîntului din Republica Democrată Germană, pe de altă parte, între 21 și 26 mai a.c. s-au desfășurat lucrările simpozionului „Sisteme de modele cibernetico-economice”.

Simpozionul a prilejuit un interesant și util schimb de informații între cadre didactice, cercetători și specialiști din cele două țări în domeniul modelării sistemelor cibernetico-economice. În secțiunea de macroeconomie au fost prezentate comunicări privind sistemul cibernetic general al economiei naționale, reprezentarea raportului optim centralizare-descentralizare la conducerea sistemelor mari de producție, modelarea cibernetico-economică a dezvoltării planificate în profil teritorial, simularea proceselor economiei naționale, alocarea metalului, prognoza cercetării științifice, criterii de optim în modele de creștere economică ș.a. În secțiunea de microeconomie au fost prezentate

comunicări privind programarea și urmărirea producției la nivel de întreprindere, ierarhia conducerii în sistemele cibernetico-economice, modelarea conducerii într-o secție de producție cu procese discontinue, optimizarea utilizării resurselor sistemelor de calcul ș.a.

În cadrul întîlnirilor de lucru de la Centrul de calcul al Ministerului Industriei Chimice, Academia „Ștefan Gheorghiu” și Centrul de calcul teritorial Constanța au fost abordate probleme privind sistemul informatic al industriei chimice, debitul zonelor de tranzit pentru mărfuri într-un port maritim, sisteme informatice pentru conducerea unităților economice și eficiența lor, planificarea reparațiilor capitale a instalațiilor dintr-un combinat chimic ș.a.

Făurirea personalității

● În Convorbiri despre secretele făuririi personalității (Editura Albatros, 300 p.), Virgil Sorin dorește să ofere un prilej de meditație celor tineri. Dar nu numai lor. O meditație despre fructificarea ceasurilor și

FIȘE

zilelor vieții. Despre sensul existenței și valoarea timpului, sau, altfel spus, despre dăruire și tenacitate în îndeplinirea unui rost major al vieții. Ceea ce înseamnă că, în edificarea propriei vieți, fiecăruia i se impun condiții sine-qua-non ale izbîndirii. În absența acestor condiții, care sînt deopotrivă sufletești și etice, se ivește primejdia rătăirii. Iată deci dimensiunea morală și pedagogică pe care autorul a năzuit s-o dea acestor pagini: cultul muncii ca singurul drum cert spre înfăptuiri creatoare. Convorbirile relatate în această carte cuprind conteslunile unor eminenți contemporani; ele nu oferă modele de-a gata, nu propun soluții de viață general-valabile. Afirmă, în schimb, necesitatea majoră a modelului. Nevoia vitală a ceea ce este „ideal”. Autorul își propune prin aceste pagini să invite la meditație despre idealul de viață, despre legea de căpătii a fiecărei vieți.

Pentru a răspunde scrisorilor de solicitare primite de la cititori, publicăm cea de a treia consultație în sprijinul celor ce susțin convorbirile de atestare ce au loc în organizațiile de partid de la orase cu prilejul închiderii ciclului de 3 ani al învățămîntului politico-ideologic de partid.

PERFECTIONAREA CONDUCERII ȘI PLANIFICĂRII ECONOMICO-FINANCIARE

ÎN CONCORDANȚA CU CERINȚELE actualei etape de dezvoltare a economiei naționale, a întregii noastre societăți, Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1973 a adoptat la inițiativa și corespunzător indicațiilor și orientărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu hotărâri de însemnătate excepțională cu privire la conducerea și planificarea economico-financiară, întărirea autogestunii economice, ridicarea pe un plan superior a autoconducerii muncitorești, creșterea rolului fiecărui colectiv de muncă în gospodărirea cu maximă eficiență a părții din avuția națională încredințată spre administrare. Adoptarea acestor măsuri a fost determinată de stadiul actual de dezvoltare a economiei noastre, caracterizat prin amplificarea și consolidarea bazei tehnico-materiale, diversificarea puternică a producției, creșterea tehnicității întreprinderilor, precum și de marile obiective ce trebuie îndeplinite în următorii ani. Accentuarea laturilor calitative, transformarea acumulărilor cantitative într-o calitate nouă, superioară, factor esențial pentru progresul economiei românești, au reclamat noi măsuri de perfecționare de natură să contribuie la valorificarea cât mai deplină a inepuizabilelor posibilități de dezvoltare multilaterală de care dispune societatea noastră. În egală măsură aceste perfecționări au devenit necesare și pentru mai buna fructificare a avantajelor pe care le oferă **cadru organizatoric democratic** de participare activă și nemijlocită a maselor la conducere, cadru creștut ca urmare a măsurilor adoptate după Congresul al IX-lea al partidului.

Măsurile adoptate și instituționalizate la nivelul întregii economii, au urmărit și urmăresc, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, să pună „în concordanță **cadru organizatoric democratic** cu mecanismul economico-financiar, astfel ca metodele de planificare și conducere să deschidă drum larg manifestării neîngrădite, active, a tuturor organelor colective pe care le-am creat, a inițiativei maselor de oameni ai muncii” „...au în vedere creșterea rolului sistemului financiar-bancar care, asigurând mijloacele financiare necesare desfășurării în bune condiții a activității economice, trebuie să acorde o atenție sporită folosirii lor juste pentru impulsivarea creșterii eficienței economice”.

Un loc deosebit de important în ansamblul măsurilor amintite îl ocupă perfecționarea în continuare a activității de planificare. Rolul planului național unic nu numai că nu va slăbi, dar se va întări continuu, așa cum de altfel se prevede în Programul partidului nostru. În acest cadru una din acțiunile fundamentale o constituie **întărirea rolului unităților economice în planificarea propriei lor activități**, întregul flux al planificării trebuind să răspundă cerinței ca activitatea de planificare să pornească de la întreprinderi și unități de bază teritorial-administrative, urmărind îndeplinirea direcțiilor partidului privind dezvoltarea economico-socială, încadrarea în nivelurile orientative și normative de plan stabilite pe ansamblul economiei, pe ramuri și sectoare de activitate. Creșterea răspunderii întreprinderilor în planificarea propriei lor activități în strînsă legătură cu opțiunile politice ale dezvoltării, asigură fundamentarea mai temeinică a programelor noastre de creștere economică, a planurilor cincinale și anuale, pornind de la cerințele pieței interne și externe, ale utilizării maxime a capacităților de producție, a întregului potențial material și uman de care dispun, asigurând resursele financiare necesare producției și dezvoltării acestora în condițiile diversificării raționale a gamei sortimentale și creșterii calității produselor.

În aceste condiții, pentru a asigura încadrarea propunerilor unităților de bază în opțiunile generale ale partidului și statului cu privire la dezvoltarea economico-socială a țării au fost elaborate **nivelurile orientative și normative de plan pe toate treptele organizatorice**: în profil departamental — ministere, centrale, întreprinderi — în profil de ramură — pe ramurile economiei și ale industriei — și în profil teritorial — pe comune, orase, municipii și județe. La determinarea nivelurilor orientative și a normativelor de plan se plează de studiile de prognoză și programele speciale, de la analiza critică a rezultatelor obținute în perioadele precedente, de la studiile privind

cerințele pieței interne și externe, de la evidența capacităților de producție și gradului de utilizare a acestora, urmărindu-se mobilizarea tuturor rezervelor existente, creșterea eficienței economice. În activitatea de elaborare a planurilor, întreprinderile pot să se abată de la normativele de plan aprobate numai în măsura în care prin aceasta se obține o eficiență sporită față de cea avută în vedere la plan.

În concordanță cu măsurile adoptate, cu obiectivele fundamentale și sarcinile actuale ale dezvoltării economiei naționale, se accentuează considerabil rolul **contractelor economice** în activitatea de planificare și de îndeplinire a prevederilor înscrise în planul național unic. Contractele economice devin unul din principalele instrumente de fundamentare a planurilor, în momentul aprobării acestora sarcinile înscrise avînd la bază contractele faime, practic integral pentru consumul intern; de asemenea producția destinată exportului și importurile necesare trebuie cît mai temeinic fundamentate pe contracte ferme, contracte cadru, comenzi, acorduri sau convenții care să asigure certitudinea aprovizionării și desfacerii.

Perfecționarea activității de planificare, în cadrul măsurilor privind ansamblul mecanismului economico-financiar, a făcut necesară îmbunătățirea corespunzătoare a sistemului indicatorilor de plan. Trăsătura esențială a îmbunătățirii sistemului de indicatori o constituie trecerea pe primul plan a **indicatorilor care exprimă activități finale și aspecte de eficiență ale dezvoltării, precum și a indicatorilor fizici ai producției și destinației acesteia pentru consumul intern și export**. Pentru ridicarea pe o treaptă superioară a eficienței activității tuturor unităților economice, o importanță mare are introducerea **valorii producției nete ca indicator de bază al planului** în industrie, agricultura de stat, construcții și transporturi. Locul primordial al indicatorului valoarea producției nete decurge din faptul că acesta asigură comensurarea nu numai a dimensiunilor cantitative, ci și a celor calitative ale activității fiecărei întreprinderi, exprimă mai bine eforturile proprii pentru sporirea volumului producției fizice în structura sortimentală necesară economiei, folosirea mai bună a capacităților de producție, reducerea consumurilor materiale. Valoarea producției nete reflectă astfel contribuția efectivă a întreprinderilor la creșterea venitului național.

Valoarea producției nete se determină prin scderea din valoarea producției globale a cheltuielilor materiale alevante. Datorită importanței pe care o are realizarea valorii producției nete, calcularea și eliberarea fondului de retribuție a personalului muncitor din întreprinderile industriale se efectuează în prezent în legătură directă cu gradul de îndeplinire a acestui indicator. Pentru a interesa întreprinderile să producă numai ceea ce este necesar economiei naționale sau se solicite de către partenerii externi, la stabilirea și eliberarea fondului de retribuție, din valoarea producției nete realizate se exclud produsele finite, semifabricatele și lucrările cu caracter industrial care nu au asigurată desfacerii prin contract la intern și export. Determinarea fondului de retribuție în corelație cu valoarea producției nete planificate și realizate sporește interesarea oamenilor muncii în îndeplinirea sarcinilor de producție, în sporirea eficienței economice.

Valoarea producției nete fiind indicator complex, care exprimă volumul de activitate și eficiența acesteia, este influențată de gradul de integrare a producției, de nivelul tehnic al produselor. S-a exprimat părerea că acest indicator ar putea promova unele tendințe nedorite cum ar fi concentrarea producției în unitatea respectivă pentru diminuarea pe această cale a cheltuielilor materiale sau neglijarea unor produse cu rentabilități mai mici. În legătură cu aceasta trebuie arătat că rolul de indicator de bază al producției nete poate fi înțeles numai în strînsă legătură cu celelalte măsuri privind extinderea indicatorilor fizici, înscrierea în plan a produselor pentru care s-au încheiat contracte — deci care răspund nevoilor reale ale economiei — perfecționarea sistemului de norme și normative privind folosirea resurselor materiale, întărirea re-

lului planului de cooperare între întreprinderi, introducerea prelevărilor pentru societate a unei părți din valoarea producției nete și reglarea rentabilității cuprinse în prețuri etc. Toate aceste măsuri asigură punerea în valoare a capacității indicatorului valoarea producției nete de a sintetiza eforturile ce se fac pentru sporirea producției și eficienței acesteia, contraincercînd totodată eventualele tendințe cu consecințe nedorite în ce privește cooperarea între întreprinderi sau realizarea unei structuri sortimentale care să nu corespundă necesităților economiei.

În domeniul investițiilor pe primul plan trec indicatorii care definesc finalizarea eforturilor de acumulare ce se fac atît la nivelul unităților, cît și pe ansamblul economiei naționale, și anume: fondurile fixe ce se pun în funcțiune și noile capacități ce vor intra în producție în anul de plan.

În contextul evidențierii cît mai complete a aspectelor calitative ale creșterii economice, în sistemul indicatorilor de plan, un loc important ocupă indicatorii de eficiență legați de utilizarea forței de muncă, valorificarea materiilor prime și materialelor, folosirea fondurilor fixe. Valorificarea superioară a fondului de timp reprezintă o problemă cardinală a întregii activități de planificare, a repartizării judicioase a resurselor de muncă, pe rînuri, subramuri, produse și servicii, a folosirii cu randament cît mai mare a forței de muncă în toate sectoarele activității sociale. Introducerea ca indicator de plan a fondului total de timp de muncă al întreprinderii, exprimat în ore-om, are un rol deosebit de important în dimensionarea judicioasă a necesarului de forță de muncă și în creșterea productivității muncii. De asemenea indicatorul productivitatea muncii în unități fizice se stabilește în ore-om pe unitate de produs exprimat în unități fizice.

Necesitatea folosirii cu eficiență maximă a resurselor materiale, cerințele obținerii unei valori cît mai mari de producție pe unitatea de materie primă prelucrată a determinat extinderea indicatorilor care se referă la valorificarea acestora, a normelor și normativelor de consum și a coeficienților de utilizare. Acești indicatori servesc în același timp la fundamentarea în detaliu a balanțelor materiale, a echilibrului material al dezvoltării. De asemenea, pentru exprimarea eficienței folosirii fondurilor fixe se utilizează indicatorii valoarea producției nete și valoarea beneficiilor la 1 000 lei fonduri fixe, considerăți indicatori de plan și normative de fundamentare.

PROMOVAREA ÎN PRACTICĂ a autoconducerii, autogestunii și autofinanțării unităților economice a fost conjugată cu o creștere a atenției care se acordă rezultatelor financiare ale întreprinderilor, sporirea simțitoare a rolului indicatorilor care exprimă laturile calitative ale activității economice, aportul unităților la crearea venitului național și în primul rînd a producției nete și producției fizice respectiv al pîrghiilor financiare. Un rol de prim ordin în sistemul de planuri financiare revine **bugetului de venituri și cheltuieli**, conceput ca instrument principal la dispoziția organelor de conducere colectivă a unităților socialiste pentru înfăptuirea autoconducerii, întărirea autogestunii economico-financiare și autofinanțării.

Bugetul de venituri și cheltuieli sintetizează în expresie banescă activitatea economică și socială din fiecare unitate, modul de gospodărire a fondurilor materiale și bănești, rezultatele obținute și gradul de eficiență a activității desfășurate. El se elaborează și fundamentează în strînsă legătură cu indicatorii de plan economic (producția globală, marfă și netă, costurile de producție la 1 000 lei producție marfă, productivitatea muncii etc.) și cuprinde veniturile, cheltuielile și rezultatele financiare ale unităților, încasările din activitatea de comerț exterior, fondurile proprii ce se constituie la dispoziția sa, creditele bancare, vîrsămîntele la bugetul de stat, alte venituri, resurse și cheltuieli.

Prin modul cum este conceput se asigură condiții ca bugetul de venituri și cheltuieli să îndeplinească **rolul de:**

- instrument de înfăptuire a cerințelor autogestunii și autofinanțării, respectiv acoperirea din veniturile proprii a cheltuielilor și obținerea de rezultate care să permită: constituirea de resurse pentru finanțarea propriei dezvoltări (fondul de dezvoltare economică, fondul mijloacelor circulante); asigurarea fondurilor de stimulare (fondul pentru construcții de locuințe și alte fonduri cu caracter social, fondul pentru acțiuni sociale, fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii); participarea la formarea fondurilor de dezvoltare generală;

- instrument de asigurare a echilibrului financiar al întreprinderii, respectiv echilibru între încasări și plăți, între resurse și destinații;

- instrument de planificare și conducere operativă a activității economice și sociale a unităților socialiste, adaptat la specificul fiecărei ramuri.

Principalul indicator de apreciere a rezultatelor financiare ale întreprinderilor și în același timp pîrghia pentru stimu-

larea întreprinderilor și a colectivelor de oameni ai muncii pentru dezvoltarea producției și creșterea eficienței ei îl constituie beneficiul. Beneficiul este o parte din valoarea nou creată în activitatea productivă a unităților economice constituită după repartizarea următoarelor elemente: prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete; retribuțiile personalului muncitor și alte drepturi ale acestuia; cheltuieli de cercetare și pentru introducerea tehnicii noi; impozitul pe fondul total de retribuții; contribuții pentru asigurări sociale; alte cheltuieli cu muncă vie.

Reflecțind sintetic rezultatele activității economico-financiare, capacitatea întreprinderilor, a colectivelor de oameni ai muncii de a gospodări cu înaltă eficiență averea obținută, beneficiul exprimă influența unei multitudini de factori printre care: volumul și nivelul tehnic al producției; mărimea productivității muncii; gradul și modul de utilizare al capacităților de producție; nivelul cheltuielilor de producție și de circulație; modul de organizare a producției și a muncii etc. Constituind una din cele mai importante categorii economice, beneficiul îndeplinește în economia noastră următoarele **funcții principale:** resursa de bază a reproducției lîngite, a autogestunii și autofinanțării întreprinderilor; mijloc de cointerensare a unităților economice și colectivelor de muncă în obținerea unor rezultate optime din utilizarea fondurilor încredințate de societate; indicator sintetic de apreciere a eficienței activității economice; instrument de control asupra gospodăririi de către unitățile economice a mijloacelor materiale și bănești.

Influența pe care beneficiul o exercită asupra activității economice este nemijlocit și în gradul cel mai înalt, condiționată de destinațiile concrete pe care acesta le capătă, de posibilitățile create unităților economice ca, pornind de la sarcinile ce le revin din planul național de dezvoltare și în raport de beneficiile realizate, să-și asigure resursele necesare autofinanțării propriilor activități și stimulării colectivelor de oameni ai muncii. În acest scop **destinațiile** actuale ale beneficiului au în vedere necesitatea îmbinării armonioase a dirijării unitare pe baza planului național unic a activității de faurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, cu autonomia economico-financiară a unităților economice, cu principiul autoconducerii muncitorești, cu autogestivitatea întreprinderilor, urmărește creșterea rolului unităților de bază în planificarea propriei lor activități, în întocmirea bugetelor de venituri și cheltuieli, în așezarea la baza întregii activități de producție a criteriului de eficiență economică.

S-a creat astfel cadrul legal ca beneficiile ce rezultă după acoperirea din rezultatele financiare generale a unor cheltuieli ce nu intră în costurile de producție și efectuarea prelevării pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, să fie folosite **direct de întreprinderi** pentru restituirea fondurilor primite pentru finanțarea investițiilor, constituirea fondurilor proprii de dezvoltare, stimularea materială a oamenilor muncii și efectuarea de vîrsămînte la bugetul de stat. Prin perfecționările aduse modului de folosire a beneficiului, s-au asigurat premisele necesare promovării ferme în practică a autogestunii economico-financiare.

Transformarea efectivă a beneficiului într-o componentă majoră a autoconducerii muncitorești și autogestunii economico-financiare, aflată în centrul întregii activități economice, a făcut necesară reexaminarea critică a rolului pe care acesta l-a avut în cointerensarea oamenilor muncii, în creșterea eficienței economice, promovarea în practică a unor măsuri de natură să asigure o condiționare mai strînsă între rezultatele financiare obținute de colectivele de muncă și veniturile acestora. În acest scop s-a instituționalizat **sistemul de participare la beneficii a oamenilor muncii precum și posibilitatea folosirii directe de către întreprinderi a unei părți din beneficii** pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit și satisfacerea unor necesități social-culturale.

Instituționalizarea participării la beneficii a oamenilor muncii, a folosirii unei părți din beneficiu pentru constituirea fondului pentru construcții de locuințe și alte obiective cu caracter social, a fondului pentru acțiuni sociale este de natură să amplifice **preocupările colectivelor de muncă, ale fiecărui om al muncii pentru îndeplinirea exemplară a planului național unic, a producției în cantitatea, calitatea și structura sortimentală planificată, cu consumurile și costurile prevăzute, să dezvolte coeziunea colectivului de muncă, spiritul de întru-tutorare tovarășească al membrilor săi, să îngusteze și să înlăture manifestările de dezinteres, de sustragere de la muncă, abaterile de la disciplina producției.** Se poate aprecia că prin rolul atebuit beneficiului în viața economică, în cointerensarea materială, el determină, totodată, înțelegerea tot mai profundă a faptului că satisfacerea intereselor personale este nemijlocit și tot mai mult legată de satisfacerea intereselor generale și colective.

dr. Cornel IUGA

„România consideră că o importanță deosebită are reglementarea justă a condițiilor în care își desfășoară activitatea în țările slab dezvoltate companiile străine“.

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Mesajul adresat celei de-a V-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare)

Pe agenda UNCTAD V

Eliminarea practicilor restrictive din activitatea societăților transnaționale

ÎN ULTIMELE DOUĂ DECENII expansiunea societăților transnaționale a devenit un fenomen deloc neglijabil pe planul relațiilor economice internaționale. Datorită importanței lor forțe economice, societățile transnaționale sînt în măsură să influențeze în mod sensibil volumul și structura fluxurilor comerciale internaționale, climatul în care acestea se desfășoară, precum și — nu în ultimă instanță — politicile economice ale unor state. Instrumentele utilizate de aceste societăți pentru impunerea propriilor lor interese — realizarea unor profituri înalte de monopol — sînt, deseori, nelociale, cu un profund caracter restrictiv, avînd efecte negative asupra economiilor naționale în special ale țărilor în curs de dezvoltare. Este și motivul pentru care practicile restrictive din activitatea societăților transnaționale, eforturile în vederea eliminării acestora, fac obiectul atenției și a preocupării crescînde din partea organizațiilor și organismelor economice naționale și internaționale.

Ca atare, aceste importante probleme nu puteau lipsi nici din cadrul dezbaterilor de la Manila, pulejuite de UNCTAD V.

Un rol în creștere pe piața mondială

ÎN CONDIȚIILE accelerării progresului științifico-tehnic, ale creșterii cheltuielilor de cercetare-dezvoltare, concentrării producției și adîncirii specializării pe plan internațional, a crescut și rolul societăților transnaționale în economia mondială. Cîteva cifre sînt elocvente în această privință. Astfel, investițiile directe externe de capital — principalul mijloc de expansiune a firmelor capitaliste în afara granițelor naționale — au crescut într-un ritm sensibil superior celui înregistrat de produsul național brut al țărilor capitaliste dezvoltate și de comerțul internațional, volumul lor global depășind sensibil 200 miliarde dolari; în acest sens este edificator fie și numai faptul că, la sfîrșitul anului 1977, investițiile directe în străinătate ale S.U.A. se cifrau la 148,8 miliarde dolari, cele ale Japoniei la 22,2 miliarde dolari, iar cele ale R. F. Germania la 17,1 miliarde dolari. Demn de reținut în aceeași ordine de idei este și faptul că, după unele aprecieri ale O.C.D.E., cifra de afaceri cumulată a principalelor 200 societăți transnaționale reprezintă peste 1,3 din P.N.B. total al țărilor membre ale acestei organizații internaționale, iar în ceea ce privește ansamblul schimburilor comerciale ale țărilor capitaliste dezvoltate ponderea societăților de acest tip este de circa 25—30% (în acest ultim sens, se apreciază că 60% din exporturile de produse manufacturate ale țărilor respective nu sînt altceva decît „transferuri“ de la societățile-mamă către sucursalele și filialele lor din străinătate și invers).

Obținerea unor astfel de poziții în economia mondială a devenit posibilă datorită faptului că — avînd dimensiuni superioare și largi ramificații pe plan internațional, dispunînd de mari resurse financiare și materiale, avînd acces în condiții mai avantajoase la piețele financiare și de materii prime internaționale — societățile transnaționale, spre deosebire de firmele naționale, sînt în măsură să acționeze pe baza unor strategii centralizate, aplicabile ansamblului activităților lor la nivelul pieței mondiale, ca arie potențială de activitate. Privite ca elemente tactice care să conducă la punerea în practică a acestor strategii globale, instrumentele utilizate de societățile transnaționale pentru cucerirea și menținerea pozițiilor de monopol sînt multiple și diverse. De multe ori, aceste instrumente îmbracă un caracter profund restrictiv, dăunător bunei desfășurări a relațiilor economice internaționale.

Cei 3 P : producție, piețe, prețuri...

PRINCIPALELE „pîrghii“ prin care societățile transnaționale își impun interesele pe arena relațiilor economice internaționale sînt, deci manevrarea producției, monopolizarea piețelor și dictarea prețurilor de desfacere.

Aranjamentele de repartiziție teritorială a producției și a piețelor de desfacere între filiale îmbracă un profund caracter restrictiv, deoarece — fără a se ține cont de interesele specifice ale țărilor-gazdă (de multe ori țări în curs de dezvoltare) — societățile transnaționale repartizează în mod centralizat între filialele lor, în funcție de scopurile globale ale firmelor, întreaga producție, precum și piețele de desfacere. Dintre multitudinea de mijloace prin care se realizează această repartiziție teritorială menționăm: stabilirea nivelurilor și a naturii activității de producție pentru fiecare filială, precum și a gradului de integrare verticală a acesteia în activitatea generală a societății; dictarea surselor de aprovizionare a filialelor (măsură care se concretizează, de cele mai multe ori, în obligativitatea de a achiziționa anumite produse din surse determinate, cu precădere de la alți membri ai aceleiași societăți transnaționale); indicarea obligatorie a structurii și întinderii sarcinilor de export pentru fiecare membru al societății (produsele care pot face obiectul exportului, precum și piețele pe care acesta poate exporta).

Pe lîngă practicile utilizate în mod individual de către societățile transnaționale în vederea repartiziției teritoriale a producției și a piețelor între unitățile componente, în ultimii ani, în condițiile așezării concurenței internaționale între marile monopoli, se remarcă o proliferare a aranjamentelor în ceea ce privește aria geografică potențială de acțiune, precum și paleta posibilă a producției fiecăreia. În contextul unor astfel de „înțelegeri“ — care pot fi tacite sau instituționalizate (sub forma unor carteluri internaționale de producție și/sau de comercializare) —, o societate transnațională poate să se abțină de la a intra pe o piață, în schimbul obținerii unei poziții dominante pe o altă piață, tot astfel, ea poate să consimtă la limitarea fabricării sau la renunțarea la fabricarea unui anumit produs, în schimbul obținerii unei poziții de monopol în producția unui alt produs.

Astfel de concertări ale strategiilor due, deseori, în practică, la crearea unor adevărate „zone regionale de influență“. Se constată, spre exemplu, că societățile transnaționale americane din sectorul echipamentelor electrice au 67% din totalul filialelor lor în America de Sud și de Nord; în schimb, societățile transnaționale de origine neamericană au marea majoritate a filialelor lor în Europa de sud-est, Africa, Australia și Noua Zeelandă.

Politica de prețuri constituie un alt element deosebit de important al strategiei societăților transnaționale, care se află în legătură nemijlocită cu aranjamentele de repartiziție teritorială a producției și a piețelor. Urmărindu-se realizarea obiectivelor care decurg din strategia globală a societăților — în ultimă instanță obținerea unor profituri cît mai înalte —, politica prețurilor este manevrată de cele mai multe ori fără să se țină seama de interesele celorlalți participanți la circuitul economic mondial, ea căpătînd, astfel, un caracter pronunțat abuziv. Datorită pozițiilor dominante deținute în multe sectoare de producție, precum și pe numeroase piețe de desfacere, societățile transnaționale își pot permite fie să practice prețuri superioare celor considerate drept normale pe anumite piețe, fie să vîndă, temporar, în pierdere (după cum ele doresc să-și pună în valoare poziția dominantă sau, respectiv, să se introducă pe piața prin anihilarea concurenței).

Arma principală în cadrul strategiei de prețuri a societăților transnaționale o constituie însă prețurile de transfer (prețurile aplicabile tranzacțiilor intra-societate, adică între filialele aceleiași societăți). În contextul în care deciziile în acest domeniu sînt foarte centralizate și luate în concordanță strictă cu interesele individuale ale societăților, prețurile de transfer sînt manevrate, după caz, la niveluri inferioare sau superioare celor reale pentru: manipularea fondurilor între filiale, în funcție de localizarea acestora și de situația lor financiară; reducerea artificială a volumului impozitelor pe cifra de afaceri; ocolirea riscurilor rezultate din fluctuațiile cursurilor valutare; diminuarea unor prețuri riscuie politice etc.

De cele mai multe ori prețurile de transfer servesc pentru a transfera în străinătate profituri cît mai mari, pe calea unor niveluri de preț deosebit de înalte impuse filialelor de către societatea-mamă. Conform unui studiu elaborat de autoritățile columbiene rezultă că, în acest scop, nivelul mediu de supra-facturare a produselor furnizate de societățile transnaționale filialelor lor columbiene era în 1972 de 155% pentru produse farmaceutice, 54% pentru produse electrotehnice, 44% pentru produse din cauciuc și de 25% pentru produse chimice; pentru anumite produse, luate în mod individual, acest nivel ajungea pînă la 3 000%.

De asemenea, prețurile de transfer sînt folosite și atunci cînd este vorba de aprovizionarea societăților-mamă de la filialele lor din străinătate în condiții deosebit de avantajoase. Astfel, în timp ce vânzările filialei peruviene a unei societăți transnaționale erau efectuate către clienții terți la prețul de 12,50 dolari pe unitate, exporturile aceleiași produs către societate-mamă (care reprezentau, de fapt, cea mai mare parte a tranzacțiilor filialei respective) erau facturate la numai 2,50 dolari pe unitate.

Ca și în cazul repartiției teritoriale a producției și a piețelor, și în domeniul prețurilor se remarcă, în ultimul timp, înmulțirea concertărilor de poziții între mai multe societăți transnaționale, prin metode cum sînt: majorările comune și simultane de prețuri; obligativitatea de a nu vinde la prețuri inferioare celor practicate de către principalii fabricanți sau comercianți (societăți transnaționale) care activează pe anumite piețe; înțelegeri în privința prețurilor de ofertă, inclusiv pentru licitațiile organizate pe diferite piețe (și, deci, „trucarea” operațiunilor respective); împărțirea între societățile transnaționale a firmelor asupra cărora — și a piețelor pe care — fiecare din ele își asumă obligația de a exercita presiuni în ceea ce privește prețurile (mergînd pînă la aducerea firmelor locale în stare de faliment sau pînă la desființarea de facto a anumitor sectoare de producție în unele țări) etc.

...și alte strategii

STRATEGIILE utilizate de societățile transnaționale nu se restrîng numai la manevrarea abuzivă a producției, piețelor și prețurilor. Ele cuprind numeroase alte instrumente, în special de control direct al concurenței prin mijloace comerciale. Folosirea restrictivă a mărcilor de fabrică și de comerț constituie unul din instrumentele amintite. Este cunoscut faptul că majoritatea mărcilor înregistrate pe plan mondial constituie proprietatea societăților transnaționale. Se remarcă, pe această linie, proliferarea mărcilor care aparțin de fapt aceleiași societăți și care sînt utilizate pentru a crea impresia unei false concurențe pe piață, pentru a consolida o poziție dominantă și a crea obstacole suplimentare în calea unor prezumptivi concurenți; astfel, spre exemplu, numai societatea olandeză „Unilever” posedă peste 100.000 mărci înregistrate în toată lumea. Dealtfel, dacă se are în vedere că, după unele calcule cheltuielile de lansare a unei mărci pe 25 de piețe importante variază între 22 și 25 mii lire sterline, cauza pentru care societățile transnaționale sînt principalele proprietare de mărci înregistrate nu mai constituie un secret.

De menționat, în același domeniu, un alt aspect cu un caracter profund restrictiv: multe din mărcile înregistrate pe numeroase piețe de către societățile transnaționale nu sînt exploatare în mod efectiv; această „existență latentă” a mărcilor este folosită însă de către societățile în cauză pentru a preveni intrarea pe piețele respective a unor eventuali concurenți externi, precum și pentru a îngusta posibilitățile firmelor locale de a-și înregistra propriile mărci, toate acestea în scopul de a-și păstra deosebesc potențiale care să poată fi folosite oricînd ar fi necesar pentru produsele lor.

Un alt instrument aplicat de societățile transnaționale în vederea cuceririi și consolidării pozițiilor lor dominante pe piață rezidă în politica de absorbție și control al altor firme, din afara grupului. Metoda controlului asupra unor firme independente este cel mai des utilizată ca mijloc de acces și de expansiune în țările în curs de dezvoltare. Astfel, un studiu referitor la 396 societăți transnaționale care își desfășoară activitatea în aceste țări arată că, la sfîrșitul deceniului 7, circa 60% din

cele 2.904 filiale existente ale societăților analizate fuseseră constituite nu pe calea investițiilor directe, ci prin cîștigarea controlului asupra unor firme naționale.

De multe ori, această politică conduce la un control evasiv al unor întregi sectoare economice din țări în curs de dezvoltare. Este edificator faptul că ponderea capitalului străin în activele nete ale principalelor întreprinderi producătoare de echipament electric din Brazilia a crescut de la 66% în 1960 la peste 90% în 1976; peste 90% din creșterea participării străine în acest sector se datorește celor 48 de absorbții și fuziuni care au avut loc în perioada analizată.

În afara practicilor analizate mai sus, țările-gazdă ale societăților transnaționale — și în special cele în curs de dezvoltare — sînt nevoite să facă față efectelor negative antrenate de folosirea altor variate instrumente (aplicate, cu precădere, în mod concertat de către societăți), dintre care amintim: folosirea restrictivă a standardelor tehnice; convenirea anticipată a condițiilor de garantare a calității produselor, precum și a condițiilor de finanțare a tranzacțiilor (nivel și durată de creditare, dobînz etc.), în vederea alterării concurenței pe piață; boicotul colectiv aplicat față de anumite firme (a căror producție și desfacere depind direct de relațiile cu societățile transnaționale respective) sau față de anumite țări (de multe ori drept represalii pentru atitudinea acestora față de societățile transnaționale, atitudine dictată de interesele vizînd protejarea economiilor lor naționale) etc.

Cerință a noii ordini economice internaționale

DIN CELE DE MAI SUS apare evident că practicile restrictive folosite de societățile transnaționale pentru a-și atinge țelul lor final se repercutează cu deosebire asupra țărilor în curs de dezvoltare, care nu arareori își văd amenințate obiectivele propriei dezvoltări economice. Astfel, activitatea acestor societăți scapă de multe ori de sub controlul național al țărilor-gazdă în curs de dezvoltare; acestea din urmă își văd, practic, anihilate posibilitățile de decizie în unele sectoare de producție, diminuate încasările din exporturi și majorate plățile pentru importuri, zădărnice eforturile de a participa în condiții cît mai bune la diviziunea internațională a muncii. Sînt, de asemenea, bine cunoscute amestecul direct sau încercările de amestec ale unora din aceste societăți în viața politică a unor țări în care își desfășoară activitatea.

În aceste condiții, realitatea demonstrează că este imperios necesar ca, pentru reglementarea activității societăților transnaționale, țările în curs de dezvoltare să acționeze în mod eficient — prin măsuri legislative și de politică economică — împotriva practicilor nocive utilizate de aceste societăți. Pornind de la experiența pozitivă a României în desfășurarea pe baze echitabile a relațiilor cu societățile transnaționale, președintele Nicolae Ceaușescu sublinia, în acest sens, în Mesajul adresat UNCTAD V: „...se impune asigurarea controlului național atît în ceea ce privește exploatarea diferitelor resurse naturale ale acestora, (ale țărilor în curs de dezvoltare — n.n.), cît și participarea la beneficii. Considerăm că ar fi just și echitabil ca țările în curs de dezvoltare să aibă o participare efectivă la proprietatea acestor societăți de cel puțin 50 la sută”.

Pe lîngă eforturile proprii depuse în această direcție de către țările în curs de dezvoltare sînt necesare însă măsuri concrete, adoptate la nivel internațional, în vederea eliminării practicilor restrictive din activitatea societăților transnaționale. Această cerință acută este formulată în mod explicit de către țările membre ale Grupului „celor 77” în cadrul programului de la Arusha pentru autonomie colectivă și, de asemenea, face obiectul dezbaterilor celei de-a V-a sesiuni a UNCTAD, de la Manila. Luările de poziție sînt unanime în a sublinia necesitatea urgentă de elaborării unui „cod de conduită” — prin eforturi concertate ale tuturor statelor — care să reglementeze activitatea societăților transnaționale și, în consecință, să conducă la eliminarea practicilor restrictive utilizate de acestea, a efectelor negative pe care le au în ceea ce privește dezvoltarea economică a statelor și desfășurarea nestînjinită a relațiilor economice internaționale.

Nu mai prin conjugarea eficientă a eforturilor proprii ale statelor cu acțiunile întreprinse la nivel internațional este posibilă eliminarea practicilor restrictive de genul celor amintite, reglementarea ansamblului activităților societăților transnaționale, impunerea respectării de către acestea a principiilor care trebuie să guverneze relațiile economice internaționale — respectarea independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne, egalitatea în drepturi și avantajul reciproc —, în interesul făuririi unei noi ordini economice internaționale, al progresului general.

Adrian CONSTANTINESCU
Institutul de Economie Mondială

* Vezi articolul „Elaborarea codului de conduită a societăților transnaționale” de dr. Ioan Murgu, din „Revista economică” nr. 16/1979.

Recolta mondială ridicată la zahar

O RECENȚA estimare a Departamentului Agriculturii al S.U.A. cifrează producția mondială de zahar a acestui sezon la 91,3 mil. t., cu numai 1%, sub nivelul record de 92,4 mil. t. înregistrat în sezonul trecut. Această estimare este, la rindul ei, superioară celei de 90,2 mil. t. realizată în luna decembrie, diferența fiind pusă pe seama condițiilor climatice neașteptat de favorabile din acest an. În consecință, pe plan mondial au crescut rezervele, iar prețurile s-au menținut la un nivel scăzut.

Consumul total este

apreciat la 89 mil. tone, cu numai 2,3 mil. t. sub cel realizat în perioada anterioară corespunzătoare, ceea ce va determina o nouă sporire a rezervelor — pentru al cincilea an consecutiv — care vor ajunge astfel la 31,5 mil. t.

Pe de altă parte, Comisia Pieței comune a anunțat hotărârea de a reduce cantitățile de zahar pe care le va importa din unele țări membre ale Convenției de la Lome, întrucât acestea „nu au respectat contractele anterioare, desi nu au existat cazuri de forță majoră”. Astfel, noile contracte modificate sensibil se referă la: R.P. Congo — 4.957 t. față de 10.000 t. anterior; Kenya — 93 t. față de 5.000 t.; Suriname — 2.667 t. (4.000 t.); Uganda — 409 t. (5.000 t.).

Cresterea prețurilor la soia

SPECIALIȘTII de la Chase Manhattan Bank apreciază că recolta mondială de boabe de soia pentru sezonul 1978/79 va înregistra o producție record (79,5 milioane tone), cu circa 7% mai mare decât în perioada anterioară. Sporurile sînt realizate în special în S.U.A., China, Argentina și Brazilia. Din cauza secetei, totuși, creșterea nu a atins nivelul dorit. Astfel prețurile au crescut cu aproximativ 15% de la ince-

putul anului 1979. Datorită creșterii prețurilor, se observă o sporire a interesului pentru cultura de soia și se așteaptă o extindere a suprafețelor cultivate cu soia pentru sezonul 1979—1980. În S.U.A. s-au manifestat deja astfel de tendințe și se apreciază că se vor aplica suprafețe majorate cu cel puțin 3,5%. Ca urmare stocurile existente se vor reduce probabil cu 14% față de nivelul de anul trecut. Sursa citată consideră că, prețurile vor continua să crească, cel puțin pînă în momentul cînd se va putea aprecia recolta viitoare.

Suedia: bilanț și perspective

ÎN 1978, produsul național brut al Suediei a înregistrat o rată de creștere de 2,75%, ridicîndu-se peste nivelul estimărilor anterioare. Potrivit Biroului național central de statistică au crescut cu un ritm de 4% cheltuielile de investiții efectuate de stat, în timp ce sectorul particular și-a redus creșterea la un ritm de 1%. Se constată un spor de interes pentru industria prelucrătoare și minerit și o tendință inversă în ceea ce privește construcțiile și serviciile. Productivitatea a crescut cu 6,75%, salariile cu 8,5%, în schimb încadrarea forței de muncă a fost ușor sub nivelul anului 1977. De asemenea prețurile s-au majorat cu 10,5% față de anul anterior.

Pentru anul în curs, Institutul național de cercetări economice al Suediei are în vedere, în principal, o creștere sustinută a producției industriale, deși rata de utilizare a capacităților de producție va rămîne încă scăzută. (cu excepția sectoarelor forestier, al hîrtiei și cheresteleii). Se așteaptă ca investițiile în industria suedeză să crească cu 10% față de 1978, sectoarele prioritare fiind chimia, metalurgia, siderurgia, ingineria și sectorul alimentar.

Orientări în dezvoltarea economică

Republica Populara Bangladesh: măsuri pentru stimularea dezvoltării economico-sociale

AVIND o suprafață de 142.776 km² și o populație de circa 82 milioane locuitori, Bangladeshul a ieșit din starea de dependență în decembrie 1971. Ca urmare a eforturilor depuse pe calea lichidării urmărilor exploatarei coloniale, P.L.B. a ajuns în anul fiscal 1973/79 la circa 7,8 miliarde dolari, crescînd cu 7,8% (în prețuri constante 1972/73) față de anul precedent.

Agricultura participă cu 54% la formarea P.L.B. și asigură circa 90% din încasărilor realizate la export, eforturile fiind concretizate în sporirea cu 11% a producției agricole globale în anul 1973. S-au obținut rezultate în dezvoltarea tineretului industriei naționale (8% din P.L.B.), producția industrială majorîndu-se în 1977/78 cu 6,3% față de anul anterior. Programul de dezvoltare economico-socială pentru 1975—1980, prevede alocarea unor fonduri de 659 milioane dolari (25% din totalul investițiilor pe această perioadă) pentru impulsivizarea și modernizarea agriculturii. Se are de asemenea în vedere atragerea unor noi suprafețe de terenuri în circuitul agricol și o serie de investiții în domeniul amenajărilor funciare. Se vor înființa o serie de ferme-pilot și un centru pentru prognoza cadrelor necesare agriculturii.

Industria îi revin alocații de 355 mil. \$ (21% din alocările totale), destinate dezvoltării prioritare a ramurilor orientate spre export, (industria textilă, alimentară, celulozei și hîrtiei) prevăzîndu-se majorarea anuală a producției cu 7,3% în industria prelucrătoare. S-a hotărît acordarea unor stimulente constînd din reduceri sau scutiri de unele taxe și impozite, precum și acordarea în perioada anilor 1979—80 a unor credite industriale totalizînd 318 milioane dolari. Se prevede construirea și dezvoltarea unor obiective economice, între care fabrica de îngrășăminte chimice de la Ashuganj, fabrica de ciment de la Joypurhat, minele de la Rainipukur și Jamalganj. Au fost de asemenea alocate fonduri pentru exploatarea zăcămintelor de petrol și gaze, precum și pentru sporirea, cu 15% a producției de energie.

Relațiile de colaborare dintre România și Bangladesh au la bază Acordul general de comerț semnat în 1973 și Acordul de cooperare economică, tehnică și științifică, din 1974. Tara noastră livrează material rulant de cafe terață, echipamente energetice, pentru industria textilă, uleiuri minerale, sodă caustică și calcinată, mașinile etc. și importă unele produse tradiționale. În urma vizitei efectuate în 1978, în R. S. România de președintele Republicii Populare Bangladesh, au fost identificate noi posibilități de cooperare în energetică, industria textilă, materialelor de construcții și alimentară.

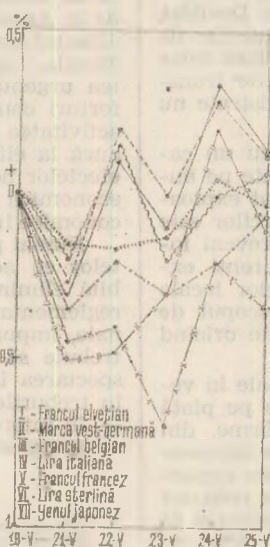
Mihai POPA

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 21—25 V 1979 a fost caracterizată printr-o mișcare diferențiată a cursului dolarului S.U.A. pe piețele valutare.

Trendul inițial favorabil pentru moneda americană a fost treptat atenuat de apariția unor factori de natură tehnică ce au determinat evoluții diferite ale dolarului în raport cu celelalte valute occidentale. Continuu, de asemenea, să fie analizate, în toată complexitatea lor, inclusiv referitor la influențele asupra situației monetare, problema energetică, mai ales pînă pînă la relații directe dintre creșterea prețurilor la materiile prime energetice (în primul rînd al fierului) și gradul de afectare a realizării ritmurilor de creștere economică pe care și le-au propus principalele țări occidentale.

Din nou yenul japonez a înregistrat cea mai accentuată mișcare în relația sa cu dolarul S.U.A., deprecierea de pe 23 V fiind de 0,7% față de nivelul din 18 V (respectiv 220,50 yen/1 dolar, față de 219 yen/1 dolar), amplificată și de publicarea indicelui prețurilor de consum pe luna aprilie, care arată o creștere de 1,4%, comparativ cu 0,8% cu o lună în urmă. Intervențiile directe ale Băncii Japoniei au determinat o oarecare redresare a yenului, care termină totuși intervalul la 219,75 yen/1 dolar, cu peste 0,3% sub închiderea din 18 V 1979. După o evoluție descendentă în prima parte a săptămînilor — 2,0125 dolari/liră pe 21 V — lira sterlină a înregistrat o redresare pînă la un nivel de 2,05 dolari/liră, comparativ cu nivelul de la sfîrșitul perioadei anterioare de 2,0525 dolari/liră (depreciere de 0,1%).

Francul francez și lira italiană termină acest interval într-o ușoară depreciere față de dolar, respectiv la circa 4,44 franci/1 dolar și 4,4375 lire/1 dolar și 856,25 lire/1 dolar, comparativ cu 356 lire/1 dolar. Francul elvețian și marca vest-germană au evoluat pe o linie puțin diferită, cotările lor de pe 25 V de 1,7375 franci/1 dolar și 1,9175 mărci/1 dolar fiind cu peste 0,1% în depreciere față de închiderea de referință de 1,74 franci/1 dolar și 1,92 mărci/1 dolar. Francul belgian era tranzacționat în sfîrșitul săptămînilor la circa 30,73 franci/1 dolar, în ușoară depreciere față de nivelul din 18 V, de 30,80 franci/1 dolar.

Dobînzile la depozitele pe termen de 6 luni în principalele eurovalute au cotat în jur de 10,375% la cele în eurodolari, 6,75% la cele în eurofranc elvețian și 2,5% la cele în eurofranc elvețian.

Prețul aurului pe piața liberă a continuat să evolueze pe o linie ascendentă, al doilea fixing de la Londra din ziua de 25 V, de 270,60 dolari/uncie (record absolut de fixing) fiind cu 14,20 dolari/uncie peste cel corespunzător din 18 V 1979.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 21—25 V, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 18 V a.c.

Transporturile aeriene sub efectul „crizei petrolului“

„CRIZA PETROLULUI“, ridicarea continuă a prețurilor la produsele petroliere au creat o situație încordată în domeniul transporturilor aeriene internaționale, ponderea costului combustibilului în ansamblul cheltuielilor de exploatare a parcului de avioane al companiilor aeriene membre ale I.A.T.A. crescând de la 8% în 1970 la 30% la mijlocul anului 1976, iar tendința de creștere menținându-se în continuare. Ceea ce a făcut ca în actualul deceniu numeroase companii aeriene să înregistreze serioase deficite, deficitul global al membrilor I.A.T.A. fiind evaluat la 350 mil. dolari în 1975.

Ținându-se seama și de faptul că — după prognoza specialiștilor — consumul de carburant pentru reactoare va crește, pe ansamblul companiilor menționate, în medie cu circa 5% pe an în perioada 1977—1985, acestea din urmă au pus în aplicare o serie de măsuri vizând reducerea deficitului. Alături de majorări sensibile a tarifelor de transport, printre aceste măsuri figurează reducerea personalului angajat, suprimarea unor curse (în vederea ridicării gradului de ocupare a locurilor în avioanele de pasageri), sporirea ponderii transportului de mărfuri, utilizarea calculatoarelor electronice pentru stabilirea rutelor și condițiilor optime de zbor, orientarea parțială a investițiilor în industria hotelieră ș.a.

Concomitent, societățile constructoare de avioane din principalele țări capitaliste, care resimt de asemenea efectele „crizei“ prin reducerea comenzilor și vânzărilor de avioane, desfășoară în ultimii ani o amplă activitate de cercetare și proiectare în vederea realizării unor modele de avioane mai ușoare, cu calități aerodinamice superioare, precum și de motoare cu un consum mai redus de carburanți, în condițiile ridicării randamentului efectiv al acestora.

Deplasări în structura populației active

ÎN PERIOADA 1950—1975, sub efectul revoluției științifico-tehnice și a intensificării luptei de concurență, în țările capitaliste dezvoltate au avut loc noi schimbări în structura populației active. Cu excepția Angliei, unde ponderea forței de muncă angajate (a salariaților) tinde să se stabilizeze, în toate celelalte țări capitaliste importante — și în special în Japonia și Italia — ponderea respectivă s-a majorat sensibil (vezi tabelul).

Datele statistice arată că asemenea deplasări au loc mai ales pe seama ruinării fermierilor agricoli, a meseria-

șilor și micilor industriași, în cadrul procesului de concentrare a producției din principalele ramuri ale economiei. Totodată, se constată o sporire a efectivului persoanelor ocupate în domeniul comerțului și prestărilor de servicii, tendință explicată prin dimensiunile

(pondera în populația activă, în %)

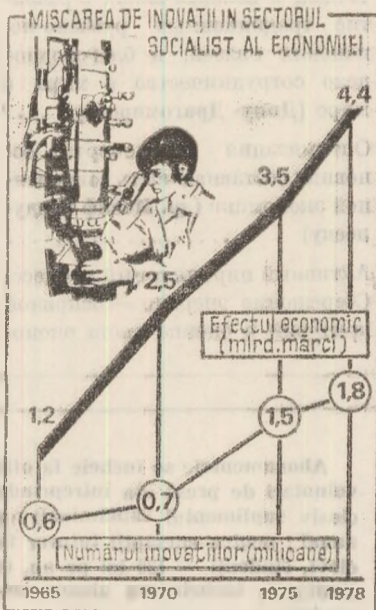
Țara	Forța de muncă angajată		Liber profesioniști și persoane lucrând pe cont propriu	
	1950	1975	1950	1975
S.U.A.	79,5	90,3	20,5	9,7
Anglia	92,0	92,2	8,0	7,8
Franța	65,3	80,8	34,7	19,1
R.F.G.	68,6	83,5	31,4	15,5
Italia	54,7	82,5	45,3	27,5
Japonia	41,0	68,8	59,0	30,2

Sursa: „Intereconomics“, nr. 11/12 1978.

comparativ mai reduse (în acest sector) ale întreprinderilor care funcționează în condiții de rentabilitate, prin necesarul comparativ mai redus al investițiilor, alături de creșterea relativ mai rapidă a cererii pentru servicii din partea populației.

R.D.G.: realizări pe linia progresului tehnic

CERINȚĂ și totodată efect al progresului științifico-tehnic, mișcarea de inovații se dezvoltă permanent și în R. D. Germană. După cum se vede din graficul alăturat, numărul inovațiilor înregistrate anual a sporit de trei ori

(după «Sozialistische Finanzwirtschaft»)

în 1978, comparativ cu 1965, iar efectul economic obținut de pe urma aplicării lor în diferite sectoare de activitate s-a mărit — în același interval — de circa 3,7 ori.

R. S. Albania — industria cuprifera

BENEFICIND de investiții însemnate în cadrul industriei albaneze, producția de cupru va înregistra o creștere de circa 40% în 1980 față de 1975, iar prin intensificarea activității de prospectare se preconizează ca extracția de minereu să se majoreze cu 55% în perioada 1976—1980 (aceasta în condițiile în care industria cuprului la sfârșitul anului 1977 avea o producție de 22,9 ori mai mare decât în 1960). Specialiștii albanezi au în vedere construirea de noi mine și modernizarea celor existente prin introducerea pe scară largă a mecanizării, a mașinilor și echipamentelor de lucru moderne.

Au fost date în exploatare, de asemenea, centre de prelucrare a minereului și de transformare a cuprului în sîrmă și cabluri, destinate atât industriei grele a țării cit și exportului. În prezent, în orașul industrial Laç se află în fază de finalizare un nou obiectiv industrial a cărui componentă principală o constituie topitoria de cupru, cea mai mare parte a echipamentelor cu care va fi dotată aceasta fiind realizate în țară.

Tendințe calitative în producția de mașini agricole

CEI, DE AL. 50-LEA Salon internațional al mașinilor agricole, care a avut loc nu demult în Franța, oferă o imagine a progresului tehnic în acest domeniu în scopul ridicării continue a eficienței mașinilor.

De o atenție deosebită s-a bucurat noul model de combină cereaieră (cu bățator longitudinal, și nu transversal). De dimensiuni mai reduse decât combinatele tradiționale (deci — economii de metal), noua combină este mai ușor de minuit și mai puțin zgomotoasă, avînd totodată un caracter universal (pentru recoltarea cerealelor) și dînd un randament cu 40% mai înalt. S-a remarcat, de asemenea, diversificarea ofertei de tractoare agricole — de la uriași de 180 c.p. și pînă la modele mici, propice mecanizării lucrărilor pe exploatari agricole de mică întindere — precum și de mașini agricole (adaptate la cele mai variate culturi, cum ar fi, de pildă, cele pentru plantat tufe de căpșuni ș.a.). În sfîrșit, se intensifică pătrunderea aparaturii electronice în agricultură, menită să contribuie la ușurarea diferitelor lucrări sau la ameliorarea calității lor în zootehnie, precum și în cultura plantelor (cum ar fi, de exemplu, sistemul care urmărește răspîndirea corectă a îngrășămintelor chimice în sol).

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvol-
tării Economice și Sociale, Institutul
Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 22 din 1 iunie 1979

- Vizita președintelui **NICOLAE
CEAUȘESCU**, împreună cu to-
varăsa **ELENA CEAUȘESCU**,
în Regatul Spaniei. Nouă și im-
portantă contribuție la dezvolt-
area tradiționalelor legături
româno-spaniole, la cauza nobilă
a colaborării și păcii în lume
(**Dinu Dragomirescu**) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- O cerință de bază în procesul
creșterii economice : sporirea pro-
ductivității muncii (**dr. Ștefan
Ștefănescu**) 3
- Opinii. Soluții pentru îmbună-
tățirea aprovizionării cu piese
de schimb (**S. Mihai**) 5
- Mecanismul economico-financiar:
funcționalitate-eficiență. Funda-
mentarea și corelarea prețurilor
materiei prime și reflectarea
lor corectă în costurile produselor
finale (**Marin Popescu**) 6
- Reflecții. Organizare și progres
tehnic (**Ion Crisan**) 7
- Ancheta „R.E.“ Cum este satisfă-
cută cererea de servicii a popu-
lației ? (**Trăilă Cernescu**) 8
- 1 Iunie — Ziua copilului. Dina-
mism și creativitate în formarea
noilor generații (**Ion Soare**) 11
- Cititorii au cuvântul 13

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Optimizarea transporturilor, o
componentă de bază a economiei
moderne (**dr. Iosif Săndulescu**) 14

TEORII-IDEI

- Procesul circular activ. Economi-
sirea energiei — criteriu funda-
mental în aprecierea creșterii
eficienței economice (III) (dezbate-
re) 16
- Unitatea dintre teorie și practică
— principii al perfecționării me-
canismului economic (II) (**prof. dr.
Aurel Negucioiu**) 22
- Școli • curente • economiști.
Categoriile de bani în gândirea
economică occidentală (I) (**asist.
univ. Silviu Cerna**) 24

CONSULTATIE IN AJUTORUL CE- LOR CE STUDIAZA IN INVATA- MINTUL POLITICO-IDEOLOGIC

- Perfecționarea conducerii și pla-
nificării economico-financiare (**dr.
Cornel Iuga**) 26

ECONOMIE MONDIALĂ

- Pe agenda UNCTAD V. Elimina-
rea practicilor restrictive din ac-
tivitatea societăților transnațio-
nale (**Adrian Constantinescu**) 28
- Tendințe — conjuncturi 30
- Mondorama 31

IN SUPPLEMENTUL NUMARULUI :
Relații financiar-valutare și comer-
ciale internaționale

IN THIS ISSUE

- A new and important contri-
bution to developing tradi-
tional relations between Ro-
mania and Spain, to the noble
cause of collaboration and
peace in the world (**Dinu
Dragomirescu**) 1
- Making transports better, a
fundamental component of a
modern economy (**Dr. Iosif
Săndulescu**) 14
- The active circular process.
Energy saving-basic criterium
in determining the growth of
the economic efficiency (III)
(a debate) 16
- Theory and practice unity —
a principle in improving the
economic mechanism (II)
(**Prof. Dr. Aurel Negucioiu**) 22
- Schools • currents • econo-
mists. The category of money
in the occidental school of eco-
nomic thought (I) (**Assistent
Silviu Cerna**) 24
- The U.N.C.T.A.D. V agenda. To
eliminate restrictive practices
of the transnational companies
(**Adrian Constantinescu**) 28

DANS LE NUMERO

- Nouvelle et importante con-
tribution au développement
des rapports traditionnels
roumano-espagnols, à la cause
noble de la collaboration et
de la paix dans la monde
(**Dinu Dragomirescu**) 1
- L'organisation optimale des
transports, une composante de
base de l'économie moderne
(**dr. Iosif Săndulescu**) 14
- Le processus circulaire actif.
Les économies d'énergie — un
critère fondamental dans l'éva-
luation de l'efficacité économi-
que (III) (débat) 16
- L'unité entre la théorie et la
pratique — un principe du
perfectionnement du mécanis-
me économique (II) (**prof. dr.
Aurel Negucioiu**) 22
- Ecoles — courants — econo-
mistes. La catégorie argent dans
la pensée économique occiden-
tale (I) (**chargé de cours Sil-
viu Cerna**) 24
- Sur l'ordre du jour de la Ve
CNUCED. L'élimination des
pratiques restrictives de l'ac-
tivité des sociétés transnatio-
nales (**Adrian Constantinescu**) 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Новый и важный вклад в разви-
тие традиционных румыно-ис-
панских связей, в благородное
дело сотрудничества и мира в
мире (**Дину Драгомиреску**) ... 1
- Оптимизация транспорта, ос-
новная составная часть совре-
менной экономики (**др. Иосиф Санду-
леску**) 14
- Активный циркулярный процесс.
Сбережение энергии — основной
критерий в оценке роста эконо-
мической эффективности (III)
(**Дискуссия**) 16
- Единство теории и практики —
принцип совершенствования
экономического механизма (II)
(**проф. др. Aurel Negucioiu**) .. 22
- Школы • течения • экономис-
ты. Категория денег в экономи-
ческом западном мышлении (I)
(**проф. в. инс. Silviu Cerna**) .. 24
- На повестке дня ЮНКТАД V.
Устранение ограничительных
мер в практической деятельности
транснациональных компаний
(**Adrian Constantinescu**) 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii
voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (in-
clusiv suplimentul săptămânal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei
anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățământ politic și profesional,
elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen
limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de
abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25, 71131 București,
telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6151.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1
București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Școlii”.

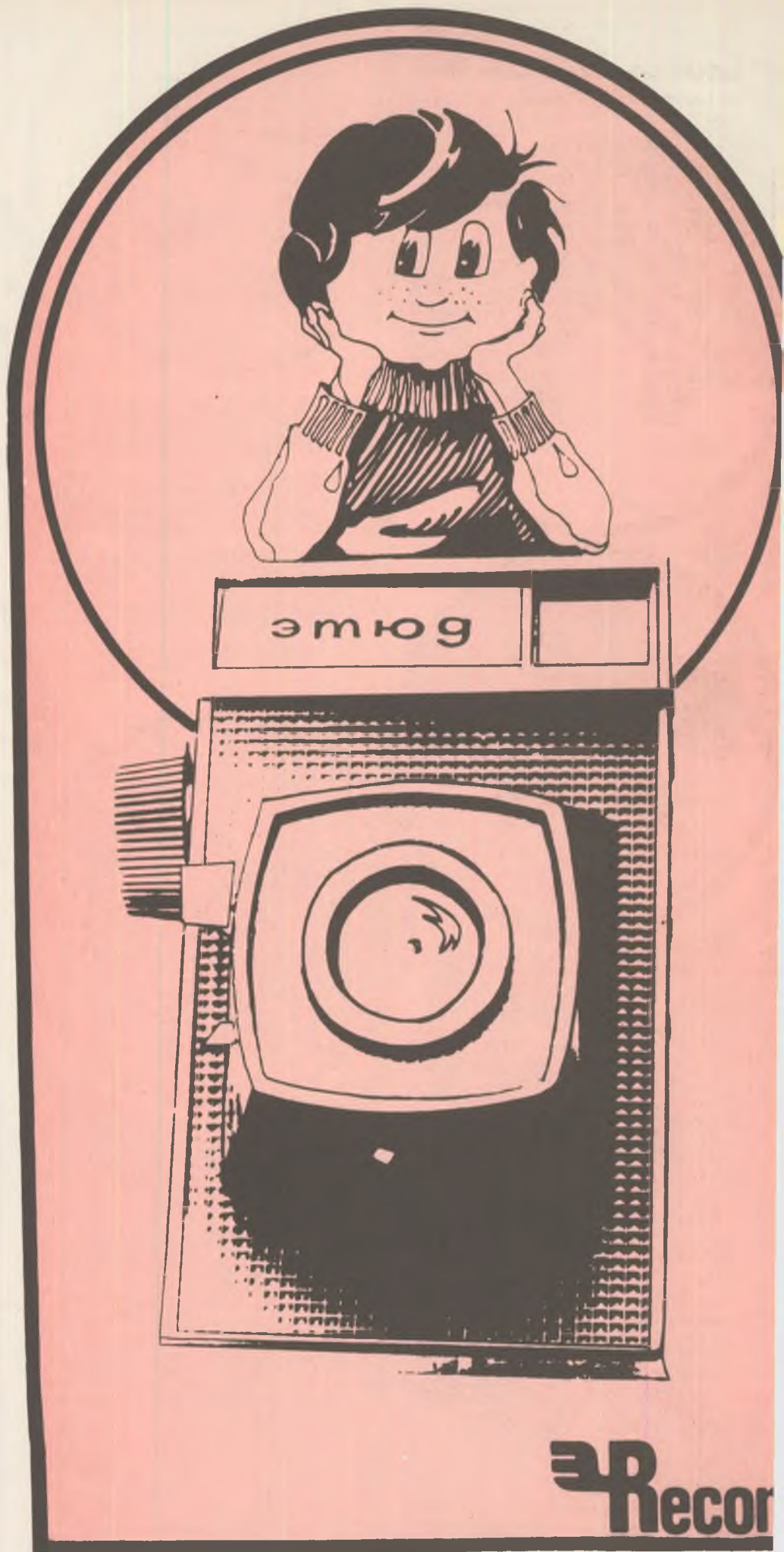
ETIUD

— un aparat
fotografic
special pentru
copiii dv. !
Costă numai
70 de lei !

Deși este un aparat
simplu, ETIUD permite
realizarea unor fotogra-
fii color și alb-negru de
bună calitate.

Aparatul fotografic
ETIUD poate fi cumpă-
rat de la magazinele cu
articole foto și jucării
sau de la raioanele res-
pective din magazinele
universale ale comerțu-
lui de stat.

ETIUD oferă copiilor
o preocupare interesan-
tă, plăcută și utilă.

Р Record

**BUCURIA
COPILOR**
în magazinele
comerțului
de stat

1
IUNIE

ad
Recom

PENTRU COPILII D.V., MAGAZINELE COMERȚULUI DE STAT VĂ OFERĂ NENUMĂRATE SUGESTII DE DARURI :

● confecții (rochii, fuste, sarafane, bluze, pantaloni, compleuri, costume, cămăși) cu o linie proprie modei anului 1979, cu broderii și accesorii metalice ;

● încălțăminte ușoară, flexibilă, comodă, rezistentă, cu fețe din material textil sau din imitație de piele ;

● triciclete, trotinete, biciclete, jucării pentru nisip ;

● aparate fotografice ETIUD, jucării mecanizate, truse și unelte pentru deprinderea activităților practice, jocuri din carton poligrafiat, jocuri de construcții ;

● bomboane umplute cu cremă de fructe, lapte, cacao, praline, drageuri cu vitamina C, caramelle cu lapte, cacao, fructe, rahat cu arome de fructe, napolitane DĂNUȚ, CARMEN, AIDA, SPORT ;

● ciocolată și specialități din ciocolată
1 IUNIE – ZIUA TUTUROR COPILOR !

● 1 IUNIE – ZIUA ÎN CARE TOȚI COPILII
ASTEAPTĂ DARURI !